

KAMRAN BEDIR-XAN

DERSÊN DIYANETÊ

Û

HEDÎSÊN CENABÎ PÊXEMBER

JI TEFSÎRA QURANÊ

PARIS

1 9 7 1

DERSÊN DIYANETÊ

Û

HEDÍSÊN CENABÍ PÊXEMBER

JI TEPSÎRA QURANÊ

Paris

I 9 7 I

Nvîsdarên, bi znanên, biyanî li ser Kurdistanê

Le Kurdistan ou la mort . (bi znanê frensizî) .

René Mauries .239 , rûpel . Robert Laffont .

Les Kurdes " révolution silencieuse . (bi znanê frensizî . Jean Pradier . 286 rûpel . Ducros Éditeur .
Bordeau .

Les Kurdes et le Droit . (bi znanê frensizî) .

L; Rambout . 160 , rûpel . Les Editions du cerf .

Les Kurdes . (bi znanê frensizî) .

Basile Nikitine .360 rûpel . Librairie C. Klincksieck .

Journey Among Brave Men .

Dana Adams Schmidt . (bi znanê ingilizî) .

298 , rûpel . Little , Brown and Comp. Boston .

Kurdistan and the Kurds . (bi znanê ingilizî) .

Abdul Rahman Ghassenlou . 304 , rûpel . Prague .

Kurdistan , (bi znanê elemanî) .

M. Zikmund - J.Hanzelka . 62 , rûpel . Praha .

Vertraue der Franke . (bi znanê elemanî) .

K. Dettman . 115 , rûpel . Hamburg . Matari Verlag .

Land in Aufstand Kurdistan . (bi znanê elemanî) .

Erlendur Haraldsson . 225, rûpel . Matari Verlag .

Hamburg .

Med Uppreisnar með nnum í Kurdistu; . (bi znanê izlendî .

Erlendur Haraldsson . 182 , rûpel . Skuggsjá .

Öster om Eufrat - i kurdernas land .

Barbro Karabuda . (bi znanê svêçî) .

100 , rûpel .Tidens Förlag , Stockholm .

Der Adler von Kurdistan K.Bedir-Khan.Voggenreiter Verlag.

Bi navê Xudayê pak ê dilovan û mihriwan .

Dersên Şerîetê .

Ji Xwedê mezintir tu kes nî ne .

Riknên Baweriyê .

Riknên baweriyê şeş in : Baweriya bi Xwedê , bi ferîşte , bi yên wî , bi pêxemberên wî , bi kitêbên wî , bi roja paşiyê û bi qeda û qederê .

Baweriya bi Xwedê .

Baweriya bi Xwedê ev e ko tu bawer biki : Xwedê heye , qedim e ango her hebû , baqî ye angî her heye , çûna wî nî ne , ne weke tu tiştî ye , bi nefsa xwe qaim e , ango bi xwe ye , yek e , xwey qudret e , xwey irade ye , zana ye , sax e , dibihîse , dibîne , daxêve .

Riknên islamê .

Riknên islamê pênc in : Kelîma şehadetê , nmêj . rojî , zekat û hec .

Mana kelîma şehadetê : baweriya bi yekîtiya Xwedê û baweriya bi pêxemberîtiya Hezretê Mihemed e .

(Misilman ji dil bawer diki û bi zmanê xwe dibêjin : Ez bawer dikim ko Xwedê yek e û bê hevî û heval e . Ez bawer dikim ko Hezretê Mihemed pêxember e û qasidê enr û fermanên Xwedê ye . Ez dizanim û bawer dikim ko pêxemberê paşin cenabê Mihemed e û tu pêxember piştî wî ranabe .

Nmêj , rojî , Zekat û hec

Nmêj ji Xwedê re ^aibê e , rojî girtina nefsê ji tiştên xwarinê ye . zekat dana pişkekê ji malî ye û hec qesda bal Mala Xwedê ve ye .

Mikelif

Mikelif ew mirov e ko aqil û bahîr e û dîn seh kiriye .
Ferz û wacib .

Ferz ew emrê Xwedê ye ko pêkanîna wî li ser mikelifan wacib e ,
ango bi vê ne vê ye , wek nmêj û rojî . Bi kirîna ferzê , mirov
digehe xêrê û bi nekirîna wê ezêb dibîne .

Ferza eyn û kifaye .

Ferza eyn ew emr û fermana Xwedê ye ko divê
her mikelif wê pêk bîne ; wek nmêj û rojî .

Ferza kifaye ew emrê Xwedê ye ko kengê hin wê
dikin ji ser hinan radibe wek : nmêja miriyan

Sinet .

Sinet ew emr e ko bikirîna wê mirov xwey xêr dibe û bi nekirî
na wê lome jê tê kirin .

Heram .

Heram ew tişt e ko divê mirov ne ke . Nekirîna wê xeyr e û
kirîna wê ezab e .

Mekrûh .

Mekrûh ew tişt e ko mirov ne ke spehî ye .
Mibah tişt e

Mibah ew tişt e ko helal e wek vexwarîna avê û xwarî
na zadî .

Destnêja mezin û piçûk .

Nekirîna destnêja mezin bi niyet û bi şuştina dîfn û devî û te
mamê laşî pêk tê .

Destnêja kiçîk bi niyet û bi şuştina temamê rû û her du des-
tan heta enîşkan , destdana serî û bi şuştina her du peyan heta
gozekan pêk tê .

Destmêja mezin bi çi çêdibe .

Destmêja mezin piştî gihandina jin û mêran bi derketina havênî bi mirinê , gava jin dikevin cilan , nifas û zayînê çêdibe .
Wê gavê rakirina wê ferz e .
Destmêja kiçik bi çi çêdibe .

Bi derketina tiştêkî ji her du reyan , bi xewê , bi destdana touche jina biyanî bê perde , bi destdana aletan , bi dîntî , bi serxweşî , bi vereşana ji devî , bi şika destmêjê û bi kenê ji dil . Nmêj , bê pêkanîna wan her du destmêjan , ne dirist e .
Nmêjên Ferz .

Di bîst û çar saetan de , ser mikelifan , pênc nmêj ferz in :
Nmêja nivroyê , êvarê , mixribê , îşayê û sibehê .
Wextên nmêjan :
Wextê nmêja nivroyê , ji xwîlbûna rojê bal rojavayî ve heta siha tiştan dibe du caran .
Wextê nmêja êvarê , ji wî wextî heta rojavayê ye .
Wextê nmêja mexribê , ji avabûna rojê heta windabûna sorayiya rojê ye .
Wextê nmêja îşayê , ji wî wextî heta sehriya sibehê ye .
Wextê nmêja sibehê ji wî wextî heta derketina rojê ye .
Riketên nmêjên ferz .

Di bîst û çar saetan de hevde riket nmêj ferz e : Çar riket di nivroyê de , çar di êvarê de , sisê der mexribê , çar di îşayê de û dido si sibehê de .
Riketên nmêjên sinet :

Riketên nmêjên sinet bîst û dido ne :
Du riket berî nmêja sibehê , çar riket berî ya nivroyê û çar piştî wê , çar berî nmêja êvarê û du riket piştî wê , du riket berî mexribê û du riket piştî wê , du riket berî nmêja îşayê û du riket piştî wê .
Riknên nmêjê .

Riknên nmêjê dwanzde ne :

Niyet , tekbira teherumê , rawestana ji peya , xwendina fati hê , rukû , rabûn , du secde , ruhiştina di nav bira her duwan de , rawestana di hemiyan de , rûniştina jibo tehiyata ^{asi} û kelima şahadetê digel selewata li ser Hezretê Pêxember selava pêşî , tertîba di nav wan de digel peyhevî .
Tertîb û peyhevî .

Her wekî hatiye gotin , di nmêjê de , divê her riknê wê bi cih bîn .

Şertên diristiya nmêjê .

Şertên diristiya nmêjê heşet in :
Misilmanî , temyiz ango hiş , paqîjiya cilan û cendekî û cihê nmêjê , veşartina ewretê , ango navbira navikê û her du ejnûyan , ji bona mêran û veşartina timamê cendekî ji bo jinan ji billî rû û her du kefên destan , hatina wextî , berê xwe dan qiblê , he gohartina niyetê , gotina bi qesd .

Betalkirina nmêjê :

Nmêj bi derdana rikneki ji riknên xwe an bi derdana şerteki ji şertên xwe betal dibe .

Nmêja inê .

Nmêja bi civatî ferza kifayetê ye , lê kirina inê bi civatî ferza eyn e . Nmêja inê du rîket in .

Nmêja civatî .

Şertên Nmêja civatî çar in :
Nmêjkerdivê niyeta civatîyê li pey imamî bîne herwekî : min niyet e ez nmêja nivroyê çar rîket , bi civat û tebayî iman ji Xwedê re bikin ; divê bi nmêja imamî zana be , ne keve pêş imamî , nizikî imamî bibe heke ne nizgeft e û di nav bira wan de tu perde ne be .

Nmêja her du cejnan .

Du cejn hene : a kiçik û a mezin .

A kiçik ya remezanê ye , a mezin ya heciya ye . Nmêja cejnê sinetek e , sineteke domkirî ango tu car ne hatiye derdan , divê em jî her bikin . Her nmêja cjnê du riket in . Nmêja miriyan .

Kengê misilmanek dimire guştin , kifin kirin , nmêj kirin û veqartina wî an wê ferza kifayetê ye . Nmêja miriyan , jî peya ve , tête kirin .

Zekat .

Zekat dana tiştêkî ji malf ye û li ser misilmanan ferz e û zekat jiwan tiştên jêrîn tê derêxistin û dayîn : Deve , çêlek , pez , zêr û ziv , çandîf û meywe , tîşên kirin û firotinê ko karê salê jê çêbûye û sal bi ser de wegeriya ye .

1 - Ko ba yekî pênc deve ango hêştir hene zekata wan pezek e . Heta bîst û çar devehan , jî ber pênc deve ve , pezek tê derêxistin .

2 - Zekata çêlekan , jî sihî despê dîke , jî ber sih çêlekê ve golikeke yeksalf tê derêxistin . Ji her çilf conegayek tê dayîn .

3 - Zekata pez jî çilf destpêdike . Jiber çil pezê spî ve bilindîrêk û ji berçil pezê reş ve tiştîrêk tê derêxistin , jî ber sed û bîst û yekî ve du pez û jî ber du sed û yekî ve sê pez tîn derêxistin . Ji ber çar sed pezi ve çar û paşê pêş her sedî ve pezek tê derêxistin .

4 - Zekata zêrî jî bîst misqalan destpê dîke . Zekata zivî jî du sed dir-dirhemana destpê dîke . Qaida wê jî her çilf

yek e angoji bîst misqalan niv misqal û jî du sed dirhemana pênc dirhem tîn derêxistin .

Zekata zad û meywe

Zekata zad û meywan , ji pênc bar destpê dike . Qaida wan ji her dehamûpê ve yek e . Heke ew bê dişwarî çêbûne . Ko ew bîzehmet çêbûn , di her bîstan de yek e .

6 - Ji tiştên kirin û firotinê di her çilî de yek e .

Zekata fitrê .

Divê her misilmanê mikelif pêş xwe ve û pêş her çi kesê ko nifaqeyê wî li ser wî ye divê , di şev an roja cejnê de , zekata fitrê bide . Zekata fitrê , ji bonh her nefsekî , çar kulm zad in , ji belengazan re tê dayîn .

Rojî .

Rojî , di rojên romezanê de , bi niyeta rojiyê , girtina nefsê ye . Mirov divê nefsa xwe , ji xwarin û vexwarinê , ji nîzîkbûna jinan , biparêze .

Heke romezanê .

Rojî . Di maha romezanê de , li ser hemî misilmanên mikelif , ferz e . Di dîtina heyvê an bi timambûna heyva Şabanê sih roj wê girtin .

Li ser niyeta rojiyê .

Ji girtina rojiyê re , her ro , niyet lazim e .

niyeta wê ev e :

Li şev niyet e sibe rojî bigirin , pêş edakirina ferza romezana balê ve , ji Xwedê re .

Wextê rojiyê :

Ji ewilê spêdê heta rojavayê divê mirov (jin û mêr) nefsa xwe bigire .

Şêhandina rojiyê

Rojî bi vereşandina ji qesd , bi gihandina tiştêkî bal zikî ve , ji kulm vekirî , wek dev , difn , guh , bi zivirîna ji islamîtiyê , bi dîtina zîwê û xwîna piştî zayîna zarokî , bigihan-

dina jin û mêran , bi derêxistina havê nî ji qesd tê şkênandin .

Hec .

Hec , qesda bal Mala Xwedê ve ye , ji bona pêkanîna ferza Xwedê .Hec ser hemî misilmanên mikelif ferz e heke ew maldar e û dikare here hecê . Heca ferz di jiyînê de carekê ye .

Riknên hecê .

Riknên hecê pênc in : Ihrama digel niyetê , rawestana Erefê , heft gerên dora Beytê , çûn û hatina di nav bera Sefa û Merwê de , kurkirin .

Omre .

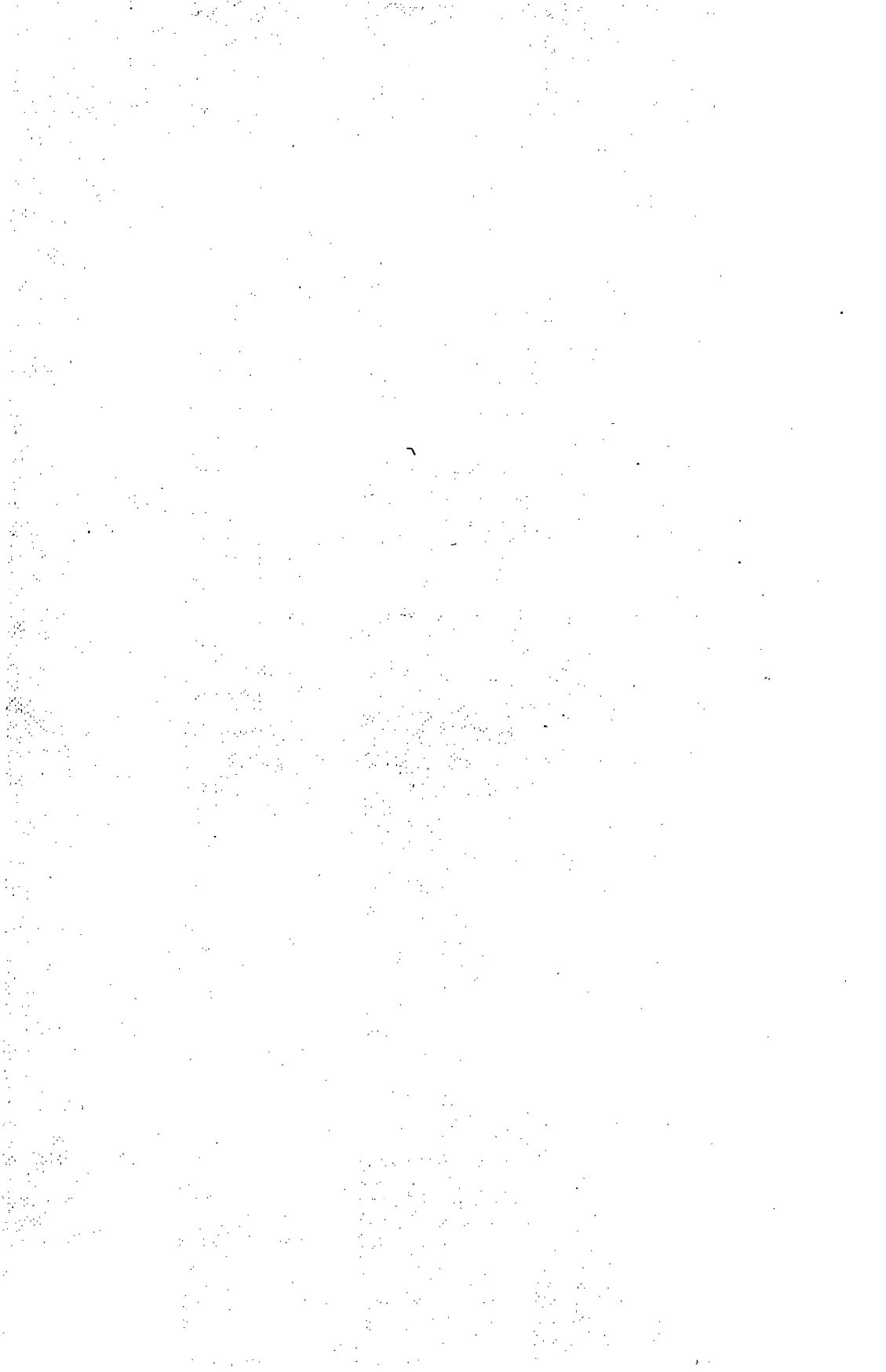
Omre jî wek hecê ferz e , digel şert û riknên xwe ji bilî rawestana li Erefê .

Tiştên ko di hecê de wacib in :

Ihrama ji mîqatê , avêtina cilên durûyî di Ihramê de , avêtina sê kevîran , nivistina li Muzdelifeyê , nivistina li Minayê ji boşev û rojên teşrîkê , tewafa widaê , parastina ji heramên Ihramê .

Heramên Ihramê deh in :

Wergirtina tiştên durûyê û her çî tiştê ko weke wan be ;
Ji bona mêran nuxumandîna serî , ji bona jinan nuxumandîna rû û her du kefên destan ;
duhundana mûyên serî ;
kurkirina mûyan ;
qusandîna neynûkan ;
bihn xweş kirin ;
kuştina nêçîrên xwarinê yê bejj ;
jin mehr kirin , kutan û têkilbûna bi şewet .

"Rehmet û Silava Xwedê Lê Be"

- 1) Ji bona her derî mifteyek heye , mifta bihuştê ew e ko mirov ji piçûk û belengazan hez bike û li halê wan bipirse .
- 2) Heçî malê miletî bêrê dixwin para wan dojeh e .
- 3) Bawermend divê bi şûr û gotina xwe cihadê bikin û piştî zilm û neheqiyê , derewker û zaliman bişkinin .
- 4) Xwedê qenc e , ji qencyê hez dike ; pak e , hejî paqijan dike ; comerd e , ji comerdan hez dike .
- 5) Di roja piştawiyê de , piraniya xelkê , ji ber gotinên bêrê û beredayî wê bêne êşandin .
- 6) Dev û dranên xwe her paqij bigirin .
- 7) Piştî îmanê tiştê çak ew e ko xelk ji hev û du hez bikin .
- 8) Hon brayên hev in , arîkariya hev û du bikin , rastiye bêjine hev û li hev xedarî û bêbextiyê me kin .
- 9) Yê ko baweriya xwe bi Xwedê û bi axiretê aniye an qencyê dibêje , an devê xwe digire .
- 10) Ji gulçîçekên pengava û ji jinên spehî û bêesil xwe biparêze .
- 11) Ma ji çavtengiyê girantir nexweşî heye ?
- 12) Gotin carina sihrek e û şîir carina hikmetek e .
- 13) Gava hon dest bi karekî dikin devê xwe bigirin , xelk ji mirovên ko fêş wan li rê ye dibeicin .

- 14) Ji nifirên bêsuçan bitirsin , navbeyna wan û Xwedê da tu perde nî ne .
- 15) Ne bixweziya lê bi xebat û kirinê jiyina xwe biborîne .
- 16) Lokê girêde û piştire bispêre Xwedê ,
- 17) Ko qiyamet rabû û di destê te de şitilek hebe û kêş pê ket divê tu wî şitilî bişitilîni û ji destê xwe bernedî .
- 18) Gava yekî ji we enirî divê ne peyive .
- 19) Yê ko timakar e ; belengaz e .
- 20) Yê ko zekate dide û mêvana-dihewîne û arîkariya mirovên ko ketine tengasiyê dike ne çavteng e .
- 21) Heke hon bi malê xwe ni karin arîkariya xelkê bikin bi gotinên şêrîqî qedrê wan bigirin .
- 22) Dînê îslamê qaim e , ibadeta xwe nerm , nerm bike û zorê li nefsa xwe me de , me be mîna mirovê ko bar û serbarê heywanê xwe giran dike , piştî heywanê wî qul dibe li çol û şevderê dimîne , û na gihe hevalê xwe .
- 23) Dîn tiştêkî hêsanî ye , kes ni kare zora diyanetê bibe , dîn zora her kesî dibe , ne pir bikin , ne hindik bikin , bi can û bîr bikin .
- 24) Kirina qencyê şabûniya dil e , û xirabî di canê mirovan de birnek e û ew na xwazîn ko kes pê bihese .
- 25) Qencyê ji dê û bavê xwe re bikin da ko zaroyên we jî qencyê ji we re bikin .
- 26) Xatirê xelkê bigirin , dilê xelkê me şkinînin .
- 27) Dev ji xirabiyê berdane sedeqe ye .
- 28) Nefspiçûk bin ta ko kes li kesî mezinahiyê ne ke .
- 29) Emanetê bidine xwediyê wî , heke kesî bêbextî li te kir tu bêbextiyê lê me ke .
- 30) Rizqê xwe ji xebata xwe bixwazîn .
- 31) Rizqê xwe ji axê bixwazîn .
- 32) Rizqê xwe ji keda cotê xwe bixwazîn .
- 33) Yê ko derdê xwe vedîşêre sewabeke mezin digehê .
- 34) Heke tu şerm na kî her tiştî bike .

- 35) Dev ji hevalên ne çak berde , an ne xelk wê bizanin tu
ki yi .
- 36) Îşê ko tê de poşmanî heye me ke , ko te kir poşman me
be û efiwa xwe me xwaze .
- 37) Hevelekî qenc ji xwe re bibijêre , û xwe jê biparêze .
- 38) Diyariya bidine hev hezkirina we bêtir dibe .
- 39) Tobe gunehan radike .
- 40) Tevdîr nivê îş û debara we ye .
- 41) Herwekî mirov bi nefsa xwe re rast û qenc e , divê bi
xelkê re jî rast û qenc bibe , ji bona li hev hatina mi-
rovan bixebite û xêrxwazê xelkê be û di feqîriya xwe de
jî li halê belengazan binêre ; bi pêkanîna wan sê tiştan
îman timam dibe .
- 42) Berê cîranekî baş û dawî xanikî qenc peyda bike .
- 43) Berê li cîranekî baş bigere û pişt wî re li xanikî
qenc bigere .
- 44) Yê ko dibe sebaba qencî an xirabiyekê heçko wî ew ki -
rine .
- 45) Yê ko rastiyê na bêje û derewa dike û ne xwediyê goti-
na xwe ye û ji emanetê re xayinitiyê dike , ew nimêja
xwe bike , zekata xwe bide û here Hec û Emrê jî , dîsa
minafiq e .
- 46) Spehîtiya mirovan xweşiya zmanê wan e .
- 47) Bihuşt di bin lingê deya de ye .
- 48) Şer tep û hîle ye .
- 49) Mirov kêmaniya tiştêkî ko jê hez dike ne dibîne û ne
jî dibihîse .
- 50) Zanîn mîna tiştêkî ye ko misilman heçko wînda kiriye ,
ko peyda dike dibe .
- 51) Yê ko baweriya xwe bi Xwedê aniye û misilman bûye ,
divê Xwediyê gotina xwe bibe û bêbextiyê ne ke .
- 52) Fedkîrin ji baweriyê ye . Heya ji îmanê ye . Şerm -
kirin , dîn hemî ev e .

- 53) Xwe ragirtin ew e ko mirov bi yekî hêja bişewire û bêgotiniya wî ne ke .
- 54) Di nav mirovan de yê baştir ew e ko ji jin û zaroyên xwe re baş e .
- 55) Mirovê xirab her îşî xira dike ; ber wekî sihik tama hingivî xira dike .
- 56) Xelk hemî lêzên Xwedê ne , Xuda ji her kesî bêtir ji wî mirovî hez dike yê ko bikêrî wan tê
- 57) Di nav xaniyên misilmanan de xaniyê çêtir ew e ko tê de sêwiyek hebe û qedrê wî bête girtin .
- 58) Dîn pend û şîret e .
- 59) Dev ji kirina tiştê ko ji qencî û rastiya wî ne ewle yî berde û dest bi kirina tiştêkî bike ko tu xweş dizanî ew genc û rast e .
- 60) Xwediye heq divê bêje ; guh bidin ê ! .
- 61) Ji dergûşê heta mirinê minêkarî zanîne bibin .
- 62) Zanîn di welatê Çîn û Maçînê de be jî lawekarê wê bibin.
- 63) Li ser jin û mêran ilm û zanîn ferz e .
- 64) Jin û mêr divê minêkarî zanîne bibin , ev emrê Xuda ye.
- 65) Qedrê rastiye bigirin , yê ko wê rastiye got piçûk be , mezin be , xurt be , belengaz be , ne tu xem e . (Rastî ne ji dewlemendan bitenê re ye .)
- 66) Ne gunch tê ji bîr kirin , ne jî qencî wînda dibe û Xwedê jî na mire , tu bi kêfa xwe yî , herwekî dexwazî bike .
- 67) Dev ji riyakaran berdî ; ew bi kêr na yin .
- 68) Berê heval piştê rê .
- 69) Şîr xulq diguhêre .
- 70) Ji Xwedê bitirsîn ; serê hikmetê ev e .
- 71) Heçiyê zmanê xwe digirin heye ko Xwedê li wan bê rehmê.
- 72) Yê ko bi xelkê re dilovan in ; Xwedê jî bi wan re dilovan e .
- 73) Rast biwezîne û hinkî bila zêde be , ta ko kêr ne be.

- 74) Yê ko bala xwe didê xelkê û ji tistên xerab ko ew dikin xwe diparêze , serdest dibe .
- 75) Sermiyanê miletekî ew e ko xulamîtiya wî dike .
- 76) Mirovên xirabtir ew in ko qedrê xelkê ji tirsê xwe digirin û dixwazin pê ji xirabiya wan ewle bibin .
- 77) Mirovên xirabtir ew in ko eqilmend nîzîkî civata wan na bin .
- 78) Dermanê nezaniyê pirs û xebat e .
- 79) Serekê xirabtir ew e ko bêrehm e .
- 80) Di nav xaniyên misilmanan de , xaniyê xirabtir ew e ko tê de sêwiyek heye û têtê êşandin .
- 81) Di nav misilmanan de mirovê xirabtir ew e ko têkilî xelkê na be , ji xwe razî ye û di emelê xwe de riyakar e .
- 82) Kirina qenciye mirovan ji xirabiye diparêze .
- 83) Dan û qencî erîna Xwedê disekinîne .
- 84) Bi hejkirin û arîkariya lêzîmên xwe mirov emrê xwe dirêj dike .
- 85) Ne xebirdan hêja ye ; lê yê ko wê seh dikin kê in .
- 86) Pê zerer jî bigehe te ; rastiye bibêje .
- 87) Di derba pêşîn de divê mirov sebrê bide xwe .
- 88) Mêvanî sê roj in ko dirêjtir bû , bû sedeqe .
- 89) Timakarî hikmet û zanîne ji dilê zanayan direvine .
- 90) Paqîjiya dil û laş nivê baweriyê ye .
- 91) Yê ko bi derewîni şehdetiyê didê mîna mişrikek e .
- 92) Wad mîna danê ye ; ko te wad kir bide .
- 93) Zilma xedara di rojê piştawiyê de ji wan re dibe mij û dûman , pêşiya xwe na binin .
- 94) Hikmê derewîn ê giran ew e ko li ser gumanekê hatiye dan .
- 95) Zilma dewlemendan a mezin ew e ko deynê xwe na din .
- 96) Wad deyn e .
- 97) Yê ko hîn dike û yê ko hîn dibe di qenciye de girî - kê hev in .
- 98) Tistên qenc û bikêrhatî ko hon dizanin . ji xelkê re

- bêjin, îşê wan sivik bikin ; giran me kin .
- 99) Çavên xwe ber siûd û dewlemendiya xelkê me din .
- 100) Qenaetkar her serfiraz e û timakar her bê qedr e .
- 101) Tiştê ko na be tu lê binêrî ; lê me meyizîne .
- 102) Kîn û hesed qencyê radikin herwekî agir êzingan dişe -
witîne .
- 103) Rastiyê bêje , bila tehl be .
- 104) Mirov bi efiwkirna qisûran bilindtir û bi nefspiçûkahiyê
mezintir dibe û mal tu cara ji sedeqan kêma be .
- 105) Bêbext , bi nîşanekî , di roja piştawiyê de wê bêne
nas kirin .
- 106) Xwedê ji du sixletanhez dike : eqilmendî û xwe ragirtin.
- 107) Qazî sê texlît in ; dido ji wan wê bikevin dogehê û yek
wê here bihuştê . Yê ko zana ye û di hikmê de adil bû wê
here bihuştê .
- Yê ko bi nezaniya xwe hikmekî ne rast daye , wê bikeve
dogehê .
- Û yê siseya ko zana ye lê bi qesd hikmekî ne rast daye
wê here cehenemê .
- 108) Ji gunehkariyê re ew bes e ; tiştê ko dikeve guhê te û tu
dibihîsî , dibêjî .
- 109) Eqilmendî xwe şidand û tiştên pêk anîn ko xelk û Xwedê
jê razî bûn .
- 110) Mirovê qels li gora eqlê xwe meşiya û her tişt bi dest
Xwedê ve berda .
- 111) Bi belengaziyê mirov kafir jî dibin .
- 112) Bêbextiya mezintir ew e ko tu derewa li hevalê xwe dikî
û ew bawer dike ko tu rastiyê jê re dibêjî .
- 113) Her tiştê ko serxweşiyê çêdike şerab e , û her vexwarina
ko mirov pê serxweş dibe haram e .
- 114) Hon hemî şivan in û her şivanekî , ji keriyê xwe berpir --
siyar e .
- 115) Herwekî dikî bi te dikin .

- 116) Her qencî sedeqeyek e .
- 117) Her kes li gora cewherê xwe tê afirandin ko zmanê wî ge-
riya xulqê wî xuya dibe .
- 118) Hêjabûna emelê her kesî li gora niyeta wî ye .
- 119) Heke tu bi yekî ji xwe aqiltir şêwirî îşê te tu cara
xira na be .
- 120) Dilê xwe me bijînin mal û dewleta xelkê .
- 121) Mirovê ko cîranê wî jê ne ewle ye, ne bawermend e .
- 122) Kes ji kesî ne çêtir e ; lê çêtirbûn bi dîn û emel e .
- 123) Gava hakim , di nav beyna du peyayan de hikim dike , na
be ko enirî be .
- 124) Îmana we timam na be heta ko hon herwekî ji nefsa xwe
hez dikin ji bra û destbrayê xwe jî hez bikin .
- 125) Bawermendê pak du cara destê xwe dirêjî kula nêr na ke .
- 126) Çavtengiyê ji kesî re me ke ta ko xelk çavtengiyê ji te
re ne ke , li gora taqeta xwe arîkariya xelkê bike .
- 127) Ne nefsa xwe ne jî xelkê biêşîne .
- 128) Qisûra xelkê me de rûyê wan ta ko xelk qisûra te ne din
rûyê te .
- 129) Civat bi ewleyiyê çêdibe .
- 130) Mirovê ko şêwir pê têne kirin divê ewle be , gotinan ne
bêje .
- 131) Heke karê we paş ve çû , navê we pêş ve na çê .
- 132) Tiştê ko dilê te de heye û tu lê bi şik bûyî dev jê ber-
de .
- 133) Ez mizgîniya bihuştê didim wî mirovê ko bi doxîn û zma-
nê xwe dikare .
- 134) Ez mizgîniya bihuştê didim wî mirovê ko karî bi zman û
doxîna xwe .
- 135) Heçî ji zanînê hez dikin her birçî ne .
- 136) Misilmanên baş dev ji tiştên ko elaqa wan pê nî ne ber-
didin .
- 137) Yê ko heramiyê dike baweriya xwe bi Qûranê ne aniye .

- 138) Bi xelkê re midara û idare kirin sedeqe ye .
- 139) Qedrê hevalê bavên xwe bigirin û arfkariya wan bikin , bila qencya we bigehe wan .
- 140) Di debara malê de tevdir û idare nîşana zanabûnê ye .
- 141) Yê ko hejî Xwedê dike ji kirina xirabiyê şermisar dibe.
- 142) Yê ko deyneki dike û dixwaze wî bide ; Xwedê jê re pêk tîne .
- 143) Gava qencyekê dikî bi awakî delal bike .
- 144) Yê ko li ber Xwedê nefspiçûk e ; Xwedê wî mezin dike .
- 145) Yê ko bi kubarî bi rê ve diçe ; Xwedê lê na neyire .
- 146) Yê ko nîzîkî guneha dibe heye ko bike .
- 147) Heke tu li beytikekî bêî rehmê ; Xwedê li te tê rehmê .
- 148) Yê ko namûsa heval û brayê xwe diparêze , Xwedê jî na - mûsa wî diparêze .
- 149) Yê ko devê xwe digire digihe selametê .
- 150) Yê ko hîlekariyê dike ne ji min e .
- 151) Misilman ew e ko xelk ji bext û zmanê wî ewlê ne .
- 152) Yê ko baweriya xwe bi Xwedê û bi roja piştawiyê aniye; cînarê xwe na êşîne û aciz na ke .
- 153) Yê ko baweriya xwe bi yezdan û bi axiretê aniye qedrê mêvanê xwe digire .
- 154) Yê ko hespê xwe diêşîne ta ko ji siwaran derkeve ; ne ji min e .
- 155) Mirovê ko tobe bike , weke ko guneh ne kiriye .
- 156) Heke hevalê te nefsa xwe ji tiştê ko tu pê ne qail î bêrî dike ; rast be ne rast be înanîya xwe pê bîne .
- 157) Binivin , lê ko hon hişyar bûn dest bi gotin û kirina qencyê bikin .
- 158) Saxbûn û tirali bi hev re bikêr na yên .
- 159) Yê ko mirovên di xwe bi xwedî dike weke sedeqe daye .
- 160) Yê ko poşman dibe , dibe tobedarê Xudayê xwe .
- 161) Xelkê hêja du texlîf in yên ko hîn dikin û yên ko hîn dibin , ên mayî bê kêr in .

- 162) Jin mîna xwehên mirovan ne , divê qedrê wan bê girtin .
- 163) Mirov mîna madena ne ; hin kêmeyar in û hin jî giran - }
biha ne .
- 164) Kovan û keser mirov digehînin nivê pîrtiyê .
- 165) Yên ko devê xwe na girin her belayê dibînin .
- 166) Her arîkariya belengaz û biçareyan bikin , Xwedê wê arî-
kariya we bike .
- 167) Yên ko ji taqeta xwe bêtir ibadetê dikin nefsa xwe dibin
helakê .
- 168) Tenayî ji civata xirab qenctir e ; û civata qenc ji te -
nayiyê çêtir e .
- 169) Wey li wî mîletê ko zanayên wan , şêx û axayên wan xirab
û bêkêr in .
- 170) Sunda me xwin ; an hon ê poşman bibin an derewker der -
kevin .
- 171) Heçî xedar û nefsmezin in ; roja piştawiyê de wê bibin
mîna mûriya û xelk wê pê li wan bikin .
- 172) Xwedê hejî wî mirovî dike yê ko gava tiştêkî dike qenc
û rast dike .
- 173) Gava hon dibînin ko mirovek xirabiyê dike ; an bi destê
xwe an bi zmanê xwe wî jê bidine paş , heke hon pê ni ka-
rin dia bikin ko ew dev ji wî îşê xerab berde .
- 174) Heke hon zalimekî bibînin û destê wî na girin û berdîdin
ko ew zilmiyê bike Xwedê we hemiyam diêşîne .
- 175) Cihada mezintir ew e ko mirov ji hakimekî zalim re ras-
tiyê bibêje .
- 176) Bav deriyê bihuştê ê navîn e , ko te qedrê bavê xwe girt,
ew derî ji te re vedibe , ko te qedrê wî ne girt ew derî
li ber te wê bê girtin .
- 177) Ko Xwedê keçikek da we ; wê qenc bi xwedî bikin ; ew
sibe nav beyna we û agirê dojehê de dibe bedenek .
- 178) Yê ko du keçan bi xwedî û mezin dike di roja piştawiyê
de , bi min re dimeşe .

- 179) Yê ko keça xwe na êşîne û bernade ko brayê wê , wê bi-
êşîne dikeve bihuştê .
- 180) Ez û mirovê ko îşê sêwiyekî digerîne di bihuştê de em
hevalên hev in .
- 181) Yê ko rêwiyekî bibîne û xwarina wî bidi yê bêşik dikeve
bihuştê , meger ko wî gunehêk kiriye ko na yê efiw kirin.
- 182) Tu qencyê kême me bine , dev li ken bûn jî qencyek e .
- 183) Tacir di roja piştawiyê de bi fesadker û awanan re ye,
meger ko ew jî Xwedê tirsiyar bû , qencî kir û di dan û
standina xwe de rast bû .
- 184) Ko yekî qencî bi te kir , divê tu jî qencyê pê biki ,
heke ji destê te na yê , pesnê wî bide , heke tu qenciya
wî na bêjî û vedişêrî kafir î .
- 185) Çavê ko ji tirsê Xwedê giriya ye û çavê ko misilmanan
ji xirbiyê parastine agirê dogehê li wan çavan na keve .
- 186) Pêxember li neviyê xwe nêrî û got : Ji bo yê ko em ê
malê xwe ji we re bihêlin , em xwe desteng dikin ; ji bo
yê ko em ê bikarin we bi xwedî bikin , em ber xwe dikevin
û tirsonek dibin ; û heke yekî drêjî we kir ji bona pa -
rastina we em çaysor dibin ; hon ji rûh û bihna Xwedê ne.
- 187) Gava Xwedê qenciya hakimekî dixwaze mirovekî qenc jê re
dike wezîr , heke hakim pêkanîna qenciekê ji bîra kir we-
zîrê wî tine bîra wî , ko hakim dest bi qencyekê kir ,
wezîr arîkariya wî dike , lê heke Xwedê serfiraziya ha -
kimekî na xwaze ; mirovekî xirab dike wezîrê wî , ko ha-
kim kirina qencyekê ji bîr kir wezîr wê na yêne bîra wî
û heke hakim dest bi kirina qencyekê dike wezîr na be
arîkarê wî .
- 188) Mîna mirovan dixwim û vedixwim û weke wan radibim û
rûdinim ; ez jî mirovek im û nefsmeziniyê na kim .
- 189) Nîşanê minafiqan sisê ne , gava dipeyivin derewa dikin,
gava wada xwe didin lê diqulipin , ko mirov piştê xwe da
yê bebextiyê lê dikin .
- 190) Ko hon hatine vexwendin , herin .

- 191) Ji malê xwe berê nefsa xwe bi xwedî bike , paşê arî -
kariya mirovên di xwe û di pişt re arî cîran û hevalên
xwe bike .
- 192) Berê ji xwe re , pê ve meriyên xwe re , pê ve dora xwe
re .
- 193) Heke dilê hakim li peyayên wî xira dibe ; peya mîfsid
dibin .
- 194) Di roja piştawiyê de , li ba Xwedê mirovên xirabtir
ew in ko du rû û riyakar in .
- 195) Heke kesekî gulek da we lê vemegerînin , kullîk ji bi -
hustê derketine .
- 196) Heke ji we sê mirov bi rê ve diçin bila yekî ji wan ~~se-~~
rekîtiya ên mayin bike .
- 197) Her vexwarina ko serwxêş dike heram e .
- 198) Mirovên bikêrnehatî pirsên ne qenc dikin ta ko zana pê
şas bibin .
- 199) Ez mizgîniyê didim we û hon jî , jî yên di pê xwe re
mizgîniyê bidin ; heçî ko baweriya xwe bi yekîtiya Xwedê
anîne wê bikevin bihustê .
- 200) Dîn ji sê texlît mirovan zererê dibîne ; ji zanayên bi
tevdan , ji hakimên bi zilm û zînat û ji xebatkerên ne -
zan , yên ko bê rê û tertîb dişixulin .
- 201) Ko zanin hate ji bir kirin xira dibe , ko nehêja hîfî
wê bûn winda dibe .
- 202) Erna Xwedê , ji helalan , berdana jina ye .
- 203) Helaliya ko Xwedê jê dixeyide berdana jina ye .
- 204) Xwedê ji mirovê ko di neyariyê de har e , hez na ke .
- 205) Bikêrî bikêrnehatîyan werin .
- 206) Ho mirov , nanê te besî te ye , pê qail na bi ; ne bi
malê hindik û ne bi ê pir qîma xwê tîfî . Ko tu sax î ,
xwarina te jî têrî te dike , bilâ dîniya ko bi eqlê te
dikene û te dixapîne xira bibe .
- 207) Kurê jinikekê ji mîletê wê ye .

- 208) Mizgeftên xwe bê xelm û rewş , lê gund û bajarên xwe bi xelm û zînet ava bikin .
- 209) Cebrail hat û gote min : Herwekî dixwazî bijî dawiyê bimirî , ji kê dixwazî hez bike dawiyê jê veqetî , herwekî dixwazî bike tu ê pê berpirsiyar bibî , serfiraziya bawermendên ew e ko bi şev bi ibadetê mijûl dibin û hewcedarê xelkê na bin û çavê xwe na din ber deriyê xelkê .
- 210) Bi malê sêwiya ticaretê bikin ta ko malê wan bi dana zekatê kê m ne be .
- 211) Heke hon dixwazin dilê we nerm û çak be û îşê we here serî ; li ber sêwiya bikevin û ji wan hez bikin , xêrxwazê wan bibin , dilê wan xweş bikin û ji xwarina xwe bidin wan ; pariye devê xwe bidin devê wan .
- 212) Pez bi xwedî bikin , bi xeyr û bereket e .
- 213) Hon dizanin pisitî çi ye ? Pisitî ew e ko mirov gotina yekî ji ê din re dibêje ; ta ko ew li hev kevin .
- 214) Dev ji heramiyê û ji heramê xelkê berde ta ko tu serfiraz bibî , bi mal û rizqê xwe qîma xwe bine ta ko tu dewlêmenttirê mirovan bibî , qencyê bike cîranê xwe ta ko bawermend bibî , tiştê ko ji bona nefsa xwe dixwazî ji xelkê re jî bixwaze ta ko misilman bibî ! Pir me kene dil pê dimire . (Mirovên bêeqil pir dikenin) .
- 215) Ji Xwedê bitirse , tu qencyê kê m me bine , gava avê ji bîrê dikişîni ko ava setila te ri jiya setila hevalê te , ew jî ji we re qencyek e , xweşkirina dilê xelkê jî qencyek e , kubariyê me ke , Xwedê ji nefsmezina hez na ke , heke kesek , bi kêmasiyekê ko tu jê bêrî yî , qedrê te dişikîne , tu eyba wî me de rûyê wî , berde bila ew pê gunehkar bibe û sewaba kirina te , ji te re bimîne , dijûna me ke tu kesî .
- 216) Misilmanê ko ~~têkila~~ xelkê dibe û derdê wan dikişîne , ji yê ko rûyê xwe ji wan diguhêrine û li ber derdê wan na keve çêtir e .

- 217) Ji Xwedê bitirsin û xwarin û vexwarina heywanên bidin wan , wan paqij bikin , bê sebeb wan me westinin û me şafinin ; ta ko bikêrî xebat , siwar bûn û şerjêkirinê bèn .
- 218) Ji Xwedê bitirsin û di heqê zaroyên xwe de qenc û adil bin .
- 219) Bi qencyekê , bi dana niv xurmeyekê jî be , xwe jî agirê dojhê biparêzin , sedeqe mirovan jî agirê dojhê diparêze .
- 220) Kafir jî be , jî nifirên bêşûçan bitirsin , di nav bey-na wan û Xwedê de , tu perde nî ne .
- 221) Ji eqilmendiya bawermendên pak bitirsin , di çavê ba - wermendan de ronîya Xwedê heye .
- 222) Xwedê di roja qiyametê de li du texlît mirovan na ne yire , yên ko qedrê mirovên di xwe ni zanin û li wan na gerin ; li gora bayê serê xwe dimeşin û jî yên ko ciranên xwe aciz dikin , qenciya wan vedîşêrin û xirabî û kêma - siyên wan rê xelkê didin .
- 223) Dido jî yekê , sisê jî didowan û çar jî siseyan çêtir in , jî civan , yekbûnî û yekftiya xelkê hez bikin , Xwedê xelkê di dora yekftiya xwe de dicivîne .
- 224) Ji heft tiştên neqenc ko xelk pê diçin helakê xwe biparêzin : Ji mişrikiyê , ji sihirbaziye , ji kuştina xelkê bêrê , jî xwarina malê sêwiyan û faizê , di şer û qewî - mandinê de , jî bazdanê , û jî kêmkirina qedrê jinên xwedê namûs û jî paşgotiniya wan .
- 225) Dest jî zîneya ko Xwedê heram kiriye bikişinin , heke we ew kir emelê xwe jî xelkê ~~veşirîn û totêkirin~~ , heke hon mikur hatin hon ê bêne recimandin .
- 226) Ji dinya we sê tişt bi min xweş in : pîrek , bihna xweş û mirovên nîmêjker .
- 227) Xwedê hindik jî be , jî wê xebatê hez dike ko roj pê de tête çêkirin .

- 228) Xwedê berf her tiştî ji cihanîna ferzên diyaretê û di pişt re ji wî karî hez dike ko mirov pê dilê xelkê şa dike .
- 229) Ko hon hatine vexwendin herin , diyariya xelkê lê ve - megirînin û li xelkê me din .
- 230) Heke heq û rast bû ko hon li mirovekî bidin li rûyê wî me xin .
- 231) Ji xelkê ne seba menfeeta xwe lê ji bo Xwedê an ji bona tiştêkî heq û rast hez bikin an bixeyidin .
- 232) Gotina min a spehîtir gotina a rastir e .
- 233) Sifra spehîtir li cem Xwedê ew e ko xwarinxwerên wê pir in .
- 234) Tiştê ko tu ji nefsa xwe re dixwazî ji xelkê re jî bixwaze û tiştê ko tu ji bo nefsa xwe na xwazî ji bona xelkê ji me xwaze .
- 235) Hevalîtiya xwe de bi tevdir be ; heye ko rojekê dostê te dibe dijminê te , dijminahiya xwe de nerm be ; heye ko rojekê dijminê te dibe dostê te .
- 236) Li rûyê mirovên ko pesnê we didin axê birejînin .
- 237) Tiştê ko pesinker dixwazin bavêjin devê wan .
- 238) Cilên pak û spehî li xwe bikin , li heywanên spehî siwar bibin ta ko çavê xelkê pê şa bibe .
- 239) Hêj miletê min ji çar adetên dema nezaniyê ne geriyaye; bi navê bav û kalê xwe pesnê xwe didin û mirovên ko ne ji malbateke mezin in , kêmf xwe dibînin û qedrê wan na girin , li stêrên dînerin û dildikin pê dema daketina baranê bizanin , gava li pê darbesta miriyan diçin girî û şîn dikin . Divê ew dev ji wan tiştan, berdin .
- 240) Ko sê mirov tevî hev rûniştine ji wan her siyan dido divê bi dizî ne peyivin û hevalê xwe pê aciz ne kin .
- 241) Gava hon ji xwe radibin sê caran destê xwe bişon û di pişt re dest bavêjin tiştan ; hon ni zanin , di xew de , destê xwe li kû datînin û ji kû hiltînin .

- 242) Qedrê bavê xwe bigirin an ne Xwedê ronahiya siûc û xweşiya we ditemirîne .
mal
- 243) Hakim bi standina/û peran zalim û qazî bi xwarina bertilan kafir dibe .
- 244) Sê tişt dikarin miletê min bibine helakê : zikmezîni , xewa pir û betali .
- 245) Gava hon tişteki dikin bi pakdiliyê bikin an ne Xwedê pê qail na be .
- 246) Heke tu dewlemend i , Xwedê dixwaze ko tu dewlemendiya xwe , bi rêz û tertîb , şanî xelkê bidî û pê arîkariya wan biki . Xwedê ji mirovên ko dewlemend in , ~~li mala wan~~ ji xelkê vedîşêrin , hez na ke .
- 247) Xwedê ji mirovên gazinker hez na ke . Mirovê ko xwe avê-tiye bextê te me kuje .
- 248) Heke hon qenciyeke bixwazin ji mirovên rûspehî bixwazin .
- 249) Gava hon ji min re qasideki dişînin miroveki bişînin ko nav û rûyê wî spehî ne .
- 250) Ko xadima we ji we re xwarina we anî , bînin bîra xwe ko wê bi hilm û bihna wê xwarinê dilê xwe xurt û şa kiriye , berdîna bila ew ji bi we re bixwe an jê çend pariyan bidî - ne wê .
- 251) Gava yekî xanedan û malvekirî tê nik we qedrê wî bigirin.
- 252) Gava Xwedê qenciya yekî dixwaze , cihê wî bilind dike û wî dike arîkarê xelkê .
- 253) Heke hon dixwazin qedrê yekî li cem Xwedê çî ye bizanin çav bidêrin û binêrin gelo xelk di heqê wî de çî dibêjin .
- 254) Ko te xirabiyek kir qenciyeke li pey wê bike : qenci xe - rabiyê dişo .
- 255) Ko du misilman pev çûn û yekî ê din kuşt her du ji dike - vin dojehê .
- 256) Gava du misilman rastî hev tîndivê silavan li hev bikin , li halê hev bipirsîn , pesnê Xwedê bidin ; ko wan ew kirin Xwedê di gunehên wan dibê .
- 257) Tiştê ne bi dilê te be me be .

- 258) Gava mirovek tişteki dibêje û li dora xwe dinêre , yê ko dibêje divê bizane ko ew gotina he emanet e , ji tu kesî re na yê gotin .
- 259) Ko Xwedê kar an xebatek da we heta ko ew xwe bi xwe ji destê we ne çû dev jê bermedin. "Mirov divê di xebata xwe de , pê bide erdê û tê de , pêş ve here " .
- 260) Heke tu bi kirina xwe a qenc şa û bi a kirêt şermisar dibi bawermendî , miroveki pak û paqijî .
- 261) Heke hon dibihîsin ko mirovek dibêje xelk hemî bêfesal in; bizaniş ko yê bêfesal ew bi xwe ye .
- 262) Xelkê dora te , di heqê te de , herweki dibêjin tû wiha yî.
- 263) Heke we bihîst ko çiyayek ji cihê xwe rabûye bawer bikin ; lê heke dibihîsin ko mirovek eslê xwe guhartiye bawer me kin.
- 264) We bihîst ko , di welatêki de êşek heye , me rin wî welatî û cihê ko hon tê de ne êşek lê peyda bû , jê dermekevin .
- 265) Heke misilmanekî li misilmankî şûr kişand heta ko ew şûr bikeve kalanê xwe Xwedê lanet li xwediyê şûrkîşandinê dike .
- 266) Ko te gunehêkir li pey wî xêrekê bike ta ko Xwedê pê gunehê te hilîne . (Xêr gunehan wînda dike .)
- 267) Gava hon dienirin heke hon ji piya ne rûnin , heke rûniştî ne vekevin .
- 268) Ko misilman li hev ketin ji bona lihevanîna wan bixebitin; heke hon pê ni karin tu caran hevalkariya zaliman me kin .
- 269) Ko cîmêrên we bûne mezinên we û comerdên we dewlemendên we û hon jî îşê xwe bi şewiran dimeşînin jiyîn ji mirinê çêtir e ; lê heke awanên we dibin serekên we û çavtengên we dewlemendên we û îşê we dikeve destê pîrekan , mirin ji jiyînê baştir e .
- 270) Ko îş ket destê peyayên bêkêr , divê mirov hêvidarê qiyametê bibe .
- 271) Qenciya miriyan bêjin , kêmaniya wan me bêjin .
- 272) Ez wisa dibînim , ko ji mirina min bi şûn de , hon mişgeftên xwe mîna kenîştayên cuhiyan û dêrên filan bixemilînin , jê bigerin .

- 273) Ji dan û standina faizê mezintir guneh ew e ko mirov paş - gotiniya jin û mêrên bi namûs bike ; bi xirabiyê qala xelkê me kin .
- 274) Xwedê li wan tête xezebê , yên ko kirin û firotina xwe de sond dixwin ; belengaz in û pozbilindiyê dikin , pîr bûne û zinayê dikin , wexta hikmê xwe de zilmê dikin .
- 275) Timakarê dinyayê me be da ko Xwedê hejî te bike , çavê xwe bera malê xelkê me de , ta ko xelk ji te hez bikin .
- 276) Ji Xwedê fedî bikin û ji bona tu tiştî destê xwe li ber mezin û dewlemendan vemekin .
- 277) Beriya mirinê , hisabê mirina xwe bikin , kirin û gotina we her çak û rast be .
- 278) Ji bona îşekî piçûk ji hevalkariya xelkê me xwazin .
- 279) Hinde ji destê te tê , tu xwe çêtir bike .
- 280) Her ji wicdana xwe bipirse , ew ê rastiya rê te bide , miftî pê qail ne be ji , ne tu xem e .
- 281) Girtiyan me êşînin , bi wan re qenc bin .
- 282) Di sûçên xelkê biborin ta ko xelk û Xwedê di sûçên we bi - borin .
- 283) Bindestiya mezinê xwe bikin , heke serê mezinê we hinga mewîjekî piçûk be ji .
- 284) Xwedîmal Xwedê ye , yê ko bawer bike xwedî mal ew bixwe ye, Xwedê xezeba xwe lê dike .
- 285) Heçî li dinyayê xurtî û çawsorî li xelkê kirine û ew êşan - dine , di axiretê de zefh wê bêne êşandin .
- 286) Şikirdarên Xwedê ew in ko gava qenciya xelkê dibînin şikir - darê wan dibin .
- 287) Dev ji ehmeqan berdin .
- 288) Heke we ew pênc tişt anîn pê ez ê mizgîniya bihustê bi we dim ; di parkirina mîratê de neheqiyê me kin , ji nefsa xwe bêtir bi xelkê re bi insaf bin , di dema şer û qewimandinê de xwe jê me din paş û baz me din , gava talanê dijmanan bi dest we dikeve xaintiyê lê me kin û jê ji xwe re bê rê tişteki hil - meynin û heqê bêçareyan ji zaliman bistînin .

- 289) Mala we vekirî û zmanê we şîrîn be .
- 290) Keda helaltir keda dest e ; dan û standin jî qenc û bi xêr û bereket e .
- 291) Bi dilekî pak ibadeta Xwedê bike û tu tiştî me ke hevber û hempayê wî , nimêjên xwe ên ferz bike û heke zekat li ser te ferz e zekata xwe bide ; heke hec li te ketiye , here hecê û ayîna emrê pêk bîne ; rojiya meha remezanê bigire ; tiştê ko tu dixwazî xelk ji te re bikin tu jî ji wan re bike û tiştê ko tu ji xwe re na xwazî , ji xelkê re jî me xwaze .
- 292) Ibadeta Xwedê bikin û tu kesî me kin hevber û hempayê wî , gava dest bi karekî dikin xwe di pêşberê Xwedê da bi-
hesibînin û bi dilekî pak bixebitin û bînin bîra xwe heke hon wî na bînin ew we dibîne ; li mexlûqên Xwedê fetkirin û mezinahiya Xwedê seh bikin , ko te gunehê kir li pey wî qenciyeke bike , heke te ew guneh bi dizî kiriye qenciya xwe jî ni dizî bike , lê heke te ew guneh bi eşkere kir , qenciya xwe jî eşkere bike .
- 293) Ji nifirê bêşûçan bitirsîn , Xwedê diayê wan qebûl dike .
- 294) Navê kal û kalikên xwe bizanin ; ji mirovên di xwe hez bikin , herin ziyareta wan , ji wan me gerin .
- 295) Tişt miştan mavêjin rê û tiştên ko xelk pê aciz dibin jê hilfin .
- 296) Jina qenctir û delaltir ew e ko qenaetkar e .
- 297) Jin divê qedrê mêrê xwe û deya wî bigirin .
- 298) Hema dest bi karê xwe bikin , hon ê bibînin , Xwedê îşê we pêk tîne .
- 299) Berî ko ji destê we derkevin qedrê pênc tiştan bigirin ; berî mirinê qedrê jiyînê , berî nexweşiyê qedrê saxiyê , berî xebatê qedrê rahetiyê , berî pîriyê qedrê ciwaniyê , berî belengaziyê qedrê dewlemendiyê , an ne hon ~~poşman~~ ^{bin} di-
- 300) Parsek ne peyar , siwar be jî tiştêkî bidin ê .

- 301) Ko we sedeqa xwe ji dizekî re , ji jinikeke zinakar re an ji dewlemendekî re jî dan , we rast kiriye ; an ew ê pê ji xirabiya xwe xelas bibe an jê ibretê bigire .
- 302) Jin divê bê destûra mârê xwe ji malê wî tiştê me de xelkê .
- 303) Li ser rê me sekinin û ma xêvin ; heke disekinin divê li jinên xelkê me nêrin , rê bidin mirovên ko tê re diborin , silava xelkê li wan vegefnin , qencyê bikin û ji xirabiyê bigerin .
- 304) Di çivatekê de tu kesî ji cihê wî ramekin û li şûna wî rûmenin .
- 305) Gava hon li cara evîl rastî kesekî tîn û jê hez dîkin divê jê re bidin zanîn .
- 306) Hon brayê hev in , arîkariya hev bikin , rastiye bêjiye hev ^ li hev xedariye me kin .
- 307) Zalim be , mezlûm be , arîkariya hevalê xwe bikin , ko mezlûm e ; wî ji zilmê xelas bikin , ko zalim e bermedin ko ew zilmê li xelkê bike .
- 308) Ko te di ciwaniya xwe de qencyek bi pîrekî kir , di pîrîniya te de Xwedê , bi destê çiwaneke , qencyekê digihîne te.
- 309) Qedrê her kesî li gora qîmeta wî bigirin .
- 310) Silayan li hev bikin ; bi vî awayî hon ê ji hev hez bikin.
- 311) Silayan li hev bikin , dest vekirîbin , xelkê vexwinin cem xwe û herwekî Xwedê emrî we kiriye , ji hev hez bikin , bibin brayên hev û du .
- 312) Pîştî îmanî , tîstê çak ev e ko xelk hejî hev bikin .
- 313) Îmanê çêtir ew e ko mirov di tengiyê de sebrê bi xwe bide û dest vekirî be .
- 314) Pereyê çêtir ew e ko mirov jê berî ji bona rizqê jin û zaroyên xwe , paşê jê ji bona êmê hespê xwe yê ko di piştî de di reya Xwedê da şer dike , di piştî re jê ji bona hevalê xwe serf dike .
- 215) Qenciya ko hon dixwazin bikin , di dema saxiya xwe de bikin , ko we wesiyet kir , êdî Xwedê dizane , gelo di piştî mirina we

- re , daxwaza we tâte cih an ne .
- 316) Ji sedeqeyên qenc yek ji ew e ko mirov hîni tiştêki çak bibe û mirovekî di hîni wî tiştî bike .
- 317) Keda çêtir ji dan û standina pak û ji keda xebata destan û xwehdana eniyan tê .
- 318) Bawermendên çêtir ew in ko exlaqê wan baş e .
- 319) Bawermendên/çêtir in ko kirîn û firotina xwe bi camêriyê dikin , deynê xwe bê zehmet didin û xwediyê deynê xwe aciz na kin û deyndarên xwe na şidînin û na êşînin .
- 320) Heçî eqilmend in , serdestê hevalê xwe dibin .
- 321) Pîr me rin , me yin mala dewlemendan .
- 322) Pîr me bêjin li qisûra min me nêre , hon ê dawî derewan bikin .
- 323) Li qisûra comerdan me nêrin ko peyê wan şemiti , Xwedê wan digire û bernade ko bikevin .
- 324) Gunehên mezintir ew in : mişriki , kuştina xwelkê bê rê , asê bûna dê û bavan ; dana şehdetiya zor .
- 325) Di roja piştawiyê de piraniya xelkê ji ber gotihên bêrê û beredayî wê bêne êşandin .
- 326) Dev û diranê xwe her paqij bigirin .
- 327) Bila mirina we tim di bîra we de be , dilê belengaza pê rahet dibe û pozbilind jê ibretê digirin û eqilmend dibin .
- 328) Mirovên mezintir ew in ko ji Xwedê tirsîyar in .
- 329) Qedrê nanê xwe bigirin .
- 330) Bawermendê çêtir ew e ko exlaqê wî baş e û keyra jina xwe dixwaze .
- 331) Jina bi zar û zêç ji jinikeke ~~spakî lîbêbê carboçê tîre~~ .
- 332) Qencyê berî ewilî ji deya xwe re bike , paşî diya ji deya xwe re bike , cara sisiya diya ji deya xwe re bike , di piştî re ji bavê xwera û piştî li gora nizikahiya wan ji mirovên di xwe re bike .
- 333) Xwedê ji sê evdên xwe hez dike , hakimê adil , mirovê ko ibadeta wî dike û yê ko kesî na ke hevberê wî .

Xwedê/¹se evdên xwe dixeyide : mirovê durû ko paşgotiniya xelkê dike , yê ko bê rê ji xelkê pir di - pirse û yê ko ziaker e .

334) Xwedê dibêje : Gava du mirov bi dilekî pak şirî - kê hev in ez bi wan re me , lê heke dilê xwe li hev xira dikin , ez ji wan digirim .

335) Di roja piştawiyê de Xwedê ji evdê xwe re dibê - je : Ez ne sax ketim , te serek li min ne da ; Ez birçî bûm , te xwarin ne da min ; Ez ketim tengi - yê , te li min ne pirsî ; evdê wî jê re dibêje : Xudayê min , ma min çawan dikarî ez bizanîm ko ew tişt hatine serê te . Xwedê lê vedigerîne û dibêje : Gava car û cîranê te nesax ketin tu ne çûyî serda - na wan , ko birçî man , te li wan ne nêrî , ko ke - tin tengiyê , te arîkariya wan ne kir , ma ev jî ne mîna wî ye .

336) Bi serê bav û brayê xwe sund me xwin .

337) Xwedê emrî we dike , divê hon qedrê jinan bigi - rin , ew dê û dot û metên we ne ; ma hon na binin file ji xwe re jinekê mehr dikin û heta mirinê jê na gerin .

338) Xwedê spehî ye û hejî her tiştê spehî dike .

339) Pêşgera xaniyên xwe paqij bikin , mîna cuhiya rêvin me bin .

340) Xwedê di gunehên xelkê dibore û ji mirovên ko di sûçên xelkê diborin hez dike .

- 341) Xwedê bi deyndara re ye , bi wî şertê ko deyndar pereyê xwe bê rê zia me kin .
- 342) Xwedê li rû û malê di we na nêre , lêbelê lî di û emelê we dinêre .
- 343) Xwedê ji arîkarê hewcedaran hez dike .
- 344) Xwedê di her tiştî de ji xwediye sebrê hez dike .
- 345) Xwedê ji mirovên ko bawîşka tînin hez na ke .
- 346) Xwedê ji mirovên bi vên û xeyret hez dike .
- 347) Heke jin û mêr li hev dinêrin , dilê wan pev re rast e hejî hev dikin Xwedê jî li wan dinêre , li wan tê rehmê û li gora dilê wan dide wan . Heke jin û mêr destê hev digirin û pê şa dibin , Xwedê gunehên wan ji destê wan diwe - şîne û ew ji gunehên xwe dibin .
- 348) Bi exlaqekî baş mirov digehê dereca mirovên ko hero ro- jiyê digirin û bi şev ibadeta Xwedê dikin .
- 349) Bawermend ew e ko bi şûr û bi gotina xwe cihadê dike , rastiye dibêje .
- 350) Li cem nesaxa pir rûmênin û bi dengekî bilind ma xêvin.
- 351) Mirovê ko destek cil dide belengazekî rût , di axiretê de Xwedê lê tê rehmê .
- 352) Bizane , çawan divê tu hevalê xwe bibijêrî .
- 353) Ko te seyê xwe şand û wî nêçîrek ji te re girt , jê bi- be û bixwe , lê heke seyê te çû ji xwe re nêçîrek girt , wî jê me be , ew rizqê wî ye .
- 354) Parsekî hêram e , meger ko izreke mezin hebe .
- 355) Jin ji parsûkê xwar hate afirandin , heke tu dixwazî wê rast bikî .tu ê wî bişkinîni , bi sebr û nermiye pê re bi - de bistîne .
- 356) Gava cenaze derbaz dibe ji ber wî ve rabin . (Rabin ser xwe .)

- 357) Wada xwe bîne cih , bawermend wiha dikin .
- 358) Mirovên ko xelk ji xirabiya wan ditirsin , di roja piş - dawiyê de , li bî Xwedê bê qedr û rûmet in .
- 359) Sebr û dilnermî du xisletên hêja ne .
- 360) Mirovê ko diyariyekê dide kesekî û paşê jê distîne , mi - na seyek e ko vedirêşê û di pişt re tiştê ko vereşandiye dixwe .
- 361) Gunchên mezintir ew in ko mirov mişrikiyê bike , ango yekîtiya Xwedê nas me ke , li dê û bavê xwe asê bibe , sundên derewîn bixwe û pêşberê qazî de , piştî ko bi anî - na navê Xwedê sund xwariyê , derewan bike û pê bi qasî mûyekî jî be , ziyane xelkê bike .
- 362) Bi tenê bi malê xwe hon ni karin arîkariya xelkê bikin . Bi exlaqê baş û bi gotinên şîrîn ew razî dibin .
- 363) Ko min di heqê meselekê de hikmê xwe da û xelet kir , di - vê ji bîr me kin ko ez jî mirovek im , dikarim xeletekê bikim , lê ji ber ko min xelet kiriye heqê xwedîheq winda na be û yê ko dizane dawa wî ne heq bû , divê jê bigere , tiştê ko mirov bê heq û rê dibe , perçek agir e ; êdî hon dizanin ; bibin an berdî .
- 364) Miletên berî we mehiw bûne , ji ber ko gava mezinokî ji wan zilm û dizî dikir ew berpirsiyar ne dikirin û ko be - lengazekî tiştêk dikir , lê radibûn û diêşandin .
- 365) Heqî di civatekê de rûniştî ne sundxwariyên hev in (bext - dayiyên hev in) galgala ko di civatekê de hatiye gotin , ji xelkê re me bêjin , ew tiştêkî haram e .
- 366) Berî ko bikevin mala yekî destûra wî bixwazin .
- 367) Xwedê bi mirovên mihrivan tê rehmê .
- 368) Ez jî yariyê dikim , lê dîsa rastiyê dibêjim .
- 369) Ne îşê min e ko dilê xelkê qul bikim û bizanim tê de çî heye .
- 370) Tu û malê xwe tev da hon aidê bavê xwe ne .
- 371) Heqê du kesên qels ji we re zehf heram e , heqê sêwiyan û heqê jinan .

- 372) Di dinya û axiretê de kes ji min bêtir ne nîzîkî İsa, kurê Meryemê ye , nav beyna min û wî da tu pêxember danehatiye , pêxember tev de ji bavekî ne , bi tenê deya wan cihê ye û dînê wan yek e .
- 373) Ez ji mirovên ko gava belayek tê serê wan li serê xwe dixin û porên xwe dikişînin , cilên xwe diçirînin û diqetînin , bi dengê bilind ax û zarînan dikin û digirin pak û bêrf me .
- 374) Yê ko sêwîyan dihewîne , di bihustê de , bi min re ye .
- 375) Îşê dinyayê hon ji min çêtir dizanin .
- 376) Vexwarina ko heke we jê pir vexwar serxweş dibin ji we re heram e .
- 377) Pir me bêje , pir me kene , ji feqîr û belengazan hez bike, bi wan re rûne , xêrxwazê wan be û arîkariya wan bike ; zehmet be jî her rastiyê bibêje , qedrê mirovên di xwe bigire , ew ji te bigerin jî , tu ji wan me gere , gava tu dienirî , bi xelkê re me peyîve , kêmaniyên xwe bizane û bi kêmaniya xelkê mijûl me be , paşgotîniya hevalên xwe me ke , bi gotin , û rabûn û rûniştina xwe hevalên xwe aciz me ke , bêt ko bi te bikeve sund me xwe .
- 378) Qedrê cîranê xwe bigirin û wan aciz me kin .
- 379) Di ziwaca xwe de bi pozekî jî be , dawetê bike .
- 380) Ez ê ji nimêj , rojî û zekatê çêtir tiştêkî rê we bidim ? Ew li hev anîna mirovan e ; bi şer û pevçûnê xelk wînda dibin .
- 381) Ez ê rê bidim we , mêrxas û egîdê we kî ye ? Mêrxas û egîd ew e ko gava dienire li cihê xwe giran e , û bi nefsa xwe dikare .
- 382) Ji gotin û kirina ko , di dawiyê de , tu ê poşman bibî , jê bigere .
- 383) Ji gotin û emelên ko guh jê diqehire , dûr here .
- 384) Di mesela diyanetê de pir kûr ma jon , milletên bêrf we , pê dînê xwe wînda kirine .
- 385) Hingî we sîr û pîvaz xwar derbazî mizgeftan me bin (xelk ji bihna sîr û pîvazê aciz dibin) .

- 386) Derewan me kin , derew ji baweriyê dûr diçe , din û derew na bin yek .
- 387) Ji jina ko dixwaze bê sebeb dev ji mêrê xwe berde , bihna bihuştê heram e .
- 388) Mezin û hakimên ko xolkê xwe dixapînin divê bizanin ko para wan dojeh e .
- 389) Deya ko sê zaroyên wê mirine , divê bizane , ew sê zaro navbeyna agirê dojehê û deya xwe de dibin beden , deya wan rûyê agirî na bine .
- 390) Mirovên camêr û ewle dibin xwedî mal û rizq , xwedî nav û rûmet , bêbext şerpeze û perîşan dibin , meydana bêbextan tu ne ye .
- 391) Heke tu xeyr û bereketa xwarinê dixwazî , berî û piştî xwarinê destên xwe bişo .
- 392) Xwarina dawetekê a bê qedr û qîmet ew e ko dewlemend jê dixwin , çavê feqîran lê dikeve û jê mehrûm dimînin .
- 393) Mirovên xirab ew in ko meyvanên wan nî ne .
- 394) Qencî wînda na be , xirabî jî na yê ji bir kirin , Xwedê jî her heye , êdî çawa wan dixwazî bike .
- 395) Tiştê ko dilê te pê rahet dibe bike , û ji tiştê ko dilê te pê rahet na be , bigere , heke miftî bi awakî di fîta bide jî guh me dê .
- 396) Ko hon dibînin rastiyê bêjin , îşê we xira bibe dîsa jî rastiyê xwe vemegêrin û bizanin ko îşê we her wê bibe û heke dibînin ko derewan bikin îşê we çareser , dîsa rastiyê bêjin û bizanin ko îşê we pê xira ne çareser bibe .
- 397) Heke te di dema Kurtiya xwe dî Xwedê nas nikarî , dema jî di dema qelsiya te de , te nas dike .
- 398) Têcîrê xwedînanûs hevalêspêxandînan û şalê Xwedê . . .
- 399) Têcîrê tirsonek kar na ke , têcîrê çavsor xurt û dewlemend dibe .
- 400) Xwedê li mirovên ko bi qels û belengazan ra dilnêrin , qedrê dê û bavê xwe digirin û dilê xadim û xulamên xwe xweş dikin , tê rehmê , û ew dikevin bihuştê .

- 401) Ko mezinê we ji we tişteki zêdeyi heq û insafê xwest , bi xebera wî me kin .
- 402) Xwedê arîkariya wan mirovan dike ko ji xwe re an jinekê tinin an erdekî beyar dajon û diçnin .
- 403) Xwedê li mirovên ko bi nekesan re jî comerd in , di sûçên xelkê diborin û dilê xwe li wan vedikin û bi xadim û xula , mên xwe re dilbirehm in tê rehmê .
- 404) Mal bi danê kêm na be , yê ko di tengiyê de , sebrê dide xwe , serfiraz dibe û yê ko tiral e , na xebite û hewcedarê xelkê dibe , dawî perîşan û şerpeze dibe .
- 405) Xwedê dibêje ez neyarê sê mirovan im ; yê ko bi navê min sund dixwe , wad dide û lê diqulipe , yê ko zaroyên xwe an zaroyên xelkê difiroşe , yê ko palekî ji xwe re tine û piştî ko pale xebata xwe diqedîne heqê taba wî na de wî .
- 406) Mirov paşgotiniya sê texlît mirovan bike ne heram e :
PAŞGOTINIYA MIROVEN BÊDIN Û EXLAQ ;
PAŞGOTINIYA HAKIMÊN ZALIM ;
PAŞGOTINIYA MIROVEN KO BI TIŞTEN KO XWEDÊ Û PEXEFBER NE GOTINE EMRÎ XELKÊ DIKE Û WAN PÊ ŞAŞ Û QÊJ DIKE .
- 407) Diyayê wan mirovan li ba Xwedê ne meqbûl e ; dia mirovê ko di xaniyekî xerab de radibe û rûdine û dibêje : Xudayê min , ji hilweşandina wî xaniyê min biparêze ; dia peyayê ko di rê û kûçan de dinive û dibêje : Xudayê min , min ji tada dizan biparêze û dia wî ehmeqê ko heywanê xwe girênade û ko ew baz da dibêje : Xudayê min , heywanê min ji min re vegeîne .
- 408) Xwedê , di roja piştawiyê de , li rûyê sê mirovan na nêre û bi wan re na peyive : YÊ KO DI ÇOLE DE AVA XWE A ZÊDE NA DE HEWCEDARAN , YÊ KO JI BONA FIROTINA MALE XWE BI DEREWA SUND DIXWE Û YÊ KO JI BONA KAR XWESIYA XWE MEZINAHIIYA MIRO - VEKÎ XEDAR NAS DIKE .
- 409) Xwedê li mirovên ko li ber dê û bavê xwe radibin û bêgoti- niya wan dikin , serxweş dibin û gava qenciyeke dikin di pişt rê qala qenciya xwe dikin , na meyizîne .

- 410) Mirov deynê xwe ne bi diayê lê bi hikmê qazî distîne .
- 411) Mirovên derewker , nefsmezin , durû û yên ko xirabiyê bi xar û lez dikin û qenciyê bi şûn da dihêlin û paşgotiniya xelkê dikin , dikevin ber xezeba Xwedê .
- 412) Bi mezinan re rabin rûnin , ji mirovên zana bipirsin û li eqildaran bigerin ; têkilî wan bibin .
- 413) Malê hindik û zaroyên pir belayêke mezin e , arîkariya wan bikin .
- 414) Yên ko zad û xwarin û hûr mûrên ko xelk hewcedarî wan in tinin û ji xelkê re difiroşin , mîna mirov in ko di reya Xwedê da cihadê dikin , lê yeş ko ew biha difiroşin , mîna mirov in ko kitêba Xwedê inkar dikin .
- 415) Jin bi du giyanan dibin , şîr didin zaroyên xwe , bi xelkê lekî rehn li zaroyên xwe digerin , heke ew qedrê mêrê xwe jî digirin û nimêja xwe jî dikin , bêşik dikevin bihuştê .
- 416) Gava mirov ji tiştêkî zehf hez dike her û hor dibe .
- 417) Ez ji دنیا we ji jinan û ji bihnên spehî hez dikim û çavê min ji nimêjê ronî dibe .
- 418) Şîretan li xelkê bikin , ta ko xelk ji Xwedê hez bike û ko xelk ji Xudayê xwe hez kirin , Xwedê jî hejî we dike .
- 419) Yên ko gava dev û destên xwe dişon navbira didan û ti - liyên xwe jî paqij dikin çiqas spehî ne .
- 420) Yê ko ji bona dîn û welatê xwe şer dike ji bona parastina wan şevkê hişyar dimîne , xewê li xwe diherimîne , ji mirovê ko hezar rojî rojî girtiye û hezar şevî nimêjî kirîye çêtir e .
- 421) Qedrê jinên mirovên ko di reya dîn û welatê xwe de şer dikin mîna yê deya xwe digirin .
- 422) Mirov gearê xadîk û xulamên xwe bigire , jê re xeyr û bereket e .
- 423) Mirov divê , ji qe ne ve , li hefteyê carekê ser û giyanê xwe bişo .
- 424) Rênc guneş hene ko bi kefaretê na yin şuştin û ew mîna kufr in :

- 425) Hakimê qenc ew e ko hon ji wî hez bikin , ew jî hejî we dike û hon bibin arîkarê wî ew jî arîkariya we dike , ha - kimê neqenc ew e ko hon jê dixeyidin û ew jî li we na nêre , hon lanetê lê dîkin , ew ji lanetan li we dike .
- 426) Qencên we ew in ko xwediyê gotina xwe ne .
- 427) Çêtirên we ew in ko dilê mirovên di xwe xweş dîkin .
- 428) Mirovê çêtir ew e ko bi kêrî xelkê tê .
- 429) Ziwaca baştir ew e ko xeyd û zehmet tê tu ne be , qelenê wê ne giran be .
- 430) Kortên we ên baştir ew in ko mîna mirovên seregir in û kalên we ên xirab ew in ko pîr bûne û li ciwanîyê digerin .
- 431) Çaktirên we ew in ko xêrxwaz û xêrkarê jin û zaroyên xwe ne .
- 432) Camêr û mêrxas qedrê jina digirin , dilê wan na şkinînin , mirovên pîs û bêqedr jîna diêşînin .
- 433) Çêtirên we ew in ko ji bona din yayê dev ji axireta xwe û ji bona axiretê dev ji dinya xwe bernadin û ji xelkê re na bin bar .
- 434) Yê ko heqê xelkê bi timamî dide serfiraz dibe .
- 435) Dêza , xaltiyên we mîna deya we ne , qedrê wan bigirin .
- 436) Xelk hemî mirovên Xwedê ne , Xwedê ji nav wan , ji mirovên ko ji hemîyan bêtir bi kêrî xelkê tên , hez dike .
- 437) Her xatirê mirovên xwe ên nesax bipirsîn ; herin serîkî bidin nexweş û nesaxên xwe .
- 438) Deynkirin kêmaniyeke mezin e .
- 439) Deyn nîrek e , gava Xwedê kêmaniya yekî dixwaze , wî nîrî datîne ser stoyê wî .
- 440) Destpêka eqildariyê tîrsa Xwedê ye .
- 441) Pîr hene bi şev nîmêjê dîkin û jê karê wan bi tenê kêmxew mayîn e û pîr jî hene her bi rojî ne û jê karê wan tîhn û birçî man e .
- 442) Pîr hene zîkê wan têr e , şikirdarê Xwedê xwe ne û ji mirovên bi rojî û birçî çêtir in .

- 443) Xwedê li mirovên pakdil û pakzman tê rehmê .
- 444) Herê, wêkî mirov silava xelkê lê vedigerîne wiha ji divê cihaba kaxeza wan li wan vegerîne , ev heq û rast e .
- 445) Destê ko li ber te vekiriye vala vemegerîne .
- 446) Yê kô bertfla dide û yê ko distîne , mêvanê dogehê ne .
- 447) Yê kô li insan û heywana tê rehmê û bi dilekî xweş û birehm li wan dinêre , bila bizane ; Xwedê wê wer lê bi - nêre .
- 448) Xulqfirehî û dilbirehmî destpêka eqilmendiyê ye .
- 449) Yê ko bi dilekî pak ji yekî hez dike , bila bizane ko Xwedê jî hejî wî dike .
- 450) Pir li çûn û hatina xwe lezê me kin , hevaltiya we wê bêtir bibe .
- 451) Herin goristanan , ber serê miriyê xwe , pê axiret tê bira we .
- 452) Zina perîşanî ye .
- 453) Herin bigerin , laşê we pê rahet û sivik dibe .
- 454) Herin bigerin , bi rêke dûr û drêj herin , bedena we pê rahet û malê we bêtir dibe .
- 455) Destên xwe drêjî can ; mal , namûs û şerefa xelkê me kin , ew ji we re heram e û hon pê kafir dibin .
- 456) Heft mirov hene ko her kes ji wan bigere jî , Xwedê dev jî wan bernade : yê ko bi dilekî pak nimêja xwe dike , yê ko jinekê spehî û dewlemend jê hez bike jî , ji tirsê Xwedê , pê re zinayê na ke , yê ko bi dilekî pak û rast ji heyalê xwe hez dike , yê ko gava qisûra xelkê dibîne çavên xwe digire , yê ko di dema şerî de tim li pêşiyê yê , yê ko qisûr û gunehên xwe her tîne ber çavên xwe û ji bona xelasiya nefsa xwe dixebite ; yê ko xêrxwazî xelkê ye û ariya wan dike .
- 467) Ne pir bikin , ne hindik bikin , bi can û bêtir bikin .
- 458) Yê ko li dinyayê digere û bîrbira zanîna dinyayê dibe, mîna mirovek e ko rojî digire .

- 459) Mirovên ko ji bona debara feqîr û belengazan dixebitin , mîna mirovên ko rojên xwe bi girtina rojiyê û şevên xwe bi nimêjê diborin an reya Xwedê da şer dikin qedrgiran in .
- 460) Mirovê xirabtir ew e ko zana ye û neçê ye .
- 461) Comerdfî darek ji bihuştê^{ye}/ya ko şax û guliyên xwe ber ra erdê daye ; yê ko destê xwe davêje guliyên wê darê û co - merdiyê dike , cihê wî bihuşt e ; û çavtengi darek ji do - jehê ye û şax û guliyên wê li erdê xwar û marû bûne , yê ko destê xwe davêje guliyên wê darê û çavtengi û serberjê - riyê dike mêvanê dojhê ye .
- 462) Giran bin , giran bin , xulqfireh û baldrêj bin , Xwedê ji giranî û dilrehmiyê hez dike , li xwe me kin lez .
- 463) Mirov bi xulqfirehiyê digehe miradê xwe ; bi ecelê jê mehrûm dimîne .
- 464) Mirovên xirabtir ew in ko ji malbateke dewlemend in , her tiştê wan zehf û çak e ; paşî radibin henekê xwe bi xelkê dikin û feqîr û belengaza kêmfî xwe dibinin .
- 465) Mirovê xirab ew e ko zar û zêçên xwe di tengiyê de dihê - le .
- 466) Mirovê ko xelk ji dest û zimanê wî ditirsin peyayekî xi - rab e .
- 467) Ji bona mirovan du belayên mezin hene ; tîrs û çavtengi .
- 468) Ibadet û qenciya ko ji bona xapandina xelkê tête kirin , mişrikî ye .
- 469) Mirov pîr dibin lê , di hejkirina mal û saxiyê de , dilê wan her ciwan dimîne .
- 470) Miriyê deyndar di gora xwe de girêdayî ye , ko deynê wî hate dayîn , serbest dibe .
- 471) Sedeqa ko bi dizî tête dayîn , xwediyê xwe , ji xezeba Xwedê diparêze .
- 472) Gava nimêja xwe dikin sola xwe ji peyê xwe me kin , me bin mîna cuhiya .
- 473) Xewa li kêrê xwe manî rizqê we .

- 474) Mirov bindestiya bavê xwe bike qey bendestiya Xwedê ki -
riye , lê rabûn , li ber Xwedê asêbûn e .
- 475) Xwarina yekî besî didiwa ye ; xwarina didiwa besî çara
ye , û a çara besî heştaya ye .
- 476) Xwarina comerdekî şifa û derman e , a çavtengekî derd û
bela ye .
- 477) Heke mezin û zana şîreta li xelkê dikin heq û rast e ,
heke nezan wî fîşî dikin , fîşê bê rê û durûtîyê dikin .
- 478) Barê xelkê sivik bikin , giran me kin , nav di wan bidin,
xeyreta wan meşkinînin .
- 479) Xwedê dev ji xelkê bêbext û tevloke berdide û li wan na
yê rehmê .
- 480) Xwedê pişt û qiwetê dide mirovên ko digehin hev û pev re
dixebitin .
- 481) Xwedê ji wan xebatkeran hez dike yê ko bi dil û can di -
xebitin .
- 482) Wext hene ko mirov tê de sebrê bide xwe , mîna agir di
mista xwe de bigire giran e .
- 483) Tirs we ji belayê na parêze .
- 484) Bawermend bêbextiyê na kin ; tu kesî na xapînin , hîleba-
ziyê li kesî na kin , li wada xwe na qulipin û li pê wada
xwe derin .
- 485) Destê xwe bê rê ma vêjin malê xelkê .
- 486) Mirovê ko mêvana na hewîne bêkêr e .
- 487) Xwedê ji xebatkeran hez dike .
- 488) Mirovên ko ne xebatker in bi kêrî dinya û axiretê na yin.
- 489) Xwedê arîkarê xebatkeran e .
- 490) Zekat û sedeqeyên xwe bidin peyayên ko ji ber qelsî û ne-
saxiyê bêçare ketine û nanê xwe ni karin ji keda destê xwe
bixwin .
- 491) Tu heywan , tu teyr , tu cih , tu roj û tu tişt ne bi
çifte ne , yê ko dibêjin ne were ye , derewî in .
- 492) Xwarina we hazir be an îşekî we hebe dest bi nimêjê me.
kin ; mirov divê nimêja xwe bi rahatî bike .

- 493) Yê ko qebahetan kiriye li qisûra xelkê na nêre ; yê ko dinya dîtiye xelkê nas dike , qedr û xatirê mirovan dizane.
- 494) Bi xwarin û vexwarinê zorê li nexweşên xwe me kin , me din ser kêfa wan û me tirsin ko ew ji birçîna dimirin .(Kes ji birçîna na mire) .
- 495) Me enirin , me xeyidin , nerm bin , bihna xwe fireh bi - kin .
- 496) Ko yekî dest bi kar û îşekî kir hetê xelas kirina îşê xwe , qenc be , xerab be tu tiştî me bêjin , û dawiyê qe - rarekê li ser wî bidin .
- 497) Bi ketina hevalê xwe dilxweş me bin , tiştê ko Xwedê anî serê wî dikare bine serê we jî .
- 498) Jin cêrî jî bin li wan me din .
- 499) Ji avahiya dûr me çin û li cihên nepenî rûmenin , yê ko lê rûdinin mîna miriyên merzellan in .
- 500) Dijûniya li Iblîs me kin , sitariya xwe ji Xwedê bixwa - zin .
- 501) Galgalên neqenc ji miriyan re me bêjin .
- 502) Ji kesî re me bin serbar , heke hon siwar in û tajanga we ji destê we ket , hon bi xwe peya bin û wê ji erdê hi - şîr lînin .
- 503) Tirbên miriya ji xwe re me kin ziyaret û mizgeft .
- 504) Gava mêvan tên ba we , bi tiştên li mal hazir be , qedrê wan bigirin .
- 505) Xwe dûrî xelkê me girin , ji mirovên xwe bidûr me kevin , dev ji zewacê bermedin , derê nepenî ji xwe re me kin cih û war .
- 506) Ji firax û piyan , tas û sêniyên ziv û zêr me xwin û vemexwin .
- 507) Tiştên mîna mehûj , behîv û nok yek li pê yekî bavêjin devê xwe , wan tiştê bi kulman me xwin .
- 508) Misilman xwediyê gotina xwe ne û pê têne nas kirin .
- 509) Misilman ew e ko xelk ji dest û zmanê wî ewle ne .
- 510) Para hîlekar û bêbextan agir e .

- 511) Mirovê ko pereyê wî hebe û deynê xwe ne de bêbext û zalim e .
- 512) Xwediyê gotina xwe bibin û arîkariya Xwedê bixwazin .
- 513) Şîretker divê bi dilekî pak şîretan bide û bêbextiyê ne ke û galgala hate jê re gotin , bila ji devê xwe dernexe .
- 514) Mirovên pak zû têne xapandin , mirovên xerab xwe vedi-şêrin , xwe davêjin pişt dîwaran , heta derb li wan ne keve .
- 515) Jin û mêr mîna kevirên bedenekê ne , hev û du himbêz dikin û qiwetê didine hev .
- 516) Yê ko xirabiyê dike , li saxiya wî xerabî tê pêşiya wî .
- 517) Heçî ji Xwedê na tirsin , ji xelkê jî fedî na kin .
- 518) Mirovê ko bi çavê rehmê li xelkê na nêre , Xwedê rehma xwe lê na ke , mirovê ko toba xelkê qebûl ne ke , Xwedê jî toba wî qebûl na ke , mirovê ko di sûçên xelkê na bore , Xwedê jî di gunehên wî na bore .
- 519) Heçî ko ji xelkê xeyr û qencyê dibînin û şikiriya xwe bi wî xelkê na kin , şikirdarê Xwedê jî na bin .
- 520) Heçî ko li hemberê dijmina de heta şkêrandina neyara an kuştina xwe çok didin erdê û berê xwe ji dijmina na guhêrin , di gora xwe de , na yin êşandin .
- 521) Heçî ko bi zar û tewleyê dileyizin , li ber Xwedê û pêxember asê dibin .
- 522) Xwedê ji mirovên ko bi cilên spehî , nefsa xwe mezin dikin , dienire .
- 523) Şahidê ko şehdetiya xwe ne da , mîna şehdetiya zorê ye .
- 524) Heçî ko baweriya xwe bi axiretê anîne xelkê aciz na kin , zirara kesî na kin .
- 525) Bi zaroyan re li gora eqlê wan bimeşin , bi wan re bi-leyizin .
- 526) Heçî ko baweriya xwe bi Xwedê û bi axiretê anîne arîkariya cîranên xwe dikin .
- 527) Porên xwe bişon û bişkinînin .

- 528) Heçi ko bext dide mirovekî û wî mirovî dikuje , bêbex -
tiyê pê re dike , çavên wî li bihuştê na keve ; ew meyva-
nê agirê dogehê ye .
- 529) Heçi ko di nav xelkê de fesadiyê dikin , wan bera hev
didin , ne ji me ne , dûrî me ne .
- 530) Heçi ko xelkê dixapînin , hîlebaziyê li wan dikin , ne
ji me ne , dûrî me ne .
- 531) Heçi ko sêwiya dihewînin û wan bi xwedî û mezin dikin
para wan bihuşt e .
- 532) Heçi ko pîs û kêmaqil in , serê wan bê mejî ye , tim
ezabê xwe dibînin .
- 533) Senhetên xwe de pê bidin erdê , wî senhetê xwe me gu -
hêrinin .
- 534) Heçi ko roja tengayiyê de mîna şewat û rabûna avê , arî-
kariya xelkê dikin , Xwedê qedrê wan weke mirovên ko di
reya wî de hatine kuştin digire .
- 535) Xwedê ji mirovên nezan yê ko nezaniya xwe ni zanin û li
ser rûyê xwe dikevin , hez na ke .
- 536) Heçi ko bi dilekî rast û pak nefspiçûk in , Xwedê wan
mezin dike .
- 537) Xwedê ji mirovên ko di civatan de xwe dinepixinin, di
ser xelkê re rûdinin û bi giranî û qapanî bi rê ve diçin
hez na ke .
- 538) Heçi ko xebatên xwe bi bihnfirehiyê diqedînin , kar di-
kin , Xwedê poşmaniyê na de wan , lê heçi lez û bezê li
xwe dikin , meydana wan kin e , zererê dibînin .
- 539) Jinên pîr û stewr ji xwe re me yînin .
- 540) Li mirovên seqet û nesax bi çavên kirinê me nêrin , dilê
wan dimîne .
- 541) Kêfxweşiya xwe bi şer û kuştinê me yînin , lê ko hon
ketin şerî heta ko zora dijminê xwe bibin û wî bişkinînin
pehniya xwe bidin erdê û li cihê xwe giran bin .
- 542) Mirina xwe me xwazin .
- 543) Gava hon dikin rakevin agirê xwe bitenîrinin .

- 544) Gava hon li nişanê dixin , heywanan me yînin ber nişa na xwe .
- 545) Yê ko silava xwe na de merhebabûn jê re na be .
- 546) Tiştê ko hon jê têşin me xwin .
- 547) Bi wî şertê ko mirov wezîfeyên dewlemendiyê pêk bîne , destvekirî be , dewlemendî hêja ye û xenl û zînetê Xwe - diyê xwe ye .
- 548) Yê ko ne xwediyê gotina xwe ye û li wada xwe diqulipe ne mirovekî misilman û bawermend e .
- 549) Ko pere li cem we peyda ne bû tiştêkî me kirin , xwe ne kin deyndarê xelkê .
- 550) Teneyî ji civata mirovên xerab çêtir e , lê hevaltiya mirovekî qonc ji tenahîtiyê baştir e .
- 551) Xwelî li serê wî mirovê be yê ko bi derewa xelkê dike - nîne .
- 552) Navbeyna du mirovan bê destûra wan rûmenin .
- 553) Ne li ser ava herikandî û ne jî li ser ava golê me mîzin.
- 554) Insan û heywana bi jehr , bi şewitandin û xeniqandinê me kujin .
- 555) Jin û zaroyan me kujin .
- 556) Nezîr û qurbana me kin , ko filan îşê min çêbû jî filan pêxember û ewliya re qurbanekê şerjê bikim me bêjin .
- 557) Di şîna xwe de ax û zarînan û qîr û wîran me kin .
- 558) Heçî ko her jî koçeriyê hez dikin dibin hovê serê çiya , yê ko her bi seyda û nêçîrê mijûl dibin jî kar û îşê xwe xafil dibin û bi şûnda dimînin , mirovên ko her li pey mezinên dewletê digerin fitnekar dibin .
- 559) Heçî bêsebeb xaniyê xwe difiroşin jî wan peran xêr na binin .
- 560) Xwedê li mirovên ko gava tiştêkî difiroşin xerabî û kê - maniya wî na bêjin tê xezebê .
- 561) Heçî ko xaniyê xwe difiroşin û bi pereyê xaniyê xwe xaniyekî na stînin xeyr û bereketa wan peran na binin .

- 562) Heçî ko bihna rûn û goşt ji destên wan tê û bê destşuş -
tinê radikevin û pê nesax dibin divê bizanin ko ew sûcda-
rê nefsa xwe ne .
- 563) Yê ko xurtî û çavsoriyê li xelkê dike û bê heq malê wan
dixwe , ne ji me ne .
- 564) Wextê ko hon sîr û pîvazê dixwin gerek hon ne yin civatê
camêran .
- 565) Heçî ko bê destûra xwediye^{wan} /-nkaxez û defterên xelkê li
hev dixwe û li hundirê xaniyê wan dinêre û saxiya xaniyên
wan dike , divê bizanin ko xirabî û heramiyê dikin , heqê
wan ew e ko çavên wan bê rijandin .
- 566) Yê ko malê diziyê dikire bi diz re gunehkar dibe .
- 567) Yê ko nîşanvan e. û dev jê bêrdide û avêtina tîfing û
nîşanê ji bîr dike ji nîmeta kô Xwedê da bû , wî mehrûm
dibe .
- 568) Tiştê ko sinet û Quran tê tu ne be înaniya xwe pê me
înin û pê emel me kin .
- 569) Heçî ko dixwazin xelk li ber wan rabe peya , bila hisa -
bê rûniştina xwe li agirê dogehê bikin .
- 570) Heçî ko bêsebeb û bêheq mirovên ne misilman diêşînin ez
neyarê wan im û ez li axiretê dawadarê wan dibim .
- 571) Heçî ko bê sebeb û bê heq xelkê diêşînin , Xwedê , ji
xwe dixeyidînin .
- 572) Bêbextiya mezintir ew e ko mezinê welatekî bi zad û xwa-
rina xelkê ji xwe re ticariyê dike .
- 573) Li Incîlê hatiye nivîsandin : wek te bi wan kiriye wê bi
serê te jî bê ; wek te bi wan dikî ew jî wê bi te bikin .
- 574) Ji bona mirovên ko qencyîê dikin masiyên behra jî dia
dikin .
- 575) Heçî dar û xerzan dişitilînin û erd û cotê xwe dikin
- 576) Xwedê qedrê wan digire .
Yê ko dielime tiştêkî û bi xelkê na de zanîn , mîna miro -
vek e yê ko zêrên xwe vedişêre , dike bin erdê û pê arîka-
riya xelkê na ke .

- 577) Mirovê ko şîreta qencyê li xelkê dike û ew bi xwe qencyê na ke mîna çirayek e ko dora xwe reş dike û ronahî dide xelkê .
- 578) Heçî ko dilê wan di dana deynê wan hebe Xwedê arîkariya wan dike .
- 579) Ji qencyê hêjatir tiştêk tu ne , qencîker mîna mirovek e ko her nimêja xwe dike û rojiya xwe digire .
- 580) Li ba Xwedê sedeqa mezin ew e ko mirov rastiye bibêje .
- 581) Mezin hemî pêgirêdayî wê bîn hafa Xwedê , emelê wan ên qenc wan ji pêgirêdanê xelas bikin .
- 582) Yê ko di roja tengahiye de bi kêrî hevalê xwe ne hat ko ew ket tengasiye kes ji bi kêrî wî na ye , xwedftiye lê na ke .
- 583) Mirovê ko deriye xwe digire li ber xîzan û belengazan , Xwedê deriye rehm û keremê lê digire .
- 584) Xwedê mezinê mîletê ko li ser rast ne meşiyaye , ber birû ve davêje dojhê .
- 585) Tu dilê bê xem tu ne ye .
- 586) Sebr , baldrêjî û bihnfirçî zînetî mirovan e .
- 587) Xwedê di gunehên tobedaran dibore .
- 588) Tirsê tu kesî ji mirinê xelas ne kiriye , feyda tirsê tu ne ye .
- 589) Du gur , hinde hakimekî zalim keriyî na êşînin .
- 590) Tu hinde xebata xulamê xwe sivik dikî , bi wî qasî Xwedê sewaba te bêtir dike .
- 591) Wesiyetê xwe binivîsînin û li cem xwe hilînin .
- 592) Yên ko qedrê kal û piçûk û zaroyên me na girin , ne ji me ne .
- 593) Yê ko gava cîranê wî birçî ye , zikê xwe dadigire û li cîranê xwe na pirse , ne camêr e .
- 594) Dewlemendî ne bi mal e , bi dil û comerdîye ye .
- 595) Girtina rojiye ne ew e ko mirov dev ji xwarin û vexwerinê berde , lêbelê xwe ji gotin û îşê xerab jî bigire .

- 596) Xurtbûn ne bi dest û lep e . Xurtbûn ew e ko mirov wexta xeyda xwe de bi nefsa xwe bikare , ji devê wî dijûn dernekeve û ji destê wî xerabî çênebe .
- 597) Gotin û dîtin wek hev na bin .
- 598) Heqê siwara silava li peyan bike , heqê mirovê ji peya silava li ê rûniştî bike .
- 599) Heke Xwedê di gunehên peyayên ko heywanên xwe diêşnin û barê wan giran dikin biboriya , kes gunehkar ne dima .
- 600) Bi tenê bi gotina xelkê , bê delil û isbât divê kes kesî ne êşîne .
- 601) Heke hon tiştêkî xerab di hundirê şikefta de ji dîkin , ew tê dîtin û bihîstin , dev ji fişên xerab bordin .
- 602) Ji bona her derî mifta wî heye , mifta bihuştê ew e ko mirov ji piçûk û belongazan hez bike û li halê wan binêre .
- 603) Qurbana xwe bi anîna navê Xwedê û di roya Xwedê da şerjê bikin ; laneta Xwedê li ser wan mirovan be yên ko qurbana xwe li ser navê ewliya û enbiya , şêx û ziyareta şerjê dîkin .
- 604) Yên ko hêviya xwe bi nivîst û berbejna dîkin , em dest ji ber wan hiltînin , bila berbejn û nivîstê wan , wan ji tengasiyê kelas kin .
- 605) Milet homî bi belayekê têşin , bela miletê islamê ji hakimê zalim in .
- 606) Drêj me kin , kin û rast bibêjin , bi axaftina zêde û bêrê xelkê ji xwe aciz me kin .
- 607) Laneta Xwedê li wan be yên ko rû û laşê xwe didêqînin , birûyê xwe bi mûçinga zirav û drêj dîkin , porên li erdê mayî tînin û bi serê xwe ve dîkin .
- 608) Xwedê laneta li wan mirovan dike yên ko , di qehr û kërba xwe de , rûyên xwe bi neynuka diqelêşin , cilên xwe diçirînin û diqetînin û qîr û wîr dîkin .
- 609) Cilên xwe ên kevn û pînekirî li xwe bikin , lê nûyê xelkê li xwe me kin , xwe me xîr bin mineta xelkê .
- 610) Li ser tirba miriyan rûmenin , li ser sêla agir rûnin çêtir e .

- 611) Mirovê ko di dema saxiya xwe de xêr û qencikê dike , ji wî peyayê ko li ber mirina xwe du sed xêr û xeratan dike jî bî xêrtir e .
- 612) Xurtî û hikmê Xwedê ji ên we mezintir e , zor û çavso - riyê li xelkê me kin .
- 613) Xelkê di bin xwe re me giro , tu jî di bin emrê Xwedê de yî , û Xwedê ji te mezintir û xurtir e .
- 614) Gava hon rastî zarokan hatin silava li wan bikin .
- 615) Ma Xwedê wê çawan ji miletê ko peyayên wî ên qels û be - lengaz heqê xwe ni karin ji yên ji xwe xurtir bistînin hez bike û li wan bê rehmet ?
- 616) Bixwînin , bielimin û li gora zanîna xwe bimeşin , bi gotina xelkê xwe şaş me kin .
- 617) Hakimên we jî li gora hozkirin û tifaqa we , li we di - nêrin , heke hon qedrê nefsa xwe ni zanin , tadayîya hev dikin , hakimên we jî we diêşînin .
- 618) Bixwin û vexwin çavfirehî û camêriyê bikin , lê bêrê pereyê xwe na vêjin çolê .
- 619) Xwarina xwe ji qiraxa firaxê bixwin , kevçiyê xwe ma - vêjin serê firaxê .
- 620) Hon hemî şivan in û pirsê keriyê we ji we dibe ; pirs û cihaba malê ji bav , ya xelkê ji mezinan û ya miletî ji hakimînan têne kirin .
- 621) Hon hemî însan in û kalikê we Adem ji axa reş hate afirandin , bi navê bav û kalê xwe pozbilindiyê me kin .
- 622) Xwe mezin me kin , mezinahî li gora kar û zanîne ye .
- 623) Yê ko bê heq û rê xelkê diêşînin , para wan dojeh e .
- 624) Yê ko misilmanekî pak e dibe xerabî jê çêbibe , lê li kesî derew û bêbextîyan na ke .
- 625) Yê ko talanê xelkê tîne , heqê xelkê dixwe , cihê wî dojeh e .
- 626) Her kes di dilê wî çî hebe wê kirî bike : qencîker bi qenciya xwe , derewî bi derewê xwe , bêbext bi rûreşîya xwe , mêr bi mêraniya xwe , camêr bi camêriya xwe têne nas kirin .

- 627) Mal û xwîn û namûsa we li hev horam e .
- 628) Derewa me kin , dawiya derewê tu ne ye , hon pê-dinya û axireta xwê bi zmanê xwe xera dikin , lê di sê tista de derew ne kêmanî ye , yek di şer de ji ber ko şer tep û nîla ye , a didiwa ; ji bona dilxweşkirina jîna xwe , heta ko dilê wê ji mala wê ne reş be , a sisiya ; ji bona li hev hatina mirovan ji ber ko bi hev ketina mirovan xerabî û fesadî jê çêdibe , ko agir bi ordê ket gerek wî agirî mirov vemirîne , avkê li wî agirî bike ; ne ko mirov agir xweş û gûr bike .
- 629) Li xerabiya xelkê me gerin , ew ji bona we xeyreke mezin e .
- 630) Poşmani ji niv tobak e , heke we guneh ne kirana Xwedê mileteki/xûlq^{di} bikira heta ko gunehkar bibin û Xwedê di gunehên wan bibore .
- 631) Yê ko çavê wî tim li neyartî û xerabiyê ye , xeyra kesî na xwaze . gunehkar dibe û ew guneha ko Xwedê li ser stoyê wî daniye , wî wî ye .
- 632) Heke tu her tiştekî bi xwe dibihîsi û bi çavê xwe na bîni dibêji , dawî , tu asrewin derdikevi .
- 633) Heke tu dibêji ez heqê xwe temam distînim û tisteki xwe yê zêde bi ser wan de bernadim , wê gavê mirov dizane ko tu çavteng û temakar î .
- 634) Tirsê Xwedê elanetê zanînê ye û ji xwe pasî na û pas - bilindî ji destê nezaniya me ye .
- 635) Bi nav û dengê pêşiyên xwe , xwe mezin diwan . mezinahiya zanîna û emelê qenc , bi zanîn û marifet .
- 636) Heke non xweşerê me li jê xwe , li dinvayê zanîna û jê ibretê bigirin .
- 637) Di sûçên deyndarên xwe dibîrin to ko xwe wê bi zanîna xwe xweşerê .
- 638) Xwedê di gunehên mirovên me li ser me heq û xerabiyê hatine kuştin dibihore .

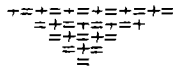
- 639) Tiştên rast û hêja ko-hon pê dizanin binivîsinin , ta ko ew tişt winda ne bin , û xelkê dawî jê aqildar bin .
- 640) Işê xwe bi asas dayne , paşî bispêre Xwedê .
- 641) Bêjin : Xudayê me efiwa te ji gunehê me mezintir e , em hêvîkarê comerdiya te ne .
- 642) Bêje : Min baweriya bi Xwedê anî û bide ser reya ras - tiyê .
- 643) Yê ko dilpak e , xwediyê gotina xwe ye .
- 644) Heçî dara ko xelk li bin siha wê radikevin û vedizelin dibirin , Xwedê wan bi ser rûyê wan davêje dogehê .
- 645) Qeda û heft bela li mala cuhiyan bikeve yên ko tirba pêxemberên xwe kirine mizgefta xwe .
- 646) Ji nîmeta ko bi xweydana eniya xwe û keda peyê xwe na keve destê we bigerin , devberdana wê ji minetê xelkê çê - tir e .
- 647) Qencî xwediyê xwe ji tengasiyê derdixe .
- 648) Li ba min qedrê zanînê ji keyra ibadetê çêtir e .
- 649) Paşgotiniya heval û cîranên xwe me kin , ew tiştêkî xe - rab û pir gunch e .
- 650) Jinikeko xerab seyekî bê av dît , av kişand û ber wî da , Xwedê di gunehên wê pîrekê hemî borî .
- 651) Pez xeyr û bereket e . Xwediyê devê xelayê na bîne . He - ta roja piştdayiyê eniyê hespan bi xeyr û oxir e . Xulam û xadînê we hevalê we ne , hergavê dilê wan bi danekê şa bikin , û gava ew dikevin tengiyê , wan di wê tengasiyê de me hêlin .
- 652) Ez , ji tercalî bêtir , ji wan dîndar û misilmanan d - tirsim yên ko gotinek bi rastî ji xelkê re na bêjin , ji bona kar û monfeeta xwe xelkê xêşin û nezan dihêlin û wan didin ser reya xwar .
- 653) Mirovê ko tiştên li ser roya ko xelk jê acîziya dikin , ji rê hiltîne digihe kerema Xwedê û Xwedê di gunehên wî dibore .

- 654) Zanîn û hînbûn ji ibadetê hêjatir e , bi ibadetê mirov nefsa xwe xelas dike , bi zanîne dîn , millet û welat xelas dibin .
- 655) Zanayên we yên ko bi kêrî dinyayê na yin li axiretê jî keyra wan tu ne .
- 656) Rastî , qencî û rûspikirin e , bi rastiyê mirov diguhe miradê xwe , derew rûreşî ye , rûyê xwodiyê xwe reş dike û mala wî xirab dike .
Di îşê diyanetê de zêde me rin , zêde me rîn , dîn û diyaneta we jê zerere dibîne ,
- 657) Tim bala xwe bidin rim û şûr û xenceran û ji destê xwe ber ra me din , mijûlahiya spehîr , mijûlahiya silehê ye .
- 658) Qenc û mihriwan , comerd û dilrehm bin , xatirê xelkê me şkenînin , qederê wan bigirin .
- 659) Çavê we bila ne li malê xelkê be , dilê xwe me bijînin bi mal û dewlemendiya xelkê , timakariyê me kin , dawiya wê poşmani û belengazî ye .
- 660) Tîştê hêja ko hon dizanin ji xelkê re jî bidin zanîn , îşê xelkê şivik bikin , mezin me kin .
- 661) Jina teşîrêş ya ko mala xwe de hiriya xwe dirêşe bi qedr û qîmet e .
- 662) Zaroyên xwe hîni soberiya avê û nîşana tîfingê bikin .
- 663) Çaxa dê û bavê we , pev re , banî we kirin , berî werin cem deya xwe .
- 664) Di roja tengayiyê de arîkariya mirovan bikin , maldar bi malê xwe , zana bi zanîna xwe , karker bi xwêhdana eniya xwe , pale bi qiweta lep û peyê xwe ...
Heke qencî jî we na yê , xirabiyê bi kesî me kin .
- 665) Xwedê jî wî mirovî hez dike yê ko hevalên wî dişkên û direvin , lê ew bi xwe jî cihê xwe na lebite , şer û lê - xistinê dike û li hember dijmina disekine , an dijmina dişkênîne ya rûhê xwe dide .

- 666) Derman bidin nesaxên xwe , Xwedê derd daye û derman ji daye .
- 667) Yêkoksorekî dide nesax û birîndaran parek wî di bihuştê de heya .
- 668) Dowlemendê ko li gora demletiya xwe nan û av dide xelkê û arîkariya kêmketiya diko , mîna mirovê ko sê mêhan di - gire qedigiran e .
- 669) Cil û nivînê xwe , derw û hewşa xwe , gund û bajarên xwe paqij bikin , wek cuhiyan gemar û rêvin me bin .
- 670) Mizgîniya xweşiyê bidin wî camêrê ko bi eyb û kêmaniya xwe mijûl dibe , xulasa nefsa xwe dixwaze , tadê li nefsa xwe diko , hewce bû xwe diêşîne û ji ber vê yekê bi qisûr û kêmasiya xelkê mijûl na be .
- 671) Dev ji zanîna ko bi kêrî axiret û dinyayê na yê berdîn.
- 672) Mijûlbûna saatekê li ser zanînê ji nimêj û ibadeta şe - vekê çêtir e û mijûlbûna rojekê li ser zanînê , ji sed mehên rojiyê bi xêrtir e .
- 673) Arîkariya wî belengazî bikin heya ko heqê xwe ji yê xwe xurtir bistîne .
- 674) Ne bi tuncê li mezela mêrên xerîb , heke mezela deya we be jî berî ko hon derbazî hundir bibin li derî bidin .
- 675) Li her tiştî Xwedê bi qencî emr kiriye , gava mirovekî dikujin an heywanekî şerjêdikin , zehmetê me din wan , destê xwe li wan sist bikin , bila bi rahetî can bidin .
- 676) Çaxa hon derbaz dibin civatekê silavê li wan bikin û gava derdikevin , didin ser reya xwe , xatir ji wan bixwazin.
- 677) Gava hon têne hundirê civatekê û gava hon bi şûn da vedigerin , silavan bikin û xatir bixwazin .
- 678) Ez ê tiştê ko ji nimêj , rojî û sodeqê bi xêrtir e rû we bidin ? Lihevanîna da mirovan/wan çêtir e ; tevlokî asasê din û mîlet xera diko .
- 679) Mirovê ko gava qencyê diko bi qenciya xwe dilxweş dibe û gava xirabiyê diko dilteng dibe , bi xirabîya xwe dilxweş na be mirovekî pak û bawermend .

- 680) Heke tu hîni zanînekê bûyi , divê ji xelkê re bidî zanîn.
- 681) Tiştê ko ji te re hate gotin , herwekî hatiye gotin ji xelkê re jî wiha qal bike , kê û zêde me ke .
- 682) Zanî wînda na be , lê carîna zana kê dibîn , ew nezanên ko li cihê zanan rûdinin , îşê xwe û yê hevalê xwe tev da şaş dikin , tiştêkî jî hev na gerînin .
- 683) Malê we pir be hindik be pê arîkariya belengazan bi - kin , yê ko bi tenê jî zêdahîya malê xwe arîkariya xelkê dike , mîna ew peya ye ko piştî ko zikê wî xweş têr dibe xwe - rîmîyîya xwe dide birçîya .
- 684) Mirovek hat ba cenabê Pêxember û got ê : Şiretekê li min bike , lê bila kin be ne drêj be ; cenabê Pêxember gotê wî : Me xeyide , xulqê xwe teng me ke !
- 685) Paşgotinî jî dan û standîna faizê xirabtir e .
- 686) Dayende , ango yê ko dide Xwedê ye , ez bi tenê par dikim.
- 687) Ji pêş min ve tu caran paşgotinîya xelkê me kin û jî min re me bêjin filan di heqê te de an di heqê filan kesî de tiştêkî xerab gotiye : Ez dixwazim , wadê hon tên cem min , bi çavê rehmê li we binêrim .
- 688) Nîşanê nînafiqa çar in : Gava dipeyivîn derewan dikin , ko wad dan li wada xwe diqulîpin , ne xwediyê gotina xwe ne , gava jî wan re emanetek tê dayîn xainiyê pê re dikin û di doz û dawa xwe de tadayî û neheqiyê dikin .
- 689) Di sînga we de perçeyek goşt heye , heke ew pak û safî ye , her tiştê we qenc e , heke ew xirab e , her tiştê we neçak e ; ew perça goşt dil e .
- 690) Gava dikin , tembî û şîretan li xelkê bikin , wexta wê xweş bizanîn , wextin hene xelk jî şîretan aciz dibîn û wextin hene şîret û gotina we diçe heta dilê wan .

- 691) Wîrsofîna zanîn û zanayan pir bîna nezani û nezanan ,
sersofîna serxweş û zinakeran ji elametên qiymetê ne .
- 692) Yê ko pêşwîzê e bila xelkê ji nimêjê û ibadeta xwe aciz me ke ,
ne pir bike , ne hindik bike , bi can û bîna bike ; bila
bîna bîra xwe ko , di cemaetê de , nexweşin hene , jarin
hene û mirovin hene ko îşê wan bilez e .
- (93) Hadîsa qudsî , ango Xwedê li ser zmanê Pêxemberê xwe go-
tiye : Kelîma şehadetê keleha min e ; yê ko wê bêje , wê
têkeve keleha min û yê ko dikeve keleha min ji ezabê min
xelas dibe .
- 694) Her rastiyê bibêjin : Yê ko ew dibihîsin pê kêxweş di -
bin û ne , ew ne îşê we ye ; xema vî tiştî me xwin .
- 695) Ji welatê xwe nez bikin ; hejkirina welêt ji îmanê tê .
- 696) Dilê sêwî û zaroyan dilê bêkesê û bêçareyan xweş bikin .
Hokê we ev tişt kir bizanin ko Xwedê we dê bigihîne xwe -
şiyê .
- 697) Her bixebitin , ji bona we , ji xebatê çêtir û hêjatir
tu tişt nî ne ; hon pê dinya û axireta xwe ava dikin .
- (98) Berî îşê û xebata xwe pêkbinin . û piştê dest bi diayê bi-
kin .
- 699) Bê destûra Xwedê kes nî kare arîkariya kesekî bike .
- 700) Mirov ne bi diaya xelkê , lê bi emelê xwe , digehe rehm
û qenciya Xwedê .
- 701) Mirovê ko bi kêrî dinyayê na ye , bi kêrî axiretê na ye .
- 702) Wîrsofîna xwe ne ji xebata xelkê , lê ji keda xwe bixwin .

Kamran Bedir - Xan

Ji Tefsira Qurane

Paris

I 9 7 I

Gend Nvîsdarên , bi znanên , biyanî li ser Kurdistanê .

Kurdî , Turks and Arabs . (bi znanê îngilîzî) .

C.J. Edmonds . 457 , rûpel . Oxford University Press .
London .

Kitêba ko li Moskovayê hatiye çap kirin , navê

2632 nivîsaran dide yê li ser Kurdî û

Kurdîstanê hatine çap kirin .

Şer ji bona Kurdistanê . (bi znanê rûsî) .

H. A . HALFIN .170 , rûpel . Moskova - Svyetistan .

Mam û Ein (Wergerandina rûsî .)

Seyide Roudenko . 234 , rûpel . Moskova .

Miroka Kurdistanê : Şerefname . (wergerandina rûsî) .

619 , rûpel . Moskova .

Texte Kurdes . (bi kurdî û wergerandina frensîzî) .

Roger Lescot . 257 , rûpel . Paris. Geuthner .

Textes Kurde , Memê Alan (Kurdî - Frensîzî .382,rûpel.

Roger Lescot . Librairie d' Orient .

Rapport fran Irakiska Kurdistan , (bi znanê svêçî.

Kurdkommittén . 154 , rûpel . Natur och Kultur . Stock -
holm .

Le Problème Kurde . (bi znanê frensîzî) .

Joyce Blau . 80 , rûpel .

Bruxelles .

Kitêboka ko li Erêvanê hatiye çap kirin navên 238 kitê-

bên kurdî ko li Sovyetîstanê hatine çapkirin dide
zanîn .

- Tefsira Quranê -

- 1 - Sûreyê Destpêkirinê

Heft ayet in , di Mekê de Dahatiye .

Bi Navê Xudayê Pak ê Dilovan û Mihrivan .

Pesin ji Xwedê re ye , ji nav û kerema wî re ye ; yê ko Xudanê erd û ezmana ye . Rehman e ; Dilovan e ; Rehm e ; Mihrivan e . Xwediyê roja Piştawiyê ye . Em ibadeta Te dikin û ji Te hêvîdar in . Me bide ser reya rastiye . Reya wan mirovên ko Tu li wan hatiyî rehmê ; ne peyayên ko ketine ber xezeba Te û ne kesên ko dane ser reya şaş .

- 2 - Sûreyê Çêlekê

Du sed û heştê û şeş ayet in , di Medîne de Dahatiye .

Bi Navê Xudayê Pak ê Dilovan û Mihrivan .

- 1) E.L.M. Ji wan herfan miraz çî ye Xwedê dizane .
- 2) Ew kitêb bê guman ji bona bawermendan reyeke rast e .
- 3) Yê ko baweriya xwe bi keybê (mîna bihuşt û dojhê) tînin , nimêja xwe dikin û ji rizqê ko me daye wan , di reya Xwedê da didin , arikariya sêwî û belengazan dikin .
- 4) Ew bawermendên ko bi kitêba ko ji Te re dahatiye û bi yê ko berî Quranê dahatine bawer dikin û bi Axiretê inaniya xwe tînin û pê ewle ne .
- 5) Wan bi kerema Xwedê dane ser reya rastiye û ewê bige hin rehm û qenciya Xwedê .

- 6) Yê n ko kufir kirine , tu wan bi ezabî bitirsînî an ne tirsînî mîna hev e , baweriya xwe bi Xwedê û bi axiretê na yînin .
- 7) Xwedê dil û guhên wan mor kiriye û di ber çavên wan re perdeyek kişandiye , ji wan re ezabekî mezin heye .
- 8) Hin hene ko dibêjin me baweriya xwe bi Xwedê û bi roja Axiretê anîne lê wan di rastiye de baweriya xwe pê ne anîne .
- 9) Ew qey Xwedê û mirovên bawermend dixapînin , lê ew ni zanin ko pê bi tenê nefsa xwe dixapînin .
- 10) Di dilê wan de nesaxiyek heye û Xwedê nesaxiya wan bêtir dike û ji bo derewên wan ji wan re êşandineke dijwar heye .
- 11) Û gava ji wan re tête gotin di dinayayê de fesadî û tevdayiyê me kin , ew dibêjin em rastker in .
- 12) Awan û tevdayî ew bi xwe ne , lê ew pê na hesin .
- 13) Û gava , ji wan re tête gotin , mîna mirovên din hon jî baweriya xwe bi Xwedê û pêxemberê wî binin , ew dibêjin : em jî weke sefîhan pê baweriyê binin ; sefîh ew bi xwe ne , lê ew pê ni zanin .
- 14) Û gava ew bi bawermendan re ne , dibêjin wan : me baweriya xwe pê aniye û gava ew bi iblîsên xwe re bitenê dimînin ji wan re dibêjin em bi we re ne , lê em tinaz û henekê xwe bi wan dikin.
- 15) Xwedê wê henekê xwe bi wan bike û wan bihêle ko ew di serhiş - kiya xwe de heyirî û ecêbmayî bimînin .
- 16) Yê n ko bi rastiye nerastî kirine , dan û standina wan tu kar ne daye û ew tucaran ne ketine ser reya rastiye .
- 17) Ew mîna mirovekî ne ko ji xwe re agirek dadide û dema ko agir dora xwe ronak dike , Xwedê ronahiya wan dibe û wan di tariye de dihêle û ew na binin .
- 18) Ew kher , kor û lal in , ji reya xwe a xwar venagerin .
- 19) An ew mîna wan in ko ketine bin ewrê ezmên ê têr deng û tarî , teji avtav û brûsk ; ji tirsê brûsk û kuştina xwe tiliyên xwe dikin guhên xwe . Xwedê bi halê kafiran dizane .
- 20) Brûsk qey ronahiya çavên wan direvine , gava brûsk dora wan ronak dike tê de diçin û dema ko li ser wan tarî dibe disekinîn ; heke Xwedê bixwesta bihistin û ronahiya çavên wan jî dê biçûya ; Xwedê bi her tiştî dikare .

- 21) Gelf mirovino , ibadeta Xudayê xwe bikin yê ^{hon û} ko/yên berf we afirandine , ta ko hon ne kevin ber xezeba wî , ji ezabê wî kelas bibin û bigehin rehm û kerema Xwedê .
- 22) Wî ji we re erd rast û ezman ava kiriye û ezmên ^{ji}baran barandiye û pê ji bona we zad derêxistine û wî ew kirine rizqê we û yê heywanên we ; jê re tu kesî me kin hevber û hempa ; hon ji xwe dizanin ko ew bê hevri û hevber e .
- 23) Heke , di dilê we de ; di heqê vê kitêba ko me ji evdê xwe re şandiye xwar , gumaneke heye û ger hon di gotina xwe de , ko ew kitêb ne kelamê Xwedê lê kelamê Mihemed e dilrast in , ji Xwedê pêve heçî arîkarên we hene , banî wan bikin , bila ew ayetekê mîna ayetên vê kitêbê pêk binin .
- 24) Heke we ew pêk ve ne anî û pêkanîna wê bê guman ji we na vê , êdî xwe ji agirê ko ardûyê wî mirovên kafir û pûtên xaçperestan e bidin paş .
- 25) Pêxemberê min , mizgîniya mirovên ko baweriya xwe anîne û qencî kirine bide ; ji bo wan bihustine têr sih û dar hene û di wan de avên zelal diherikin û dema ko ew ji fêkiyên wê bihustê bixwin dê bibêjin : Ew fêkî mîna wan in ko me berî di dinyayê de xwariye , lêbelê bi tenê nav û rengên her diwan weke hev in , û di wan bihustan de ji bona wan jinên paqij hene û ew tê de her wê bimînin .
- 26) Xwedê ji anîna qiyasekê bi kelmêşkê an bi tiştêkî jê mezintir şerm na ke û mirovên bawermend dizanin ko ew qiyas ji aliyê Xudayê wan ve heq e , lê nebawermend ji xwe dipirsin : Gelê qesda Xwedê ji vê qiyasê çî ye ?
Xwedê pê gelekan dike ser reya xwar û gelekan ji digehîne rastiye ; lê Xwedê bi tenê kafiran dike ser reya xwar .
- 27) Yê ko li ber Xwedê swind dixwin û bi yekîtiya Xwedê û fermanên wî muqir tînin û paşî bextên xwe dişkinînin û tiştine ko Xwedê bihevghiştina wan emir kiriye ji hev dûr dixin û di dinyayê de fesadiyê dikin ziyadti ne .
- 28) Ma hon çawan Xwedê inkar dikin û pê kafir dibin ! ...Hon

mirî bûn , wî can daye we ; paşê , ewê we bimirîne û piş-
tre ji kerema xwe ewê we vejîne û di dawiyê de ewê we bigihîne
xwe .

- 29) Wî Xudayê ko her tiştên dinê ji bo we afirandiye û paşê dest bi
ezmên xistiye û wî ezman li ser heft tayan ava kiriye ...Xwedê
bi her tiştî dizane .
- 30) Gava Xudanê te , ji melyaketan re got : Ez ê cihgirtiyekî bişî-
nim erdê , wan got : Yê ko tu bişîni, heye ko tê de fesadiyê
bike û xwinê birijîne , destê me li ber rehma te sekiniye , û
em hemî dizanin ko tu ji kêmaniyan pak î , û em bi mezinahiya
te bawer in . Xwedê ji wan re got : Tiştên ko hon ni zanin ez
pê dizanim .
- 31) Xwedê ji cenabê Adem re navê hemî mexlûqan da zanîn û paşê ew
mexlûq nîşanî melyaketan kir û ji wan re got : Heke hon dilrast
in , qe ji min re navên wan bêjin .
- 32) Ferîşteyan got : Mezin tu î , ji zanîna ko te gihande me pê ve,
em bi tu tiştî ni zanin ; yê zana û fêris tu î .
- 33) Xwedê got : Ya Adem ! Navê mexlûqên dinê ji melyaketan re bide
seh kirin û gava Adem navê wan ji wan re da zanîn , Xwedê got:
Ma min ji we re ne gotiye ko ez nependiyên erd û ezmanan û tişt-
tên ko hon di nav boyna xwe de dibêjin an vedişêrin dizanim .
- 34) Û hingê , me ji melyakan re got : Secde ji Adem re bibin , ji
şeytên pê ve hemiyên jê re secde birin , şeytên guh ne da , ser
xwe ve çû û bû ji kafiran .
- 35) Me got : Ya Adem , tu û jina xwe pev re di buhustê de rûnin û
ji her tiştên wê biqasî xwestina xwe bixwin , lêbolê nizîkî wê
darê me bin , an ne honê bibin ji zalim û gunehkaran .
- 36) Lê Şeytên ew xapandin û ew bû sebeba derêxistina wan ji buhustê
û Xwedê ji wan re got : Dakevin erdê û tê de weke dijminên hev
bimînin ; di wê de heta wextekê ji we re war û qûtek dê hebe .
- 37) Adem ji Kerema Xwedê hînî pirsên diayê bû , dia û tobe kir ;
toba wî hate qebûl kirin , ji ber ko Xwedê bi tobeqaran re re -
him û piyar e .
- 38) Me ji wan re got : Honê hemî dakevin erdê , em ê di wê de bi
kitêb û pêxemberan reya rastiye nîşanî we bikin , yê ko ba -

weriya xwe bi wan tînin , ji bona wan tirs nî ne û ew xengîr na bin .

- 39) Û ew ên ko kafir bûne , û derew bi aliyê ayetên me ve dane ; dê bikevin dogehê û tê de her wê bimînin .
- 40) Gelfî lawên Israîl ! ... Qenciya ko min ji we re kiriye bînin bira xwe û baweriya xwe bi min bînin û li ser vê baweriyê bextê xwe reş me kin heta ko ez jî li ser bextê xwe bimînim ; di bextxirabiyê de ji min bitirsîn .
- 41) Baweriya xwe bi vê kitêbê bînin , ev kitêbê şehdetiya kitêba we Tewratê tîne , kafirên vê kitêbê ên pêşîn me bin û ayetên min bi tiştine erzane me firoşîn .
- 42) Rastî û xwariyê têkilî hev me kin û rastiye vemeşîrin , hon ji xwe pê dizanîn .
- 43) Nimêjê bikin , zekatê bidin û di nimêjê de tevî bawermendên din xwe bitewînin .
- 44) Ma kengê dibe ko hon li xelkê şîreta qenci û bawermendiyê bikin û nefsa xwe jê bidin paş , hon Tewratê dixwînin , van tiştan dizanîn , çima wiha dikin ; ma hiş û aqil li serê we tu ne ye .
- 45) Bi sebrê , bi rojî û nimêjê hêvîdarê Xudayê xwe bibin , ev hêvî bitenê ji nebawermendan re girane .
- 46) Mirovên bawermend dizanîn ko ewê rastî Xwedê bînin û ewê bigehêjin Xudayê xwe .
- 47) Gelfî lawên Israîl ! ... Qenciya ko min bi we kiriye bînin bira xwe , min hon di ser hemî miletan re girtiye .
- 48) Û ji wê rojê bitirsîn ko di wê de kes ni kare arîkariya kesekî bike û mehdera yekî ^{ji yekî} re û dayîna fîdyê na yê qebûl kirin û tu kes ni kare gunehkaran ji ezabê Xwedê xelas bike .
- 49) Û bînin bira xwe ko me hon ji destê Firewn û mirovên di wî felitandin , yê ko li we dişidandin , zor li we dikîrin , kurên we dikuştin , û keçên we dihiştin . Xwedê hon bi wî ezabê mezin diceribandin .
- 50) Dîsa bînin bira xwe wê dema ko me ava behrê ji hev kir û rê da we û li ber çavên we Firewn û mirovên wî di wê beh-

rê de xeniqandin .

- 51) Ū cardin bînin bîra xwe ko me ji Mûsa re , ji bo dahatina Tew-
ratê çil şev wade dabû , we di wê hengamê de golikek anf û
ibadeta wî kir û hon pê gunahkar bûn .
- 52) Ū gava hon tobedar bûn û we dev ji ibadeta golikî kir ; Xwedê
hon efiw kirin ; ta ko hon pê şikirdar bin .
- 53) Dîsa bînin bîra xwe ... Me ji Mûsa re Tewrat da ya ko rastî û
xwariyê ji hev digerîne , ta ko hon bikevin reya rastiyê .
- 54) Dîsa bînin bîra xwe ... Gava Mûsa ji qewmê xwe re got : Ya
qewmê min ! ... We bi ibadeta golikî nefsa xwe xira kir , to-
bedarên Xudayê xwe bibin û di nav we de herçî sûçdar hene bi -
kujin , ev li nik Xwedê ji we re xeyr e . Xwedê tobe da wan ,
ji ber ko Xwedê rehîm e , toban dide û toban qebûl dike .
- 55) Dîsa bînin bîra xwe ... We got : Ya Mûsa heta ko em Xwedê bi
çavên xwe ne bînin , em baweriya xwe bi te na yînin , wê demê
brûskek ji ezmên daket û wê hon şewitandin û we ew bi çavên
xwe dît .
- 56) Piştî wê mirinê , min hon vejandin ta ko hon pê şikirdar bibin.
- 57) Ū me di germiya deşta Tihê de bi ewrî sih da we û me ji we re
gezû û kutefir barandin û me destûra xwarina vî zadê çak da we ;
we bi serhişkiya xwe zilm ne li me lêblê li nefsa xwe dikir .
- 58) Paşê ... Me ji wê re got : Bikevin vî gundî û ji zadên wî biqa-
sî daxwaza xwe bixwin , ji deriyê wî li ser çokan derbaz bin û
bi poşmani bibin tobekarên gunchên xwe , ta ko Xwedê ji taba
we qebûl bike ; ji ber ko Xwedê xweşiya miravên qencîker bêtir
dike .
- 59) Heçî mana pirsên ko ji wan re hate gotin guhartine , wan nefsa
xwe pê xira kirine , me ji wan re , ji ezmên nesaxiyeke dijwar
şande xwar , ji ber ko wan reya baweriyê berda .
- 60) Dîsa bînin bîra xwe ... Gava Mûsa ji bona xelkê xwe av xwest ,
me jê re got : Bi çoyê xwe li vî kevirî bide , wî bi çoyê xwe
lê da , ji nişkê ve ji wî kevirî donzde kanî der bûn û her birê
xelkên Mûsa delavên xwe nas kirin û me ji wan re got : Ji zadên
Xwedê vexwin û bixwin û bi nizanfina xwe di erdê de fesadiyê me
kin .

- 61) Ū gava we ji Mûsa re got : Bi xwarineke bitenê sebra me na yê , wî ji Xudanê xwe re bike bila ew ji me re , ji hatinên erdê tiştên weke heşinatî xiyar , genim , û pîvazê bide gihandin ; me gote we : Hon tiştine hêja bi tiştine ne hêja diguhêrin ; herin , dakevin Misrê , ew tiştên ko hon li digerin li wê derê pêda dibin ; ji ber ko wan ayetên Xwedê inkar dikir û pê kafir dibûn û pêxemberên Xwedê bê rê dînaştin û li ber Xwedê xwe mezin di - dîtin û ji reya rastiye dûr diketin , ji êrna Xwedê jarî û belengazî bi ser wan da hat .
- 62) Ji mirovên ko hema bi dev bawer kirine û ji yên ko bûne cuhî , file an sabîf , heçî ji dil û can baweriya xwe bi Xwedê û bi roja piştawiyê tînin û qencyê dikin , kere - ma Mîrê Kirazan digehe wan û ji bo wan tîrsa ezêb nî ne û ew xemgir na bin .
- 63) Dîsa bînin bîra xwe ... Hon li nik me sondxwariyên Mûsa û ritêba wî bûn , me çiyayê Tûrê di ser we re da seki - nandin ; ew kitêba ko me daye we bi rastî û dilpakî ji xwe re bibin û hikmên di wê her car bînin bîra xwe û pê emel bikin heta ko hon bigihin reya rastiye .
- 64) Di pişt re we rûyê xwe ji rastiye bada ; heke ji kerem û rehma Xwedê ne biwa ; we dê xisar bidiya .
- 65) Hon halê mirovên ko di roja şemiyê de bextereşî kirine û dest ji masîvaniye ne kişandine dizanin . Me ji wan re got : Bibin meymûn û ew rozîl û şerpeze bûne .
- 66) Me ew tişt seba ibretê ji bo haziran û çeliyên di wan da qewimandin û me pê şîret li bawermendan kir .
- 67) Gava Mûsa ji milletê xwe re got : Xwedê bi şerjêkirina çêlskekê ji we re emir kiriye , wan got : Ma tu henekê xwe bi me dikî ? Mûsa got : Xwedê min jê bisitirîne , yê ko henekê xwe bi bawermendan dike , dibe ji xelkên gu - nehkar û nezan .
- 68) Qewmê Mûsa jê re got : Ji Xudayê di xwe bipirse , bila ji kerema xwe ji me re bide zanîn ew çî texlîf çêlek be?

- Mûsa got: Ew ne pîr be, ne jî parone be, lê noginek be ;
dîvê hon tîştê ko ji we re hate emir kirin bi cih binin .
- 69) Dîsa mîletê wî jê re got : Ji Xudanê di xwe bipirse ,bîla
ji kerema xwe ji me re rengê wê çêlekê bide zanin . Mûsa
ji wan re got : Xwedê dibêje , rengê wê zerê girtî be he-
ta ko yên ko lê fedkirin dilxweş bibin .
- 70) Careke din mîletê wî jê re got : Ji Xudayê xwe bipirse ,
herwekî çêlek weke hev in ; ji kerema xwe çilobûna wê çê-
lekê bila bi me xweş bide seh kirin heta ko em bi destûra
wî bigehin reya rastiye .
- 71) Mûsa ji wan re got : Xwedê dibêje , çêlekek be ; ya ko tu
cara ne ketiye cot û av ne kişandiye ; û çêlekeke bê eyb
û qisûr û saxelem be . Mîletê wî jê re got :Niho te em
gihandin rastiye û dest bi şerjêkirina çêlekê kirin , lê
hindêk ma bû wan dev jê berdaya ; û dilê wan ji bar ko wan
pê zor dane pêxemberê xwe .
- 72) Dîsa binin bira xwe ... We Amil kuşt û li ser qatîlê wî
bî hev ne kir , Xwedê tîştinc ko hon vedîşêrin eşkere di-
ke .
- 73) Ū me got : Qe bi lebatekî vê çêleka ko we şerjêkiri , li
cendekê wê bidin ... Herwekî Xwedê ev cendek bi vî awayî
vejand , wisa jî di roja piştawiyê de miriyan dê vejîne.
Xuda ayetên xwe şanf we dida ,ta ko hon bi mezinahiya wî
birewer bibin .
- 74) Gava we ew tîşt dit, dilê we hişk bû , weke kovirekî û
hêj hişkîr ; lê binêrin û birewer bin , kevirin hene ko
ji wan çem hiltên û hinên din diqelişin û ji wan av dertê
û avin hene ko ^{ji}tirsa Xwedê,ji çiyayan ber bi jêr ve datên:
Xwedê ji emelên we ne bêhay e .
- 75) Ma hon çawan dixwazin ko cuhî bi we bawer bin ? Birekî
wan , gotinên Xwedê bihistin , te gehîştin û paşê mana
pîrsên Xwedê qesdane guhartin .
- 76) Dîsa binin bira xwe ... Gava ew rastî bawermendan tên

dibêjin ; Me baweriya xwe aniyê û gava ew û cuhî , di nav hev de dimînin , ên minafiq ji yên din re dibêjin : Ma hon çawan dikarin veşartiyên kitêbên xwe yên ko pêxembe - rîtiya Mihemed û rastiya dinê wî , nîşa me dike , ji mî - silmanan re bidin zanin , ma hon ni zanin ko ew gotina we li nik Xwedê , ji xwe re dikin hicet .

77) Ma ew ni zanin û seh na kin ko rastiya tiştên ko ew vedişêrin an eşkere dikin , Xwedê pê dizane .

78) Hinên wan cuhiyan nezan in , ne kitêb xwendine , ne ji mana wê seh kirine , bi gotina zanayên di xwe qail bûne , ew ji xwe re hema dibêjin .

79) Xwelî li serê wan be ...Yên ko kitêba xwarkirî bi destê xwe dinivîsinin piştî dibêjin ew ji nik Xwedê ye . kitêba wî ye û pê tiştine erzan dikirin... Xwelî li serê wan be ... Yên ko bi destê xwe ew nivîsandine ... Xwelî li serê wan be yên ko ew kitêba xwarbûyî firotine û pê kar kirine .

80) Ū ew dibêjin : Ji bilî çend rojên hêjmartî , agir na gire me ; ji wan re bêje : Heke Xwedê li ser vî tiştî bext da we , Xuda bextê xwe xira na ke .

An ne, hon tiştine ko pê ni zanin didin bal Xwedê ve ?

81) Lêbelê , yên ko gunehkar bûne û ji gunehên wan dora wan hatiye girtin , ehlê dogehê ne û tê de her wê bimînin .

82) Yên ko baweriya xwe anîre û tiştine qenc kirine , ew ehlê bihuştê ne û tê de her wê bimînin .

83) Dîsa bînin bîra xwe ... Lawên Israîl ji me re sond xwarî bûn ko ji Xwedê pê ve ibadeta tu kesî ne kin ; arîkariya dê û bav û mirovên di xwe û sêwî û belengazan bikin û qedrê di wan bigirin ; dilê xelkê xweş bikin ; rabin ni - mêjê û zekatê bidin . Paşê , ji we , ji çendekan pê ve , we hemî bextê xwe reş kir ; hon bêbext û serkeş in .

84) Dîsa bînin bîra xwe ... We ji me re sond xwarî bû , ko hon hev û du ne kujin , hev û du ji welatê xwe ne kin der . Hon bi xwe şahidên vê sondê ne .

- 85) Gelo cuhfno ... Hon paşî vê sondê radibin xwîna hev dire-
jinin , birekî mirovên di xwe ji welatê wan dertêxin ;
destê hev digirin zor û zilmê li wan dikin û heke çendekî
wan têne girtin û hêsrên we dibîn ji bo azad kirina wan
hon ji wan peran distinin , derêxistina wan ji mala wan ,
ji we re heram bû bû ; hon bi çend hikmên Tewratê baweriya
xwe tînin û bi çend hikmên di wê kafir dibin .
- Yên ko ji we tiştine welê dikin , bila xweş bizanin , ce-
zayê wan di dinyayê de perişanî û axretê de ezabekî giran
e .
- 86) Yê ko ji xwe re jiyîna dinyayê ji ya axiretê çêtir digi-
rin , ezabê wan sivik na be û ji wan re tu arîkarî na yê
kirin .
- 87) Me ji Mûsa re Tewrat da û paş wê me pey hev pêxemberên din
şandin û me ji Isayê kurê Meryemê re mûcize dan û me İsa
bi rûhê miqedes xurt kir ; lê her cara ko ji we re pêxem-
berek hat û emrên di wî ne li gora daxwaza we bû we ew ne
eciband , we li ber wan nefsmezinî kir , we gotina hinan
şkênand û pirsên wan xistin erdê û we hinên din jî kuştin.
- 88) Cuhîyan got ; Dilê me dadayîne , gotinên te na kevin serê
di me . No ... Ya rast ev e ko , Xwedê seba kufrê wan ,
lanet li wan kiriye û ew ji piyarî û arîkariya xwe dûr
xistiye , lê ew bir na bin , bi tenê çendekên wan bawe -
riya xwe anîne .
- 89) Ji aliyê Xwedê ve , ji wan re kitêbek dahat ; herçend ji
wê kitêbê hikmê kitêba wan tesdiq dikir , ew pê bawer ne
bûne ; lêbelê ew berê bi kitêba xwe li ser kafiran hêvî -
darê arîkariya Xwedê û nisreta wî dibûn ; û gava cenabê
Mihemed hat û herçend jî wan ji mêj ve , ji kitêba xwe
Tewratê hatina wî şeh kiri bûn , wan ew inkar kir ; lane-
ta Xwedê li ser kafiran e .
- 90) Ew ji dexsa xwe baweriya xwe bi Qurana ko Xwedê şandiye
xwar ne anîne û bi vê yekê dilên xwe bi tiştêkî erzan fi -
rotine .

Xwedê ji kerema xwe , bendeyên xwe ji kijikî re bixwaze; Kitêba xwe jê re dişîne xwar . Erin li ser ernekê gihast û bi ser wan de ket û ji bona kafiran ezabekî giran heye û ew wan diêşîne û riswa diko .

91) Gava ji wan re tête gotin ; baweriya xwe bi Qurana ko Xwedê şandiye xwar binin ; ew dibêjin : Em baweriya xwe bi Tewratê tînin ko ji me re hate dahatin û kitêbên din inkar dikin . Lêbelê Quran heq e ; û tesdîqa Tewratê dike . Pêxemberê min , ji wan re bêje : Heke hon bawermend in ; we çire pêxemberên Xwedê kuştin .

92) Mûsa ji we re bi delîlên eşkere û bi mucizan hati bû , piştî ko Mûsa çû çiyayê Tûrê , we ji xwe re golîkek anf û jê re ibadet kir ; hon zalim in .

93) Dîsa binin bira xwe ... We ji me re sond xwar , me çiyayê Tûrê di ser serê we re da sekinandin û me ji we re got : Vê kitêba ko em didin we bi xurtî û dilpakî ji xwe re bibin û guhdariya emrên wê bikin . we got : Me bihist û em guh na dinc te . Ev gotina he ji devê wan derket ; ji ber ko ew keti bûn kuffê û hêvîna golikî di dilê wan de bû .

Pêxemberê min ... Ji wan re bibêje : Heke hon ji dil bawermend bûna, ma kengê baweriya we bi berdana Tewratê û ibadeta golikî , emrî we dikir .

94) Pêxemberê min ... Ji wan re bibêje : Heke mîna gotina we bihuşt ji terefê Xwedê ve , bi tenê ji we re ye û heke hon di vê gotinê de dilrast in ; de ji xwe re mirinê bixwazin , ta ko hon lez û hez bigihin wê bihuştê .

95) Herwekî destê wan bi xwîna pêxemberan sor û xemilî ne ; tu cara dilxwaziya xwe bi mirinê nîn in ; Xwedê halê zaliman dizane .

96) Tu dibînî ko ew ji mişrikan bêtir ji jiyînê hez dikin , hinik ji wan minêkarê emrekî hezar salî ne , Jê ew , bi vê jiyîna dirêj xwe ji ezêb dûr na xî . Xwedê bi emelên wan dizane .

97) Pêxemberê min ... Ji dijminên Cebrail re bêje : Cebrail

e ko ev Kitêb bi destûra Xwedê ji dilê te re nazil kiriye û ev Kitêb tesdîqa راستiya Kitêbên din dike û ji mirovên bawermend re nîzginîya reya راستi û bihustê dide .

98) Xwedê ji her kesê ko neyartiya wî û melyaket û pêxemberên di wî û Cebrail û Mikail dike dixeyide ; Xwedê dijminê ka-fira ye .

99) Me ji te re ayet şandine xwar , yê ko nîşanî emrên Xwedê dikin ; bi tenê mirovên kafir baweriya xwe pê na yênin .

100) Her cara ko cuhiyan sond xwar û bext dan , birekî ji wan paşê bextê xwe reş kirin ; ji ber ko piraniya wan bawe - riya xwe bi Tewratê ne anîne .

101) Gava ji wan re , ji nik Xwedê pêxemberek ; cenabê Mihemed hat û wî hikmên Tewratê tesdîq kir ; birekî ji wan xudan- kitêban , Tewrat avêtin pişt guhê xwe , heta ko bikarin Quranê û pêxemberîtiya cenabê Mihemed inkar bikin . Tew - ratê ev tesdîq dikirin .

Qey wan ne dizanî bû ko Tewrat kitêba Xwedê ye ! ...

102) Û cuhî ketin pey Iblîsên ko di wextê Siltan Silêman de sihr dixwendin û pê emel dikirin . Siltan Silêman bi xwe sihr ne dikir , ne bû kafir ; lê Iblîs bûne kafir , ji ber ko Iblîsan xelk hîfî sihrê dikirin .

Sihr di bajarê Babilê de , ji du melaiketan re , ji Harût û Marût re hati bû dahatin ; lê gava wan her du melyake - tan xelkê hîfî Sihrê dikirin ; berî dersdanê ji wan re digotin : Em ji nik Xwedê fitnekar in , yê ko hîfî sihrê dibin , dibin kafir . Bi vî awayî Xwedê dilpakiya evdên xwe diceribandin , yê ko ji hînbûna sihrê xwe didan paş , bawermendiya xwe xuya dikirin û yê ko hîfî sihrê dibûn , bextreşî dikirin û dibûn ji kafiran .

Xelk ji Harût û Marût tiştine welê dielîmîn ko bi têsîra wan , jin û mêr ji hev dibin . Geli bawermendino ... Ze - rerê sihrkaran, destûra Xwedê nîn be , na gehe tu kesî . Bi hînbûna sihrê tu qencî ne digiha wan, ^{wan} bi tenê pê xisar didît û cuhiyan qenc dizanî bû ko mirovên sihrkar û sihrzan

- ji buhuştê bê behr in .
Ya rast ev e ko , wan nefsa xwe bi behayekî erzan difirot.
Heke wan bizaniya ...
- 103) Heke wan baweriya xwe bi Quran û bi pêxember bianiyana û xwe ji cuhîti û sihrê dûr bikirana , sewaba Xwedê û xeyra wê diditin . Heke ew birewer bûna ...
- 104) Gelf bawermendino ... Ji pêxemberê xwe re (raina) me bê-jin, cuhiyan wisa digot , di vê gotinê de mana dijûnê heye; lêbelê jê re (inzirna) ango mêze li me bike bibêjin û ji dil û can guhdariya emrên pêxemberê xwe bikin ... Ji bo kafira ezabekî dijwar heye .
- 105) Ji xudankitêban yên ko kafir bûne û mişrik na xwazin ko ji bal Xudayê we , ji we re , qenciyekek bête xwar ; lê Xwedê rehm û piyariya xwe ji kê re dixwaze dide û wî pê kaşran dike , kerem û comerdiya Xwedê mezin e .
- 106) Gava em ayetekê hiltinin , an paş ve dibin , an li şûna wê ayeteke din têxin , em hercar ayeteke hêja mîna ya ko hatiyê hilanin , an yekê jê çêtir dişinin xwar . Ma tu ni zanî ko Xwedê bi her tiştî dikare ! ...
- 107) Ma tu ni zanî ko xudawendî û sermiyaniya erd ezmanan ji Xuda re ye û ji wî pê ve tu kes ni kare sermiyan û arikarê we bibe .
- 108) Ma hon jî dil dîkin ; ji pêxemberê xwe tiştine welê bipirsîn , her wekî cuhiyan ji Mûsa pirsî bû . Yên ko baweriya xwe bi kufrê diguhêrin , reya rastiyê wînda dîkin .
- 109) Ji xudankitêban gelek hene ko dixwazin - niho ko hon êdî misilman bûne - we ji reya Xwedê bixirînin û ji nû ve , we bikin kafir . Ew ji dexsa xwe wisa dîkin , herçend jî wan Tewratê de xwendiyê ko pêxemberîtiya Mihemed heq e , û dinê wî rast e . Guh medîna wan û dev ji wan berdîna , heta ko Xwedê emrê xwe li ser wan çî ye , ji me re bide zanîn . Xuda bi her tiştî dizane .
- 110) Nimêja xwe bikin , zekatê bidin û herçî qenciya ko hon jî bona xelasa ruhê xwe dîkin û pêş xwe ve dişinin , honê sewaba wê li nik Xwedê peyda bikin .

Xwedê her tiştê ko hon dîkin dibîne .

- 111) Û Cuhîyan got : Cuhî û File bitenê dikevin buhuştê . Ew ji xwe re wisan dixwazin . Pêxemberê min ... Tu ji wan re bêje : Heke hon di vê gotinê de rastdil in , kanî hiceta we .
- 112) No ! ... Ne bi gora gotina wan e . Heçî ko bi dilpakî rûyê xwe dane Xwedê û dest bi qenciya kirine , li nik Xwedê sewaba wan heye û ji bo wan tirsê ezabî nî ne û ew xemdar na bin .
- 113) Cuhîya got : Baweriya filehan ne li ser tiştêkî bi esas e , filehan got : Baweriya Cuhîyan ne li ser tiştêkî bi esas e ; lêbelê her diwan jî kitêbên xwe dixwendin . Misrik û dinnezanan jî di heqê misilmaniyê de weke wan got . Xwedê li ser wî tiştê ko wan lihev ne dîkir , di roja piştawiyê de hikmê xwe wê bide .
- 114) Ji mirovê ko di mizgeftên Xwedê de dibe manîa anîna navê Xuda û avahiyên Xwedê hildiwêşîne , ma jê zalimtir kî heye ? Gava ew zalim dixwazin bikevin mizgeftan , bê lerez û tirs , ni karin derbasî hundirê mala Xwedê bibin . Ji wan re di dinyayê de rûreşî û perîşanî û di axiretê de ezabekî mezin heye .
- 115) Xuda xudanê rojhelat û rojavayî ye . Hon berê xwe ber bi kû ve bidin jî , rûyê Xwedê li we ye . Qenci û piyariya Xwedê mezin e ; û ew mirazê dilrastan dizane .
- 116) Cuhî , file û dinnezanan got : Xwedê yek jî xwe re kiriye law ... Gotina wan na gihe bilindiya Xwedê . No ! ... ya rast ew e ko heçî di erd û ezmanan de ne , evdên Xuda ne û guhdariya emrên wî dîkin .
- 117) Xuda xaliqê erd û ezmanan e . Gava Xwedê bi çêbûna tiştêkî dil dîke , jê re dibêje : Bibe û ew çêdibe .
- 118) Nezanan digot : Ma çî dibû , heke Xuda bi me re biaxafta û ji te delflek ji me re bidaya . Pêşiyên wan jî wisa digot : Heye ko her du jî weke hev in . Me ayetên xwe pêş mirovên bawermend kirine .
- 119) Pêxemberê min ... Me tu , bi dîn û Quranê rêkiriye heta

ko tu ji mirovên bawermend re mizgîniya xweşiyê bidî û ên mayîn bi ezabî bitirsîni . Ji te halê dojeketiyên na yê pirs kirin , halê mirovên ko li ser reya xwe a xwar pê didin erdê .

- 120) Pêxemberê min ... Heta ko tu ji Cuhî û Filayan na bî , ew ji te dilxweş na bin . Bêje wan : Reya rastiyê ya Quranê û misilmaniyê ye û jê pê ve tu rê nî ne . Fiştî dahatina Quranê û hikmên di wê , heke te li gora gotina wan bikira, tu êdî ji destê ezabî xelas ne dibûyî û tu kesî ne dikarî bû te jê bifilitîne .
- 121) Yên ko ... Kitêba ko me daye wan rast dixwînin , guhda - riya hikmên wê dikin û emrên di wê bi cih tînin ew pê bawer bûne .
Lê yê ko hikmên kitêbê inkar dikin an diguhêrin ew dibin kafir û ew dikevin xisarê .
- 122) Geli lawên Israîl ... Qenciya ko min bi we re kiriye bî - nin bîra xwe ; min kal û kalikên we ji hemî miletan çêtir girta bû .
- 123) Ji wê rojê bitirsîn ko kes tê de ni kare arikariya kesekî bike û dayîna berdîl û mehdera yekî ji yekî re na yê qe - bûl kirin û hon tê de bêarî wê bimînin .
- 124) Wê demê bînin bîra xwe ... Xuda bi rêkanîna emrên diya - netê ji Ibrahim re emir da û wî ew pê ceriband . Ibrahim her hikmên Xwedê pêk ve anî . Xuda jê re got : Ez ê te bikim rêborê xelkê . Ibrahim got : Lê çêliyê min ? Xwedê lê vegerand û got : Ez bextê xwe na dim zalîman .
- 125) Dîsa bînin bîra xwe ... Me Kabe dergeh û cihê civandina xelkê û ewlegehê wan kir . Hoqamê Ibrahimî jî , ji xwe re bikin nimêjgeh . Me emrê xwe da Ibrahim û Ismaîl heta ko ew hundirê mala Xwedê her paqij bikin ji bona tewafker û rûxistiyên di wê û ji bo bawermendên ko tê de xwe ji Xu - dayê xwe re ditewînin û lê secde dibin .
- 126) Dîsa bînin bîra xwe ... Ibrahim got : Xudanê min vî ba - jarê ko min ava kiriye ji xelkê wî re bike cihikî ewle û

- ji xelkên di wî heçî ko baweriya xwe bi Xuda û roja piştada -
wiyê anîne , ji hatinên wî bajarî qwît bide . Xuda gote
wî : Ji wan pê ve ez ê ji kafiran re jî tişteki kêm bi -
dim , lê pişt re , di roja piştawiyê de , ez ê wan bêxim
ezabê agirî , ev çûyîna wan ber bi agirî ve , çî çûyîneke
giran e .
- 127) Bînin bira xwe ... Gava Ibrahîm û Ismaîl himê Kabê danîn,
gotin : Xudayê/^{me vê avahiyê}ji xwe re qebûl bike , ji ber ko tu diayên
me dibihîsi û daxwazên me dizani .
- 128) Ibrahîm û Ismaîl gotin : Xudayê me , ji kerema xwe , me
ji xwe re bike misilman û ji imetên me jî bike mileteki
misilman û emrên xwe li ser ibadetê ji me re bide zanîn ,
em jî ji gunehên xwe tobe dikin û dikevin bextê te . Tu
toban didî û toban qebûl dikî , tu mezin û piyarî .
- 129) Xudayê min ... Ji kerema xwe , ji çêliyê min ê bawermend
pêxembereki bibijêre û ji wan re bigîne heta ko ew kitêb
û ayetên te , ji wan re bide zanîn û wan ji gunehan paqij
bike . Ê delal û zana , ê mezin û piyarî tu .
- 130) Ji nefs sefihan pê ve , tu kes xwe ji millet û dinê Ibra -
hîm na de paş ; me di dinyayê de Ibrahîm kiriye rêberê
reya rastiye , ew di axiretê de jî , ji birê qencîkeran
e .
- 131) Gava Xudanê wî jê re got : De nefsa xwe teslîmî min bike
û bibe misilman : wî got : Min nefsa xwe teslîmî Mirê
Mirazan û Xudayê erd û ezmanan kiriye .
- 132) Ibrahîm ji kurên xwe re wesiyet kir û Yaqûb jî ji lawên
di xwe re got : Xuda ji we re , weke dinê rastir , dinê
misilmaniyê bijart û da , berê mirina xwe , divê hon ba -
weriya xwe bi qencî û mezinahiya wî bînin .
- 133) Gava mirina Yaqûb nîzik bû ma hon li nik wî bûn ? Yaqûb
gazî Kurên xwe kir û ji wan re got : Piştî mirina min hon
ê perestişî çî bikin ? Wan got : Em ê perestişê Xudayê te
û kal û kalikên te Ibrahîm , Ismaîl û Isheq bikin , ew Xu -
dayê ko yek e , bê hevber û hempa ye ; em bi wî re dilpak

in û em xwe davêjin bextê wî .

- 134) Ibrahîm û Yaqûb û çêliyên di wan derbas bûn çûn , ew ji emelên xwe û hon jî ji emelên xwe berpirsiyar in ; pirsê emelên di wan jî we na yê xwestin .
- 135) Cuhîyan ji Misilmanan re got : Bibin Cuhî ; Fileha jî wisa got . Tu ji wan re bêje : Em ji her diwan jî na bin , em didin ser reya Ibrahîm a rast , Ibrahîm tucaran jî mişrikan ne bû .
- 136) Gelf bawermendino ... bêjin : Me baweriya xwe bi Xwedê û bi Qurana ko ji me re dahat û bi kitêbên ko ji Ibrahîm , Ismaîl , Isheq , Yaqûb û ji êlên di wan re nazil bûn û bi Tewrat û Incîla ko ji Mûsa û Isa re û bi Kitêbên ko ji hemî pêxemberên Xwedê re dahatine anîne , em tu ferqê na xine nav bera wan . Em rastdîl in û em ketine bextê Xwe - dê û nefsa xwe spartine wî .
- 137) Heke Cuhî û Filan mîna we baweriya xwe anîn ; bi kerema Xwedê ew jî dikevin ser reya rastiyê . Lêbelê , heke wan serhişkî kir û xwe ji baweriyê bi şûnda dan êdî aşîkar dibe ko ew na din pey rastiyê . Pêxemberê min ! Xirabiya wan na gihe te , dev ji wan berde , Xwedê besî wan e , ji heqê wan dertê . Xuda dibihîse û dizane .
- 138) Gelf bawermendino ... Bibêjin : Em tabîên dinê Xwedê ne , ma ji dinê wî çêtir çi heye ? Em perestekarê Mirê Mirazan e .
- 139) Pêxemberê min ... ji wan re bêje : Ma hon di heqê Xwedê de berberiya me dikin ? ^{Ew} Xudanê me û we ye . Em ji emelên xwe , hon jî ji yê xwe berpirsiyar dibin . Em bi dilpa - kî perestekar û secdekarê wî ne .
- 140) An gotina we ew e ko Ibrahîm , Ismaîl , Isheq , Yaqûb û êlên di wan Cuhî an File bûn ? Pêxemberê min ... bêje wan : Ma hon çêtir dizanin an Xwedê ? Ma ji yê ko hiceta Xwedê li nik wî ye û ew wê vedîşêre , jê zalimtir kî ye ? Xwedê hay ji emelên di wan heye .
- 141) Ew mîlet derbas bû çû , keda wan ji wan re ye û keda we

- ji we re ye . Pirsê omelê wan ji we na yê xwestin .
- 142) Ji nav mirovan yên ko sefih in dibêjin : Qi li wan ge -
wimiye ko qibla xwe guhartin (I) Pêxemberê min , bêje
wan : Xadanê rojhelat û rojava Xwedê ye , ew ji kerema
xwe reya rastiye ji kîjkî re dixwaze dia .
- 143) Herwekî me Ibrahim û pêliyên di wî bigarti bû , wiha ji
me hon weke miletekî giran û delal ji xwe re neqand : he -
ta ko hon bi rastiya Xamber û kitêbên Xwedê şehadetiyê
binin û pêxemberê min jî , bi qanciya we şendetiye binc .
Gava me Beyta Miqedes , kiri bû qiblegeha we , me dixwest
em bizanin kî ji we , li pey pêxember e û kî xwe jê dide
paş . Bi emrê Xwedê , guhartina Qiblê ji bona bawermen -
dan ne tişteki giran e . Xwedê sewaba nimêja we ya ko we
ber bi aliyê Beyta Miqedes ve , kiri bû , winda na ke ,
ji ber ko Xuda bi evdên xwe re dilnêr û nihrivan e .
- 144) He dît ko te çavê xwe li ezmen dagrand û jê dipirsi .
Ew ê berê te bidin qiblekê ko tu wê dixweş bibi . Rûyê
xwe bide ber bi aliyê Mizgefta Miqedes ve û hon li kê
derê bin rûyê xwe her bidin ber bi aliyê wê ve . Heqî ko
Xudankitêb in dizanin ko ew guhartina Qiblê bi emrê Ku-
da ye , heq e . Xwedê ji emelên evdên xwe na bêhoy e .
- 145) Heke te hemî delilên xwe şani Xudankitêban bide jî , disa
ew rûyên xwe na dine Qibla te , tu jî rûyê xwe na di Qi-
bla wan û hinên ji wan rûyên xwe na dine qibleyên hinan .
Ji vir vê da ko ji kerema Xwedê zanîna rastiya Qiblê gi-
ha te heke te bi ya Cuhî û Filehan kir û rûyê xwe da Qi-
bla wan , dibî ji zalinan .
- 146) Yên ko me kitêb daye wan , ew herwekî kurên xwe nas dikin ,
- (I) Gava cenabê pêxember bedela Beyta Miqedes di Qudsê de
Kabe kir qiblegeha Misimanan , cihyan wisa got .

wisa jî ew Cenabê Pêxember nas dikin , bi hatina wî jî kitêbên xwe seh kirine ; lê birek ji wan rastiye vedi - şêrin û pê-dizandin .

- 147) Herçî ko ji nik Xuda ye û emrê wî ye , rast e , Pêxember - berê min . Gelf bawermendino , bila şik ne keve dilê we .
- 148) Ji bo her mileteki qibleyek heye ko ew berê xwe ber bi wê ve dide . Gelf mislimanino , rûyên xwe bidin Kabê û dest bi ibadetê û emelên qenc bikin û kirina ibadet û qencyê de ser ji hev bistînin ; hon li kû derê jî bin , di roja pişdawayê de , Xwedê we dê bicivîne û bêxe bin destê xwe . Xuda bi her tiştî dikare .
- 149) Tu ji kîjan alî jî bi rê kevî di dema nimêjê de berê xwe ber bi Kabê ve bide . Ev emr û fermana Xuda ye . Xwedê ji emelên we ne bêhay e .
- 150) Tu ji kîjan alî jî bi rê kevî , dema nimêjê de berê xwe bide Kabê . Hon li kû derê jî bibin berê xwe ber bi Ka - bê ve bidin .
Da ko nerûdana we ber bi alî Kabê ve destê Cuhî û miş - rikan de ne be hicet .
Ne ji kafir û zaliman lê ji min bitirsin , ta ko hon bigihin nîmeta min ; û bikovin raya rastiye .
- 151) Me ji we re , ji we pêxemberek şand , heta ko ew ayetên me ji we re bixwîne û ji kufr û nezaniye xelas bike , we hîni kitêb û hikmetê bike û tiştine ko hon ni zanin bi we bide zanin .
- 152) Min bînin bîra xwe , heta ko ez jî we bînim bîra xwe . Şikra xwe bi min bînin û serhişkiye me kin , û ji kufrê xwe bidin paş .
- 153) Gelf bawermendino ! Di tengasiye de , bi nimêjkirinê û girtina rojiye û bi sebrê ji min hêvîdar bibin . Xudanasebr digihin qenciya Xwedê , Xuda bi wan re ye .
- 154) Ji mirovan re , yê ko xwe li ber Xwedê didin kuştin , me bêjin mirî , canfedayên Xuda , ne mirî ne , ew sax in , lê hon tê na gehin .

- 155) Em ê we bi tirsê , bi birçîtiyê , bi belengaziyê û bi mirandina zaroyên we biceribînin . Pêxemberê min ... Heçî Xudansebr in , ji wan re mizgîniya kerema min bigehîne .
- 156) Yên belaketî ko di bêjin : Em evd û xulamên Xuda ne ; em ketine bextê wî û em ê vegerin ba wî ; ji wan re jî mizgîniya kerem û comerdiya min bigehîne .
- 157) Kerem û qenciya Xwedê û piyariya wî bi wan re ye û ew gihane reya Xwedê .
- 158) Sefa û Merwe jî li ba Xwedê qedirgiran in , yê ko mala Xwedê tewaf an ziyaret dike ; jê re tu guneh nî ne heke wî Sefa û Merwe jî tewaf kir . Yê ko qenciyê dike û jê hêj zêdetir , qenciyan pêk tîne xweşhal dibe ; Xwedê halê şikirdaran dizane .
- 159) Herçend jî me bi Tewratê pêş wan kiriye , yê ko dîsa bi hicet û delîlên pêxemberîtiya Cenabê Mihemed mikur na yin ew lanetketiyên Xuda ne û laneta her kesî jî li wan e .
- 160) Lê heçî ji wan , ko poşman bûne û dest ji veşartina rastiye kişandine , û bi delîl û hicetên pêxemberîtiya Cenabê Mihemed mikur hatine û tobedar bûne nefsa xwe islah kirine , ez toba wan qebûl dikim û di gunehên wan dibi-horim .
- 161) Lê yê ko kufir kirine û bê tobe mirine ew kafir in , laneta Xuda û melaketan û hemî xelkê li wan e .
- 162) Ew di vê lanetê de her dê bimînin û ji wan re bext na yê dayîn .
- 163) Xudayê we yek e , ji wî pê ve tu Xwedê nî ne , ê dilovan û piyar ew e .
- 164) Afirandina erd û ezmanan , pey hev hatina roj û şevê û kin û drêjbûna wan , ji bona karê mirovan , çûn û hatina gemiyan ser avê , daketina baranê ji ezmên bi ya ko erdê hişk û mirî bi vê vedije , têrbûna rûyê erdê bi her texlît heywanan ; hatina bayan ji her aliyên dinê , çûn û hatina ewran di navbera erd û ezmanan de ; ev tişt hemî bi emr û fermana Xwedê û bi kerema wî çêdibin û di qewi-

mandina wan de , ji bona mileteki birewer ,
hezar hikmet hene .

- 165) Lê hin heqe radibin , xaçên xwe dikin hem -
payê Xwedê û bi qasî ko mirov divê ji Xuda
hez bike , ew ewçend hejî pûtên xwe dikin .
Lê bêşik hejkirina mirovên bawermend ji Xu -
dayê xwe , ji hevîna wan mişrikan , hêj xur-
tir e û mirovên bawermend dev ji Xudayê xwe
bernadin .
Heke pûtparêz bi giraniya êş û cezayê ko ew
di roja piştawiyê de wê bibînin bizaniyana
xurtî , qudret û mezinahiya Xwedê seh diki -
rin û tê digehîstin . Qudreta Xwedê mezin e ;
girtin û berdandî destê wî de ne . Xwedê bi
awakî giran diêşîne û diezibîne .
- 166) Dema ko mezinê wan kafiran ezabê Xwedê bi
çavên xwe dibînin û xwe ji bindestiyên xwe
dûr têxin û di navbera wan de tu bext û he -
valîti na minê .
- 167) Bindestiyên wan dibêjin : Vegera me li di -
nyayê hebiwa , herwekî wan nefsa xwe ji me
dûr xist me jî xwe ji wan wê dûr bixista .
Xwedê emelên wan ên xirab dê şanî wan bide û
ew ê binalin . Herhal ew agirketî ne û jê der-
nakevin .
- 168) Geli mirovino ... Ji hatinên erdê tiştên qenc
û helal bixwin û me kevin ser şopa Iblîs ;
Iblîs dijminê we ê nas û xedar e .
- 169) Iblîs we bi tenê hîfî tiştine xerab û bêar
dike û ew nav di we dide heta ko hon di heqê
Xwedê da tiştinan bibêjin ko hon , xwe bi xwe,
rastiya wan ni zanin .
- 170) Gava ji wan re têtê gotin : Bikevin pey kitêba
Xwedê ; ew dibêjin : Em bi ya kal û kalikên xwe

dikin . Ma ev çawan dibe ? Kal û kalikên wan ne zan bûn ,
û ne da bûn ser roya rastiyê .

- 171) Halê kafiran , mîna pez û seyên şivanekî ne . Şivan banî
wan dike , ew dengê şivên dibihîsin lê mana gotina şivên
seh na kin . Ew ker , kor û lal in ; têngahin , serwest
na bin .
- 172) Gelî bawermendino ! Heke hon di ibadeta xwe de dilpak in,
ji tiştên qenc yên ko me dane biwxin û şikirdarên Kudayê
xwe bibin .
- 173) Goştê heywanên mirî , goştê berazan û xwîna heywanan ser-
jêkirî , û goştê heywanên ko ne bi anîna navê Xwedê , lê
bi anîna navê pût an xaçeke din hatine şerjêkirin ; ji we
re heram e .
Lê yê ko ji ber bêgaviyê , bêt ko dilê wî lê biçe û zikê
xwe bi wan têt bike , heke ji wan tiştan hinik xwar gu -
nehkar na be .
Efiwa Xuda mezin e û Xwedê piyar e .
- 174) Zanayên Cuhîyan yên ko hicet û şehdctiyên kitêba xwe Tew-
ratê , li ser Cenabê Mihemed , vedişêrin û bi vî awayî
çend pçran dikin destên xwe rêderketî ne . Ew pçreyên ko
wan xwar di roja piştdawiyê de , di zikê wan de dê bibe
agirekî sor .
Di roja axiretê de , Xuda bi wan re na xêve , kerema Xu -
da na gihe wan û ew ji guncên xwe yekcar paqij na bin û
ji wan re ezabekî giran heye .
- 175) Ew ji wan in ko bi rastiyê nerastî û bi xufranê ezêb ki -
rine . Ew bi çî êşeke giran dê bêne şewitandin .
- 176) Ji ber ko ew hikmên kitêbên Xuda veşartin û bi hin kitê -
bên Xwedê baweriya xwe anîn û bi hinên din bawer ne bû -
ne .
Ev serhişkî û nehevçirtina wan ji rastiyê çende dûr e .
- 177) Nîşana pakdîlî û bawermendiyê ne bi dana rûyê xwe ber bi
aliyê rojhelat û rojava ye , lê belê dilrastî û bawerçendî
ew e ko mirov baweriya xwe bi Xwedê û bi roja piştdawiyê ,

bi melaiketana , bi kitêban û bi pêxemberên Xuda bine û
bi xweşdili ji malê xwe arikariya mirovên di xwe , sêwî,
rêwingî , parsek , û belengazan bike , û dişa ji bona
azadkirina dil û hêşiran bi peran arikarê wan bibe ;
rabe nimêjê û zekatê bide , û ^{heke te} bextê da , ji bextê xwe ne
zivirc , li ser binê û tengasiyê de sebr bike , dilê
xwe sist me ke . Yên dilrast ew in û ew ji dil ji Xwedê
ditirsin , tobedanên Xuda ne û katine ser reya Xwedê .

- 178) Geli bawermendino ... Li kuştina hev û du de , li ser
we , bi qisasi hatiye emir kirin .
Mirovê aza bi aza re , yê dil bi dil re , jin û dot bi
jin û dot re têne qisas kirin .
Xwînî divê cezayê xwe hinga kirina xwe bikişîne .
Lê dayîna bedîla xwînê jî , ji we re heye .
Yê ko bedîla kuştîyê xwe dixwaze , divê tişteki bi **hinga**
şehîniya kuştîyê xwe (yê kuştî) bixwaze , ne jê zêdetir.
Xwînî jî divê , di dana xwe de , têrçav û çamêr be .
Ev destûr li ser bedîla xwînê ji we re ji ber Xwedê ve
sivikahî û piyariyek e .
Yê ko piştî standina ewada xwîna xwe , dest bi kuştina
xwînî dike , jê re ezabekî dijwar heye .
- 179) Geli mirovên bijîr ... Di qisasi de jiyîn heye. Xuda bi
emrê qisasi canê we diparêze ; ta ko hon ji tirsî qisasi
dest ji kuştina xelkê bikişînin û bi wî awayî , xwe , bi
destê xwe ne din kuştin .
- 180) Ji we re emrê Xwedê ye , gava mirin mîzikî we dibe , he-
ke hon dewlemend in , ji dê û bav û mirovên di xwe re
tişteki li gora marûfê ango ji mala xwe , ji sê paran
behrekê wesiyet bikin . Ev li ser bawermendan heq e (I).
- 181) Yên ko guhdariya wesiyetekê kirine heke ew piştî hikmê
wê wesiyetê diguhêrinin guneha guhartina wê li ser wan e.
Xwedê dibihîse û dizane .
- (I) Ev ayeta he bi ayeta mîrasê hate rakirin .

182) Lê yê ko di wesiyetekê de nediristiyekê dibîne û ji gu -
nehkarbûnê wesiyetdarî ditirse û ji ber vê yekê mana we -
siyetê ji ber edaletê ve , li hev tîne jê re tu guneh
nî ne .

Xuda di gunehên evdên xwe dibore , Xuda piyar e .

183) Geli bawermendino ... Girtina rojiyê ji we re ferz bûye ,
Herwekî ew/pêşiyên we re jî ferz bû bû , heta ko/xwê^{hon} bi -
din. reya Xwedê û dest ji gunehan bikişînin .

184) Rojêa rojiyê ên ferz hejmartî ne ; (bist û neh an sih roj
in) . Yên ko seba nesaxiyê an ji ber rêveçûnê rojiya xwe
xwarin , divê ew bi hinga wan rojan , di rojine din de ,
rojiyê bigirin ; û yên ko dikarin rojiya xwe bigirin lê
ji seba qelsiyê na girin , divê ew bedela her roja ko ro-
jiya xwe ne girtin , nanê belengazekî bidin .
Her kesê ko qenciya xwe bêtir dike qencî digehe wî .
Lê heke hon rojiya xwe digirin , ji we re ji dana nanî
çêtir e .

Heke hon serwest biwan û we ew seh bikira ...

185) Xuda Quranê di meha remezanê de , bend bi bend , şandiye
xwar . Quran reya rastiyê û kurên Xuda pêş we dike û ras-
tî û xwariyê ji hev dike .

Destpêka meha remezanê de ko çavê we bi heyvê ket an we
pê bihist dest bi rojiyê bikin .

Lê yên ko nesax in an bi rê ve diçin û ji ber vê yekê/xwe^{rojiya}
dixwin , divê ew di rojine din de rojiya xwe bigirin .
Xwedê ji kerema xwe îşê we giran na ke lê sivik dike .
Hon jî rojiya xwe bi timamî bigirin û rojiya xwe li gora
emrê Xuda biqedînin .

Qedrê Xwedê bigirin , bi mezinahiya wî birewer bin , û
şikirdarên Xudayê xwe bibin .

186) Ko evdê min pîrsa min ji te kirin , bêje wan :

Ez nîzik im , ez tîm hêviya hêvidarên xwe , bila hêviya
min bikin û bila ew jî baweriya xwe bi min binin û guh -
dariya emrê û fermanên min bikin , heta ko pê birewer û

serwext bibin .

187) Di şevên remezanê de , nîzîkbûna we li jinên we , ji we re helal e . Ew cilên we ne û hon ji cilên wan in . Xwedê seh kiriye ko hon di şevên remezanê de nîzîkî jinên xwe dibûn û we pê nefsa xwe dixapand ; lê hon êdî tobedar bûn û Xwedê tobe da we û di gunehên we bihort .

Êdî hon dikarin di şevên remezanê de , li cem ji - nên xwe bimînin , hêvîdarên kerem û teqdira Xuda bibin û fêkiya qedereên xwe jê bixwazin .

Heta dema sagurê ko tê de reşiya şevê ji ronahiya rojê ji hev dibe , bixwin û vexwin lê ji wê demê û wir da heta rojavayî rojiya xwe bigirin , dest ji xwarin û vexwarinê berdîn û gava hon di mizgefta de , di îtikafê de ne , nîzîkî jinên xwe me bin .

Ev tixwibên emrên Xuda ne , nîzîkî wan ne bin . Bi vî awayî Xuda emr û fermanên xwe pêş xelkê dike da ko ew pê bîrewer bin , ji Xwedê bitirsîn û dest ji xirabiyê bi - kişînin .

188) Malê hev û du bê heq me stînin , talanê xelkê me bin , di neheqiyê de û di xwarina malê xelkê û anîna talanê di wan de , ji bo piştixurtiya xwe , ji hakimînan re bertîlan me din .

Hon dizanin , ew zîlm e . Laneta Xwedê li zaliman e . Zallîm rûreş in , mîna kafîra ne . Kafîr do jehketî ne û tê de her dimînin .

Ji te bête pîrs kirin :

189) Mehên nû ji çîre ne ? ... Bêje : Mehên nû dema rojîyê , fitarê , hecê û ayînên di vê , çaxa dayîna deymên û me - hikê pêş xelkê dikin . Ji par re derbasî hundirê malan me bin , ev tiştê kirêtê û bê xêr e , lêbelê di de - rîyan re bikevin xaniyan , guhdariya emrên Xwedê bikin , jê bitirsîn , heta ko kerema Xwedê bigehe we .

190) Yê ko qesda kuştina we dikin , di reya Xwedê de , wan

bikujin , lê yê ewil hon destê xwe drêjî wan me kin ,
Xuda ji tadakeran hez na ke .

- 191) Hon li kû derê jî rastî wan dijmînên dinên xwe tên dest
bi kuştina wan bikin û herwekî wan hon ji welatê we de-
rêxistin , wisa jî hon , wan ji welatê wan derênin . Ji
ber ko fitne ji kuştinê xirabtir e . Lê , di mescida -
Heramê de , dest bi kuştina wan me kin , meger wan bi
xwe destdrêjiya we kir ; ko wan wisa kir wan bikujin ,
cezayê kafiran wilo dibe .
- 192) Heke wan dest ji kufir û kuştinê kişand... Xuda efiw û
tobê dide ; Xwedê mezin û piyar e .
- 193) Heta qelandina fitne û kufirê , di kuştina wan de , pê
de herin û dev ji wan bermedin heta hingê ko bête seh
kirin ko taet û ibadet bi tenê ji Xuda re ye . Lê yên
ko dest ji kufirê dikişnin û poşman dibin , ji wan re
dijminîti na yê kirin . Xuda neyarê zaliman e .
- 194) Herwekî par , di meha Zil - qadê de , wan reya Mekê ji
we girt û bextê xwe li ser ewleyiya wê meha giran û cihê
miqedes şkênand , wiha hon jî di wê mehê de herin qezayê
Emrê û dest bi kuştina wan bikin . Gava hin bextê xwe li
ser ewleyiya cihekî an wextekî miqedes xira dikin ji wan
re qisas divê . Bi her çi awayî yek ji we re xirabiyê
dike , bi wî awayî lê vegirînin .
Ji Xuda bitirsin û sînorên heqê xwe bizanin û dîsa biza-
nin ko Xwedê bi ciwanmerdan re ye .
- 195) Malê xwe di reya Xwedê de bi xweşdîlî bidin û bi çavten-
giyê , xwe bi xwe navêjine tehluksê , camêr û destvekirî
bin .
Xuda ji mirovên ciwanmêr û destvekirî hez dike .
- 196) ko we dest bi Hoc û Emrê kir , ji bo Xwedê , ferz û sinet
û ayînên di wan pêk binin û biqedînin .
Heke seba tengasiyekê , weke nesaxî an girtina rê (şer û
kuştinê) ni karin bigihin Hecê , ji we re şerjêkirina de -

veyekê , çêlekekê an pezekî dibe wacib .

Qurbanana we divê di wî cihî de ko tengasî bi ser we de hat , hêj bi xêrtir di Heramê de bê şerjêkirin ; û berî ko qurbanana we bigehe wê derê pora xwe kur me kin , yê ko seba nesaxiyekê an nexweşiya serî bivê nevê , pora xwe diqusîne , jê re fidyeyek wacib e .

Hikma fidyê ev e : Sê roj girtina rojiyê an ji şeş belengazan re dana şeş mid genim an şerjêkirina pezekî .

Heke tengasî na mine , û her çendjî dema Hecê bihuriye , yê ko digehe Emrê û heta ko sala nû û dema Hecê bê bi nîmeta Emrê dibe nîzikî xeyra Xwedê , jê re şerjêkirina devyekê , çêlekê an pezekî dibe wacib .

Heke qurbanek na keve destê wî , divê sê roja rojiyê bigire û di vegera xwe de jî divê heft rojên din rojî bigire .

Ev hikmên Xwedê ne ji bo xelkên Mekê û xelkên dora wê ne .

Ji Xuda bitirsin û bizanin ko Xwedê bi ezabekî giran di ezîbîne .

- 197) Mehên Hecê mehên hejmartî ne , (Şewal , Zil-Qade û neh rojên Zil-Hicê ên pêşin) .

Yê ko dest bi pêkanîna ferza Hecê kiriye , bila ew di Hecê de nîzikî jîna xwe ne be , dest ji fişq û xirabiyê bikişîne , bi heval , xadim û xulamên xwe re pev ne çê . Çiqas ji destê wî tê bila qencyê bike . Xuda bi vê qencyê dizane . Ji bona Hecê bi peran û zad debara xwe bîkin , lê zadê xweştir tobe dia û dilrastî ye .

Gelî mirovên birewer ... Ji min bitirsin .

- 198) Dema Hecê de heke hon , bi kirîn û firotinê , bi ticaretê rizqê xwe ji Xudayê xwe dixwazin , ev ji we re ne guneh e . Gava hon ji Erefatê vedigerin , di cihê Meşeril-Heramê de navê Xwedê bînin bîra xwe , jê şikirdar û razî bin , hon nezan bûn ew ji kerema xwe reya Hecê a rast da we .

- 199) Paşê weke xelkên din , hon ji ji Erefatê vegerin û werin
û tobedarên Xudayê xwe bibin . Xwedê efiw û toban dide ,
Xuda piyar e .
- 200) Gava we ayinên Hecê pêk anin û qedandin , herwekî mirov
bav û bapîrê xwe tine bîra xwe welê ji , an hêj bêtir ,
honê navê Xwedê ji dil bînin bîra xwe û bi mezinahiya wî
bîrewer bin .
Yên ko ji Xudayên xwe bi tenê hêviya malên dinyayê û me-
zinahiya wê dikin , ew ji axiretê bê behr in .
- 201) Lê yên ji wan ko dibêjin : Xudanê me , ji kerema xwe di
dinyayê de xweşî û qencyê ji me re li hev bine û di axi-
retê de , me bigihîne kerema xwe û agirê dojhê ji me dûr
bike ...
- 202) Ew ji hêvî û qencyên xwe xudanbehr in . Xwedê di ceza -
danê û keremkariyê de , bi lez û bez e .
- 203) Di rojên hejmartî de , (ango di cejna qurbanê de , ji si-
beha roja erefê heta piştîvroyê roja cejnê a sisê) Xu -
dayê xwe bînin bîra xwe û bi navê wî zikrê bikin . (Awayê
zikir ev e : Ê mezintir Xuda ye , ê mezintir Xuda ye , ji
Xuda pê ve tu Xuda nî ne , ê mezintir Xuda ye , ê mezin -
tir Xuda ye , pesn ji Xuda re ye) .
Yê ko vê zikrê bi lez di nêv du an bi giranê di nêv sê
rojan de dike jê re tu guneh nî ne .
Di rojên jorîn ên hejmartî de , piştî her nimêja ferz ,
ev dia divê kirin .
Her diakarên Xudayê xwe bibin , jê bitirsin û bizanin ko
hon ê vegerin û bigehin wî . Siûd û perîşaniya we di roja
piştawiyê de , di destê Xuda de ye .
- 204) Mirovek heye ... tê nik te û tu şexaliya wî li ser îşên
dinyayê dicibîni û ew dibêje : Xuda şahidê min be , dil
û zimanê min weke hev in , lê ew dijminekî din î dijwar
e .
- 205) Gava ji hafa te derdikeve , dûrî te dibe , dest bi fesa -

- diyê û xirabiya zad û çêliyan dike . Xuda ji fessâfî û xirabiyê hez na ke .
- 206) Gava jê re têtê gotin : Ji Xuda bitirse , ew nefsmeziniyê dike û dibe gunehkar . Dojeh têra wî dike .
Dojeh çî cihekî têrşerm û ezab e .
- 207) Dîsa kesek heye , ji bona rizayê Xwedê canê xwe dide .
Xuda , bi evdên xwe re , keremkar û piyar e .
- 208) Gêlî bawermendino ... Bi tevayî dest bi misilmanîtiyê bikin û ji dil û can dest jê bermedin , me kevin ser şopa Iblîs a xwar , mirov pê şermisar dibe .
Ew dijminê we ê xuya û xedar e .
- 209) Heke hon paş dahatina ayetên Xwedê û sehkirina wan dîdîliyê dikin , bizanin ko Xuda qadir û zana ye .
- 210) Ji mişrikan pê ve her kes hêvîdarê emrê Xuda ye , yê ko di sihên ewrên tenik û di xunava qiyamekê de û bi melalîketan ve digehe me û ji wan pê ve dîsa her kes baweriya xwe bi wê demê tîne ko tê de mirov cezayê emelê xwe dibîne û her kes û her tişt vedigere ba Xudayê xwe .
- 211) Pêxemberê min ... Ji lawên Israîl bipirse , bila ew bêjin , ew ji wan re çend ayet û kitêb dane ... Lê yên ko bi ayetên Xuda serwest dibin û paşê mana wan diguhêrînin , ji wan re êşeke giran heye , Xuda di cezadanê de dijwar e û ew bi xurtî diêşîne .
- 212) Ji yîna dinê ji kafîran re têrxeml dixuye û ew tenazê xwe bi mirovên bawermendên belengaz dikin , lê di roja pişt-dawiyê de , cihê bawermendan ji yên wan bilîndtir e . Xwedê ji kîjki re dixwaze nîmeta xwe bêhisab dide .
- 213) Di destpêka dinê da , mirov hemî miletek bûn û gotina wan yek bû , paşê li hev ketin , Xwedê ji wan re pêxemberin şandin , heta ko ji camêran re mizgîniya xweşiyê bidin û mirovên xirab bi ezêb bitîrsînin û bi wan pêxemberan re kitêbin nazil kirin , heta ko li ser tiştên ko mirov li hev ne dikirin , pêxemberên Xwedê hikmê xwe li gora heq û edaleta bidin .

Ji Cuhî û Filan pê ve tu kes bextê xwe xira ne kir ; her çend jî ji Cuhî û Filan re bi Tewrat û Incîlê hikmên Xwedê û emr û fermanên di wî xuyani bû bûn , wan ji dexs û rabiya xwe hikmên kitêbên Xwedê , yên ko ji mirovan re şanî reya rastiye didan , guhartin .

Lê Xwedê ji kerema xwe , evdên xwe ên bawermend û dilpak, gihandin roniya rastiye , her çend jî ew li ser vê rastiye bi destûra Xwedê bi ya hev ne dikirin . Xuda , ji kerema xwe , her kesê ko dixwaze digihîne reya rastiye .

- 214) Ma we ji xwe re digot ko hon ê bê zehmet bikevin bihuştê? Yên berî we ketine tengiyê giran , bela û nesaxî , belengazî û birçîtî zora xwe dida wan . Pêxemberê Xwedê û yên ko baweriya xwe bi wî anî bûn digotin : Kanî arîka - riya Xwedê ... Bizanin ... Arîkariya Xuda nîzing e .
- 215) Ji te dê bête pirs kirin : Emrê çî bidin û ji kê re bidin ? Bêje wan : Ji malê xwe , di reya Xwedê da , ji dê û bav û mirovên di xwe re û sêwî , belangaz û rêwingiyan re bidin ; herçî qenciya ko hon dîkin , Xwedê pê dizane .
- 216) Di reya Xwedê de şer kirin ji we re bûye ferz û hon jê hez na kin ; bizanin ko tiştin hene ko hon ji wan hez na kin lê li hev hatina wan ji bona qenciya we ye û hin tiştên din hene ko hon hejî wan dîkin lê qewimandina wan bi kêrî we na ye . Xuda pê dizane lê hon pê ni zanin .
- 217) Ew ê ji te mesela şer û kuştinê di mha Remezane de bipirsîn ; bêje wan : Di vê mehê de şer û kuştinê guneheke mezin e . Lê veqerandina xelkê ji reya Xwedê û ji ziya - reta Mescida-Heramê û jê derêxistina ehlên di wê guneheke hêj mezintir e ; û fitne ji kuştinê xirabtir e . Gelf bawermendino ... bizanin ko kafiran , heke ji wan bihata , heta ko hon ji dinê xwe derkevin , dest ji kuştina we berne didan .
- Heçî ji we ko dev ji baweriya xwe berdidin û dimirin di - bin kafir .
- Sewaba qenciya ko wan pêkanîne , di dinê û axîretê de ,

- pûç û winda dibe û ew agirketî ne û tê de her dimînin .
- 218) Yê ko baweriya xwe anîne û ketine reya mihaciriyê , û reya Xuda de ser kirine , ew hêvîdarên rehmeta Xwedê ne . Xuda da efiw û tobe dide , Xuda piyar e .
- 219) Ji te mesela şerab û qumarê dî bêto pirs kirin .
Bêje : Vexwarina şerabê û leyistina qumarê gunehên mezin in , herçend ew bi kêrî xelkê bîn jî .
Lê her hal gunehên vexwarin û leyistina wan ji nehfa wan pirtir e .
- Û ji te bipirsin : Em ê ji malê xwe , di roya Xwedê da , bi çiqasî bidin ? Bêje wan : Ji mal û kedê xwe ên zêde di roya Xwedê de bidin , lê herhal bi awayekî bidin ko hon bi xwe piştî mihtacî xelkê ne bin . Xuda hikim û ayetên xwe pêş we dike , heta ko hon birewer bibin .
- 220) Di dinya û axiretê de bi ayetên Xuda serwest bibin . Ji te mesela sêwîyan wê pirs bikin ; bêje wan : Geradina îşê sêwîyan ji we re xeyr e . Heke malê we û wan têkilî hev dibin , bînin bîra xwe ko sêwî xweh û brayên we ên piçûk in , bi wan re camêr bin . Xwedê camêr û nekesan nas di - ke .
Xuda bizwesta bi netêkilbûna malê we û yê sêwîyan emir dîkir , lê ew ji we re zehmet dibû , ji kerema xwe bi têtêkilbûna wan destûr da , ji ber ko Xwedê delal , zana û fêris e .
- 221) Dot û keçên mişrikên ko hêj baweriya xwe ne anîne ji xwe re me kin jin .
Ji dot û pîrekên mişrikan , heke we hejî wan jî kir , mehrkirina jin an çêriyeke misilman ji we re dîsa bi xeyrtir e .
Heke we mişrikek ccibandi be jî , heya ko wî baweriya xwe bi misilmaniyê ne anîye , dot û jinên misilman jê re mehr me kin .
Mehrkirina dot û jinêke misilman ji evdeki misilman re , jê bi xeyrtir e .
Jin û mêrên mişrik we digihînin dojhê , lê bi cihanfa

- emr û fermanên Xwedê mirov dikeve reya bihuştê , û bi destûra Xuda mirov ji gunehên xwe tobe dike û jê pak dibe . Xuda ayet û hikmên xwe pêş xelkê dike heta ko ew pê birewer bin û dest ji gunehan bakişinin .
- 222) Ew ê ji te pirsra mehikê bikin ; bêje wan : Mehik , tiştê-ki rêvin û bi ezab e . Gava jin mehika xwe dibînin , nî-zikî wan me bin , heta ko ew jê xelas û paqij dibin . Ko paqij bûn , ji reya ko Xwedê ji we re emir kiriye , nîzî-ki wan bibin . Xwedê ji tobedaran hez dike û hejî paqijan jî dike .
- 223) Jinên we zeviyên we ne , bi awakî hon dixwazî zeviyên xwe biçînin . Ji bo nefsa xwe tiştine qenc pêk bînin . Ji Xudayê xwe hêviya zaroyên qenc bikin . Ji Xwedê bitirsînin û bizanînin ko hon ê rastî wî bînin . Ji mirovên bawermend re mîzgîniya xweşiyê bide .
- 224) Ji bona nepêkanîna qencyekê weke taşt û îbadetê , ziyareta xelkên di xwe û li hev anîna mirovan , sund me xwin û ji bo ne kirîna qencyekê navê Xwedê me kin behane . Xuda dibihîsa û zana ye .
- 225) Heke hon li ser tiştêki ne rast xapiyan û we bi rastbûna wî tiştî sund xwar ; Xwedê we berpirsiyar na ke , lê heke sundxwarîna we ne rast bû û hon pê zana bûn , hon berpirsiyar dibin . Xwedê ji tobedaran re tobe dide , Xuda piyar e .
- 226) Yê ko bi qesda ne nîzîkbûna jinên xwe sund xwarîne , ji wan re çar meh mihlet heye . Heke ew di nav wan çar mehan de nîzîkî jinên xwe dibin , Xuda di gunehên wan dibihore . Xuda efiw û tobe dide , Xwedê piyar e .
- 227) Heke ew dest bi berdana jinên xwe dikin ; Xuda dibihîse û dizane .
- 228) Jinên berdayî , heta sê mehikên xwe bibînin , divê bise-kinin .

Heke avis in , divê avisbûna xwe veneşêrin , ji bër ko veşartina vê ne helal e , heke wan baweriya xwe bi Xuda û bi axiretê anîne .

Di nav wan sê mehan de vegera mêrê wan ji wan re çêtir e . Heke mêrê wan dixwazin , bila bi jinên xwe li hev bèn . Jin û mêr divê bi devkenî û xweşdîlî bidin , bistinî . Lê mêr , bi dayîna mehr û nanî , ji wan pêşdetir in . Xuda delal û fêris e .

- 229) Têlaq du car in , piştî wan du têlaqan , divê mirov jina xwe an li gora şerîetê bi camêrî li cem xwe bihêle an bi camêrî û comerdî jê veqete .

Standina mehra ko we ji jinên xwe re dane ; bi timamî be an jê behrekê be , ji we re ne helal e .

Lê heke jin û mêr , her du dibînin ko li gora şerîetê emrê xwe bi çeyî û xweşdîlî ni karin derbaz bikin , wê gavê . Gelf Qazîyan , ji bo jin û mêr di vegerandina mehrê de , a ko mêr ji jina xwe re da bû û li ser vê mehrê , bi tîştêkî/û zêde , li hev hatina wan de , tu guneh nî ne . Ev tixwibên emrên Xuda ne , derbazî wan me bin , yê ko sinorên Xwedê derbaz dibin , dibin zalimên nefsa xwe .

- 230) Heke mêr jina xwe careke din berda (têlaq bûne sê car) êdî ew jin , ji mêrê xwe re ne helal e . Lêbelê heke mirovekî din wê jinkê mehr dîke û piştê berdidê , paş vê berdanê , heke jin û mêrê wê yê berê , ji xwe re yeqîn dikin ko dîsa li gora emrê Xwedê bi xweşdîlî û çeyî bi hev re dikarin bijîn , ji nû ve ziwaca wan ji wan re ne tu guneh e .

Ev tixwibên emrê û hilmên Xuda ne , Xwedê wan pêş xelkê dîke heta ko ew bizanin û pê birewer bin .

- 231) Heke we jinên xwe berdan û sê mehikên di wan timam bûn , an li gora şerîetê wan bi qencî û keremê bihêlin cem xwe an dîsa li gora şerîetê bi qencî û comerdîyê dest ji wan bikişînin .

Di dema mehikê de bi nîzîkbûna wan tadê li wan me kin ;

- yê ko vî tiştî dike zalimê nefsa xwe dibe . Ayet û emrên Xuda ma vêjin piştguhê xwe . Bi şikirdarî û paktîliyê nîmetên Xuda , yên ko ji we re hate dayîn , binin bîra xwe . Û dîsa binin bîra xwe ... Kitêb û ayetên Xwedê yên ko ji we re dahatine ; û şîretan li we dikin .
- Ji Xwedê bitirsin û bizanin ko Xuda bi her tiştî dizane .
- 232) Heke mêr jina xwe barda û sê mehikên jinkê timam bûn û jin û mêr paşî vê telaqê li gora emrê Xwedê li hev hatin û mêr xwest ko jina xwe a berdayî ji nû ve mehr bike ; Gelf weliyên jinan , hon manî ziwaca wan me bin .
- Ev ji wan mirovên ko baweriya xwe bi Xwedê û bi roja pişt-dawiyê anîncê şîretek e .
- Bi cihanîna vî emrê Xwedê , hon ji gunehên xwe paqij di - bin . Xuda pê dizane û hon pê ni zanin .
- 233) Jinên berdayî heke dixwazin wextê bixwedîkirina zaroyên xwe ên berşîr timam bikin , divê wan du salan binijînin . Rizqê zarok û cilê wî li gora taqetê li ser bavê wî ye .
- Tu kes bi tişteki zêdeyî taqeta xwe berpirsiyar na be . Heke dê zaroyê xwe dimijîne , na be ko zaro jê bête standin , her wekî eger wê bi mijandina zaroyê xwe qail bû , êdî na be ko jê vegere û ji bavê zarokî , girtina dayînekê bixwaze .
- Ko bavê zarokî mir , li ser warîsên wî jî , hikim dîsa ev e .
- Heke dê û bav li ser mesela ji şîrkirina zaroyê xwe , berî timam bûna du salên mijandinê , dişewirin û li ser nîdekê jê hêj kurtir li hev tên , ji wan re tu guneh nî ne . Ger hon , ji bo zaroyê xwe , dayînekê digirin , ji we re tu guneh nî ne , lê divê heqê wê li gora adet û edaletê bidin ê .
- Ji Xuda bitirsin û bizanin ko Xwedê her tiştê ko hon dikin dibîne .
- 234) Jinên ko mêrên wan dimirin û bi dimînin , bila ew çar meh

û deh rojan , li hêviya mehkên xwe bimînin , û di vê de-
ma hêvidariyê de xwe me xemilînin .

Paşê ji emelên wan , weke xemilandin û ziwacê , yê ko li
gora marûfê ne , ji we re tu guneh nî ne .

Xuda emelên we dibîne û dizane .

- 235) Heke hon ji jinebiyekê re , di nav çar meh û deh rojên
hêvidariyê de , qesda xwe a ziwacê didin zanîn , an heke
hon vê daxwaza ziwacê di dilê xwe de vedişêrin , ji we re,
ne tu guneh e . Xwedê , xwe bi xwe , dizane ko ev daxwaza
hanî di dilê we de ye . Lê bi wan re , bi dizî ma xêvin û
me din me stînin , heke bi wan re xeber didin bi dilpakî
û camêrî bipeyivin .

Berî qedandina wextê hêvidariyê dest bi standina wan me
kin .

Bizanin ko Xwedê veşartiyên dilên we nas dike . Ji Xuda
bitirsin û ji roya wî a rast averê me bin . Bizanin ko
Xuda ji tobedaran re efiw û tobê dide Xwedê dilnêrm e .

- 236) Berdana jina , ko hon nîzîkî wê ne bûne û we mehra wê jî
ne biriye , ji we re ne guneh e .

Lê li gora taqet û edaletê bi dayîna tiştêkî , qedrê wan
bigirin ; dewlemend li gora dewlemendiya xwe , belengaz
jî li gora halê xwe bila bide . Ev dayîn li camêr û co -
merdan tê .

- 237) Heke hon jinên xwe piştî birîna mehrê lê berî nîzîk bûna
wan berdidin , divê ji wan re nivê mehra vebirî bidin ;
meger , ew bi xwe an welîyên wan jê bigerin .

Ne standina wê ji teqwayê re nîzingtir e .

Di nav hev de qenc , xatirniwaz û keremkar bin .

Tiştên ko hon dikin , Xwedê dibîne .

- 238) Dest bi nimêjên xwe bikin û nimêjên xwe li gora emrê
Xwedê pêk binin û bala xwe bidin nimêja navînê ango ni -
mêja sibênê . Ji bona Xwedê bi dilekî pak rabin nimêjê .

- 239) Heke hon di talûkê de ne , û baz didin , bi peyarî an bi
siwarî , nimêja xwe bikin û gava talûke ne ma ; dîsa her-

wekf Xuda ji we re da zanin , berê we ne dizanf bû , dest bi nimêja xwe bikin .

- 240) Yên ko dimirin û jinên wan bi diminin , divê berf mirina xwe , ji miratxwerên xwe re wesiyetê bikin , da ko ew wan jinûbiyan ji mala mêrên wan ên mirî derneêxin û ji wan re salekê nefeqê bidin . Lê heke jinebî , xwe bi xwe , ji mala mêrên xwe derdikevin û bi marûfê , xwe dixemilfin an pey ziwacê digerin , gelf qazî û miratxwerino ... Ji we re êdf tu guneh nî ne . Xuda delal û fêris e .
- 241) Ji jinên berdayî re li gora camêrî û comerdiyê divê tiştek bête dayîn , ev li ser mirovên bawermend deyn e .
- 242) Xuda bi emrên jorin ayetên xwe şanf we dide ta ko hon bi hikmên di wan birewer bibin .
- 243) Pêxemberê min , te li wan ne nihêrtiye ? ... Ji tirsam mirinê bi hezaran ji welatê xwe derketine . Xwedê ji wan re got : Bimirin ... Piştî Xuda ji kerema xwe ew vejandin . Kerem û qenciya Xwedê li ser xelkê mezin e , lê bêtirê wan şikir na kin .
- 244) Di reya Xuda de , dest bi şer û kuştinê bikin û bizanin ko Xuda dibihîse û zana ye .
- 245) Yê ko bê minet û râtirşî , di reya Xwedê de , arikariya xelkê dike , Xuda ji kerema xwe a mezin vê qenciye bi zêdahî ji xwediyê wî re vedigerîne . Xuda ji hikmeta xwe hinan çavteng û hinan jî destvekirî dike , qismeta hinan digire , qismeta hinan vedike . Gelf mirovên bawermend , bizanin ko honê vegerin ba Xwe - dê .
- 246) Pêxemberê min ma tu pê ni zanf ? Piştî/^{mirina}Mûsa mezinên lawên Israîl gihane hev û ji pêxemberên xwe re gotin : Bila ji me re mirek bête bijartin , heta ko em bi arikariya wî di reya Xwedê da , bi Calût û xelkê di wî dest bi şer û kuştinê bikin . Pêxemberê di wan got : Ditirsim ko hon paşî vê gotinê bêbextiyê bikin û dest bi şer û kuştinê ne kin . Wan got : Ma çawan em dest bi şer û kuştinê na kin , Ca -

lûtf em ji welatê xwe derêxistin û em ji zar û zêçên xwe bi dûr xistin .

Lê gava şer û kuştin li ser wan ferz bû , bextê xwe şikê - nand , bi tenê çendekên wan dest bi şer û kuştinê kirin . Xwedê mirovên zalim û bêbext nas dike .

- 247) Pêxemberê di wan ji wan re got : Xuda ji we re Talût kire mir .

Wan got : Ma çawan Talût dibe mirê me , em ji mirîtiyê re, bi her awayî , jê layiqtir in , ew ne dewlemend e ko arî - kariya me bike . Pêxemberê wan got : Xwedê ji mirîtiyê ra, Talût ji we çêtir girtiye . Xuda Talût kiriye serekê we . Bi zanîn û zexmiya xwe Talût ji we zêdetir e .

Xuda ji kijki re dixwaze sercofrazî û nozinahiyê dide . Herema Xwedê mezin e , û zanîna wî kûr û fireh e .

- 248) Gava lawên Israîl ji pêxemberê di xwe hiceta mirîtiya Ta - lût xwestin , wî ji wan re got : Ew ê ji we re Tabûtê bi - ne (I) .

Di vê Tabûtê de tiştine welê hene ko bi arîkariya wan tirs na keve dilê we , hon rahat dibin û mêraniya we dişide . Û di vê Tabûtê de ji pêmayên malbatên Mûsa û Harûn çend tişt peyda dibin . Milyaket vê Tabûtê hildigirin , û bi ha - tina vê Tabûtê Xuda rastiya gotina pêxemberê we şanî we dide ; heke hon mirovên bawermend in ...

- 249) Gava Talût bi eskerê xwe ve ji bajarê Qudsê derket ; Talût ji wan re got : Xuda we , bi ava çemekî , dê biceribîne . Yên ko ji ava wî çemî venexwar , ew ji min in , û yê ko vexwar ne ji min in , meger ko mistekê bitenê vexwin , ev ne xem e .

Lê gava Talût û eskerên di wî gihastin lêva avê , piraniya

- (I) Hin dibêjin ew Tabût Sendûqek bû , li gora hinan ew lege - nekê zêr bû , ji bihuştê hati bû û tê de , dilên pêxembe - ran dihatin şustin .

eskerên wî ji awa çemî têr vexwarin , bes hindikê wan dest jê kişandin .

Gava Talût û bawermendên ko ji awa çemî vexwarin û rê bindestiya xwe şanî Talût dan , derbasî avê bûn , wan ji hev û du re digotin : Iro em bê taqet in , em ni karin bi Calût û eskerên di wî dest bi şer û kuştinê bikin , jû pê ve ew pir in , em hindik in .

Lê yên ko ji kerema Xwedê bawerîya xwe ji ail anî bûn û yeqîn dikirin ko ew rastî Xwedê bên digotin : Bi destûra Xwedê çend car hate dîtin ko hindikahî zora piraniyê bi - riye ...

Heçî xudansebr in digehin nisret û kerema Xwedê .

- 250) Gava wan , bi Calût û eskerên di wî , dest bi şer û kuştinê kirin , Talût û eskerên wî got : Xudanê me ê mezin... Me bi sebr û mêraniyê bişidîne û li ser qewmê kafiran nisretê bide me .
- 251) Xuda nisret da wan û bi destûra Xwedê zora dijminên xwe birin û Dawûdî Calût kuşt . Xwedê jê re pêxemberîti û mirîti da û jê re , her çi jî wî xwest , da zanîn . Heke Xwedê destê hinan bi hinan ne girta û bi vî awayî di dinyayê de tixwibên rêz û tertîbê qanûn ne kira , دنیا xira dibû , lê kerem , qencî û piyariya Xuda li ser erd û ezmanan e .
- 252) Ev ayetên Xuda ne , em jî te re didin zanîn , bê şik û şibhe ev rast in û tu jî pêxemberê Xuda yî .
- 253) Me hin pêxember , jî hinênudî çêtir girtine . Hin ji wan hene ko bi wan re Xuda rastbirast peyiviye . Xuda qedrê hinan jî hinan bilindtir kiriye . Me jî Îsa Kurê Meryemê ra mûcîze û hicet dan û me ew bi rûhê miqedes zexm kirin . Heke Xuda bixwesta , piştî hatina pêxemberan û ayetên Xwedê yên ko şanî reya rastiyê dikin , xelk hev û du ne di - kuştin ; lê wan bi hev ne kirin ; birekî jî wan bi dînê Xwedê bawerîya xwe anîn , birekî din kafir bûn . Heke Xuda

bixwesta ew li hev ne diketin û hev û du ne dikuştin . Lê Xwedê her çî jî dixwaze dike .

- 254) Gelf bawermendino ... Ji malê xwe tiştên ko me bi dana wan emrî we kiriye bidin ; bidin berf wê roja ko tê de kirin nî ne , hevalîtî û xatir girtin nî ne û kes ni kare mehdera kesekî bike .

Ën ko kafir in , zalim in û ên ko zekatên xwe ne dane , weke kafiran zilm li nefsa xwe kirine .

- 255) Xwedê yek e û ji wî pê ve tu Xuda nî ne , sax e ; her sax e ; abadîn e ; her hebû , her heye û çûna wî nî ne . Ne diponije û ne jî radize .

Her tiştên erd û ezmanan milkê wî ne . Tu kes bê destûra Xwedê ni kare mehdera kesekî bike .

Ew pêşî , hal û dawiya me dizane . Ew bi qasî daxwaz û destûra xwe , me digehîne zanîna xwe .

Textê wî dora erd û ezmanan digire û parastina erd û ezmanan jê re ne tu zehmet e . Ê bilindtir , ê mezintir , û ê çêtir ew e .

- 256) Di dînê Xuda de , zorkirin nî ne . Tu kesî ji bona ko ew bibe misilman me êşînin . Edî bi kerema Xwedê kufr û dîn , rastî û ne rastî ji hev voqetiyane .

Yên ko destên xwe ji parastina Taxûtê , ji pûtên mişrikan kişandine û baweriya xwe bi Xwedê anîne ; wan destên xwe xistine destikeke xurt û jê venaqetin . Xwedê dibihîse û zana ye .

- 257) Xuda piştixurtî û arîkarê bawermendan e . Xuda wan digihîne ronahiyê , lê muîn û arîkarê kafiran Iblîs e , û ew wan ji ronahiyê dibe tariyê . Kafir wê bikevin agirî û ew her tê de dê binînin .

- 258) Ma te ew ne ditiye ? ... Ew Nemrîdê ko ji kerema Xwedê xudan milk û dewlet bû bû , paşê nefsmezinî kir û rabû bi Ibrahîm re di mesela mezinahiya Xwedê de pev çû Gava Ibrahîm jê re got : Xuda nê min ew ko dimirîne û miriyan vedijîne . Nemrîdê got : Ez jî dimirînim û vedijînim ; Lê

gava Ibrahîm lê veğerand û got : Xudayê min rojê ji roj-
helatî dide hilatin , ka tu wê ji rojavayî bide hilatin.
Vê gavê Nemrîdê kafir şaş bû ..

Ji ber ko Xwedê zaliman na gihîne reya rastyê ; ew ji
kerem , piyarî û arîkariya Xwedê dîr in .

259) Ma te ne bihîstiyê ... Ji wî mirovê ko di ber gundekî
hilweşandî re derbaz dibû û gava halê gundê wêran û kam-
bax dît ji xwe re got : Ma Xwedê çawan vî miriyî , vî
gundî , vî xirbeyî dikare ji nû ve ava bike .
Xuda ew mirov mirand , sed sal mirî hişt û piştê wî/ve-
jand û jê pirsî : Tu çi qasî li vir mayî ? Wî got : Roje-
kê an danê rojekê . Xuda got : Ho ... sed sal in tu lê
yî . Li xwarin û vexwarina xwe mêze ke , ew xira ne bûne ;
li kerê xwe jî binêre ; em dixwazin tiştê , ko me anî se -
rê te ji xelkê re bibe ibret û li hestiyên kerê xwe fed -
kire ... Me çawan hestiyên wî dane hev û piştê me goşt li
wan kiriye .

Gava wî ev tiştên ha dîtî got : Min zanî , Xuda bi her
tiştî dikare .

260) Wê demê binîna bira xwe ... Gava Ibrahîm got : Xudanê min
ji kzrema xwe pêş min bike , tu çawan miriyan vedijî ?
Xuda got : Ka te hêj baweriya xwe bi min ne aniye ?
Ibrahîm lê veğerand û got : Çawan ... Min baweriya xwe bi
te aniye .

Lê dixwazim bi çavê xwe bibînim û pç dilê xwe bişidînim .
Xuda jê re got : Çar teyran bîne û wan xweş nas bike û
paşê wan teyran ker bike , perçe bike û her perçeyekî ji
wan bavêje ser çiyayekî , piştê banî wan bike , lez û bez
ew ê bîn cem te û êdî bizane ko Xuda delal , xwedîqudret
û fêris e .

261) Yê ko di reya Xwedê de ji malê xwe bi xweşdiliyê didin,
mîna tovekî ne ko jê heft sinbil derketiye û her sinbile-

- kî wî sed heb girtine . Xuda ji kîjkî re dixwaze du caran dide . Xuda zana ye û comerdiya wî mezin e .
- 262) Yên ko malên xwe , bê minet û bi xweşdiliyê di reya Xwedê de didin û êdî qala qenciya xwe na kin , Xuda wan digi - hîne xeyr û kerema xwe . Ji bona wan di roja piştawiyê de tirs nî ne û ew xendar na bin .
- 263) Gava parsek , di xwestina sedeqeyê de , we aciz dikir wan re gotineke şîrîn û efiw kirina qisûra wan , yîneke bi minet û eza , çêtir e . Xuda dewlemend û dilnêr e .
- 264) Gelî bawermendino ... Xeyr û qenciya sedeqeyên xwe bi minet û eazyê xira ne kin , me bin mîna wan ko ji ber dîtina xelkê ji malê xwe tişteki didin lê baweriya xwe bi Xwedê û bi roja piştawiyê ne anîne . Ew mîna zinarekî ne ko ax li ser e , baraneke xurt lê dikoze , ax diçe û zinarê hişk rût dimîne . Ew ji xeyra qenciya xwe bê behr di - bin . Xwedê reya qencî û rastiye pêşkafiran na ko .
- 265) Lêbelê yên ko malê xwe di reya Xûda de ji bo pêkanîna emr û mirazên Xwedê û ji bo xemkirina baweriya xwe didin , mîna bistanêke cihbilind in ko lê baraneke xurt datê an xunavêke hatina wê ducar dibe . Xuda tiştên ko hon dikin dibîne .
- 266) Ko kesek ji we dixwaze ko ew xudanê dohlekê bi ew û kani , tîr darên xurme û mîw û fêkî û ew pîr û zayoyên wî piçûk bin û biderbekê babilîskeke germ û çarnê wê tahlê bişewitîne ? Xuda bi wî awayî ayetên xwe pê . we dike hata ko hon serwest bin .
- 267) Gelî bawermendino ... Ji kedêr xwe û qencî û bawerî endê ko me ji we re da gihastin di reya Xwedê de . Gava didin , tiştine qenc û kêja biin , tiştê belê ko heke ji we re bihata dayîn , we ne seba şermawîyê lê bi kef û xweşdiliyê bîstandana .

Bizanın ko Xuda dewlemend e û qedrê evdên xwe digere .

- 268) Iblîs we bi belengaziyê ditirsîne û şîretên çavtengiyê li we dike . Xuda bi efiw û kerema xwe bext dide/^{da}wê . Xuzana ye ; kerem û comerdiya Xwedê mezin e .
- 269) Xwedê ji kifki re dixwaze ilm û arifetê dide û Xuda bi vê dayînê xeyrê mezin digehîne wî. Lê bi tenê mirovên birower û heqilnênd qedr û bihîrê xî ilnî dizanin û pê emel dikin .
- 270) Xuda tiştên ko we ji malê xwe di reya wî de daye an nezra ko we kiriye dizane ; kes ni kare zaliman ji ezabî bifilitîne .
- 271) Heke hon sedeq. xwe aşikare didin çê ye , lê heke hon , ji belengazan re , bi dizî didin hêj çêtir e .
Sedeqa we hin gunehên we hiltîne . Xwedê tiştên ko hon didin an dikin dizane .
- 272) Pêxemberê min ... Anîna mirovan ser reya rastiye ne wa -||
cibê te ye . Xuda her kesê ko dixwaze digihîne rastiye .
Tiştên ko hon ji malê xwe didin , xeyra wê ji we re ye .
Hon xeyra her tiştê ko seba xwestina rizaya Xwedê didin bi zêdahî wê bibînin û tu neheqî li we na ye kirin .
- 273) Arîkariya hewcedaran bikin yên ko di reya Xuda de , di ser û kuştinê de ne û ni karin dest bi ticaretê bikin , ên nezan wan dewlemend dihesibînin , ji ber ko ew belengaziya xwe pêş xelkê na kin , lêbelê Pêxemberê min , ji rengê rûyên wan tu wan xweş nas dikî . Ew bi xwestina sedeqeyê xelkê aciz na kin .
Gelf camêrino ... Heke hon arîkariya wan dikin Xuda pê dizane . Xuda dizane we ji kê re da û ji bona çi da .
- 274) Yên ko ji malê xwe , di reya Xwedê da şev û roj , bi dizî an bi aşikare didin , xeyra Xwedê digehê wan , di roja piştawiyê de ji wan re tîrsa ezêb nî ne û ew xemgîr na bin .
- 275) Yên ko faizê distînin , halê di wan di roja piştawiyê de , gava ji gora xwe radibin , mîna wan in ko Iblîs de-

stê xwe da ye wan û ew gêj û din bûne .

Ji ber ko wan got : Kirîn û firotin mîna standina faizê ye .

Ne were ye ... Xuda kirîn û firotin helal , lê standina faizê heram kiriye . Lê yê ko bi emrê Xwedê birewer dibe û êdî dest ji standina faizê dikişîne , gunehê wî tê efiw kirin û faizên ko wî berî emrê Xwedê standi bû , jê na yê pirs kirin .

Lê yên ko piştî emrê Xwedê ji nû ve faizê distînin wê bivekin agirî û tê de wê her bînin .

276) Xuda keda faizê xira dike û malê ko jê sedeqe tê dayîn digihîne zêdahiyê . Xuda ji kafir û gunehkaran hez na ke.

277) Yên ko bawermend bûne û tîştine qenc pêk anîne , nimêja xwe kirine û zekatê dane sewaba wan li nik Xuda heye . Xuda wan digihîne sewabê .

Ji bo wan di roja piştawiyê de tirs nî ne û ew xemdar na bin .

278) Gelf bawermendino ... Ji Xuda bitirsîn û dev ji standina faizên mayîn berdîn ... Heke we baweriya xwe bi Xwedê aniye .

279) Heke we dev ji standina faizê bernedaye , bizanîn ko hon bi Xuda û bi pêxemberê wî di şerî de ne . Lê heke hon tobedar dibin rêsmalê we ji we re ye . Zilmê me kin da ko zilm ne gihe we .

280) Heke deyndarê we di tengasiyê de ye , li hêviya destfirehiya wî bînin û eger hon di heqê xwe diborin ji we re hêj bi xêrtir e . Heke we bizaniya ...

281) Ji wê rojê bitirsîn ko hon ê bigehin Xudayê xwe . Tê de her kes li gora emelê xwe , li ser heq û edaletê , berpirsiyar dibin û ^{tu} nêheqî li we na yê kirin .

282) Gelf bawermendino ... Gava hon hon deynêkî dikin û ji bo vegerandina wî deynê wêrekî datînin , divê hon wî binivîsin , bilê ^{tu} hatibûn , bi çî awayî hon li ser vegerandina wî deynê li hev hatine , li gora wê binivîse .

Bila yê ko dinivise , herwêkî Xuda jê re da elimandil rast binivise û xwe ji vê nivisandinê ne de paş .

Deyndar divê ji katib re teqrir bike û ji Xuda bitirse ji deynê xwe tiştêkî kêr ne ke .

Lê heke deyndar kênaqil , lal an sefih e û ni kare teqrir bike , bilê weliyê wî , ji bo wî , li gora rastiyê teqrir bike .

summe

Di vê pirsê de banî şahidan jî bikin . Şahid divê dido û mêr bin , heke dû mêr peyda na bin bila êrek û du jin bin . Jin divê dido bin da ko heke yekê ji wan ji bîr dike şahida din bikare arîkariya wê bike .

Gava ji bo şehdetiyê banî şahidan dikin bila ew xwe jê ne din paş .

Deyn piçûk be mezin be tirali û kêmgirtiniyê me kin , her , dest bi nivisandina deynî û dema vegerandina wî bikin .

Emrê Xwedê ji adet û daxwazên we zêdetir li gora edaletê ye û nivisandina deynî li nik Xuda hêja ye , ji ber ko seneda we a deynî gotina şahidan dişidîne û işê we pêk ditîne û we ji şik/şibheyê diparêze ; meger ko dan û standina we bi malhazirî çêdibe ; vê gavê ne nivisandina senedê ji we re ne tu guneg e .

Her hal ko firsat ket destê we di dan û standinê de her banî şahidan bikin . Bila ji katib û şahidan re tu zerer ne gihe ; divê ew işê xwe li gora rastî û edaletê pêk bînin û hoh ji bi wan re li gora rastî û edaletê bimeşin . Ko zererê we giha katib û şahidan , hon gunehkar dibin . Ji Xuda bitirsin , hon dibinin ko Xwedê we hînî zanîne dike .

Xwedê her tiştî dizane .

283) Heke hon di seferê de ne û katibek na keve dest , bila deyndarê we ji we re gerewekê bide . Lê ger hon ji hev û

dû ewle ne û gerew na stînin , divê deyndar ji Xuda bi -
tirse û deynê xwe bide .

Şahid divê tiştên ko dizane veneşêre û bi esehî şehdetiyê
bide . Şahidê ko zanîna xwe vedişêre , dilê xwe gunehkar
dike . Xuda tiştên ko hon dikin pê dizane .

- 284) Her tiştên erd û ezmanan milkê Xwedê ne . Tiştên ko di
dilê we de ne , heke hon ew vedişêrin an aşikare dikin
Xuda pê dizane , û bi we re hesabê wan dike .

Xuda ji kîjkî re dixwaze efiw û toban dide û her kesê ko
dixwaze diezibîne . Xwedê bi her tiştî dikare .

- 285) Pêxember baweriya xwe bi kitêba ko jê re nazil bûye aniye,
misilmanan jî baweriya xwe pê anîne

Hemî bawermendan baweriya xwe bi Xwedê , bi melaiketên wî,
bi kitêbên wî û bi pêxemberên di wî anîne û ew tu ferq na
xin di navbera şandiyên Xwedê .

Hemiyar got : Xudanê me , me emrê te bihist û me tev da
bindestiya te kirin û em gî ketine bextê te .

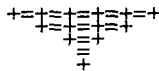
Em hêvîdarên kerema te ne ; efiw û tobê bide me ; em ê ve-
gerin ba te .

- 286) Xwedê li tu kesî ji qiweta wî bêtir bar na ke . Barê her
kesî li gora taqeta wî ye . Keda her nefsekê jê re ye .
Her kes qencî û neqenciye ji nefsa xwe re dike ; û mêva -
nê êmelê xwe ye . Xudanê me , me ji ber guneh û ji birki-
rinên me ber pirsiyar me ke .

Weke ên berî me , tiştîne giran li me bar me ke .

Xudanê me , barê me ji taqeta me zêdetir me ke .

Gunchên me efiw bike û tobê bide min . Me ji rehm û dilo-
vaniya xwe dûr me ke , me bigihîne xifran û mihrivaniya
xwe . Xudan û sermiyanê me tu î , em ketine bextê te , û
li ser qewmê kafiran nisretê bide me .

I I I

S U R E Y Ê M A L B A T A I M R A N

D U S E D A Y E T I N , D I M E D I N Ê D E D A H A T I Y E .

B I N A V Ê X U D A Y Ê P A K Ê D I L O V A N Û M I H R I V A N .

- 1) E . L . M . ji wan herfan miraz çî ye Xwedê dizane .
- 2) Ji Xwedê pê ve tu Xuda nî ne , yê sax û abadîn ew e , ew her hebû , her hoye û her dê hebe , çûna wî nî ne .
- 3) Xwedê ji te re bi delîl û hicetan Quran şandiye xwar û Quran hikmên kitêbên din tesdîq dike . Berî Quranê Tew - rat û Incîl nazil bû bûn .
- 4) Da ko ew reya rastiyê pêş xelkê bikin . Berî dahatina wan , Xwedê kitêbên din jî şandine xwar , wan jî rastî û xwarî ji hev dikirin . Yê ko ayetên Xwedê inkar kirine û pê kafir bûne ji wan re ezabekî giran heyê . Xuda xurt e û tola xwe vedike .
- 5) Xuda her tiştên erd û ezmanan dizane , jê tu tişt na yê veşartin .
- 6) Ew e ko di maka deya we de , li gora daxwaza xwe , şik - lekî dide we . Ji Xwedê pê ve tu Xuda nî ne , ê xudan - qudret û fêris ew e .
- 7) Ew e ko ji te re Quran rêkiriye , Manayê hin ayetên Qu - ranê , kifş in , sehkirina wan hêsaniye û ew ayetên ha - himên Quranê ne , hinên din managiran in , mana wan , zû bi zû , na yê sehkirin .
Mirovên dilxwar û fitnekar dikevin pey ayetên managiran û , li gora daxwazên xwe , mana wan ayctan seh dikin û didin sehkirin û pê dest bi fitne û fesadiyê dikin .

Ji Xuda pê ve tu kes mana wan ayetên/nî zane , û bi awayî giran
li hevanîna manayên wan, ne şehreza ye .

Mirovên zana û dilpak dibêjin : Me baweriya xwe bi hemî
ayetên Xuda anîne , ew hemî ji wî ne , li serser û li ser
çavên me ne . Lê bi tenê zelamên bijir digehin vê rastiye .

- 8) Mirovên zana û dilpak dibêjin : Xudanê me , te em kirin
reya rastiye , êdf , şik û dudiliye ji me dîr bike , me jê
saff bike , me bigihîne piyariya xwe , efiw û tobê bide
me . Kerenkar tu î û em ji te hêvdar in .
- 9) Xudanê me ... Tu me hemîyan , di rojekê ko di hatina wê
de tu şik nî ne , dê bicivîni . Tu bextê xwe xira na kî .
- 10) Divê kafir bizanin ... Dewlemendî û zar û zêç , wan , ji
ezabê Xwedê na filitîne .Ew ardûyên dogehê ne .
- 11) Ew baweriya xwe , mîna mîletê firewî û qewmên berî wî ,
bi ayetên Xwedê na yêni , û ayetên Xuda inkar dikin . Xwe-
dê ew êşandin . Xwedê bi ezêbekî giran diêşîne .
- 12) Pêxemberê min ... bêje wan : Zora we wê bête birin , honê
bikevî dogehê ; dogeh çî dereke têrezab e . Dogeh çihê êş
û perişaniye ye .
- 13) Di roja şerê Bedir de , gava du bir rasti hev hatin ,
tiştên ko di wî şer û kuştinê de qewimîne delîl û hecetên
pêxemberîtiya Cenabê Mihamed pêş xelkê dikin .
Ji wan du biran yek misilman êdf kafir bû . Misilmanan di
reya Xwedê da dest bi şer û kuştinê kiri bûn .
Herçend misilman hindik bûn , lê kafiran ew ji xwe du ca-
ra betir diditîn û misilmanan zora kafiran birin .
Xwedê her kesê ko dixwaze bi nîşreta xwe zexm dike . Di
vê de , ji bo mirovên birewer ibretine mezin hene .
- 14) Jin û hevî , zar û zêç , bar bi bar zêr û ziv , xweşî û
dewlemendî , hespên eşil , keriyên pez û dewaran , çêre û
zeviyên fireh tiştine têrxeml in , hejkirina wan şirîna û
dilrevîna xuya dibe , lê ew tişt hemî malê dinyayê ne ,
dergehê çaktir û bilintir dergehê Xuda ye .

- 15) Pêxemberê min ... bêje wan : Ez ê ji we re bi tiştêkî hêj bixêrtir mizgîniyê bidim . Li ba Xwedê ji bo mirovên dilpak û bawermend bihuştine bi av û kanî hene û ew tê de her dimînin û di wê de ji bo wan jinên paqij û bedew peyda dibin û rizayê Xuda ê giranbiha digehe wan . Xwedê emelên evd û beniyên xwe dibîne .
- 16) Ew in ko dibêjin : Xudanê me , me baweriya xwe bi te aniye , ji gunehên me bigere , tobe bide me û me ji ezabê agirî biparêze .
- 17) Yên ko xudansebr in , xudanbext in , itaetkar in , ca - mêr û comerd in û di sagurî de radibin nimêja xwe .
- 18) Xuda delilên xwe anîn ko ji Xwedê pê ve tu Xuda nî ne . Milyaket û bawermendên zana jî rabûn bi edaleta wî mi - kur hatin û gotin : Ji Xuda pê ve tu Xuda nî ne , yê delal , ê xudanqudret û fêris ew e .
- 19) Dînê heq li ba Xwedê , dînê islamê ye .
Xudankitêb berrî/keqê ^{di} islamiyetê de berberiyê ne kirine ; lê gava delîl û hicetên rastiya dînê islamê hate zanîn wan berberiya hev û du kirin û ew ji ber dexsê bi hev ketine .
Yên ko ayetên Xwedê inqar dikin û pê kafir dibin divê bizanin ... Xuda zû diêşîne û zû jî digehîne qenciye .
- 20) Ko Cuhî û Filan di heqê dîn de berberiya te kirin ; bê - je wan : Min xwe û bindestên xwe spart Xwedê . Ji nezanan bipirse : Gelo we baweriya xwe aniye ? Heke gotin belê , ew ketin ser reya rastiye ; heke gotin no , bizane ko wacibe te agahkirina wan e . Xuda emelên evdên xwe dibîne .
- 21) Yên ko ayetên Xwedê inkar kirine û pê kafir bûne û bê - rê pêxemberên Xwedê kuştine û dest bi kuştina şîretkerên reya Xwedê kirine ; bila bizanin ... Ji bo wan ezabekî dij - war heye .
- 22) Emelê wan bi kêrî dinya û axiretê nâ ye , halê wan li her du dinyayê xirab e û kes ni kare wan ji ezabê Xwedê bi - filitîne .

- 23) Ma tu wan na bîni ... Ew cuhiyên ko ji kitêba Xwedê xudanbehr in , li ser meselekê li hev ne kirin û gava ji bo helkirina wê meselê , li gora kitêba Xwedê , me banî wan kir , birekî ji wan kitêba Xwedê avêtin pişt guhê xwe û jê xwe dane paş .
- 24) Ji ber ko wan digot : Agir bi tenê di rojên hejmartî de dest bi me dide û wan bi vê gotina bêesas nefsmezîni fikir û pê nefsa xwe dixapand .
- 25) Gelo halê wan çito bibe ... Di wê rojê de ko , di hatina wê de tu şik nî ne gava em wan diciyînin û tê de her kes bi kedê xwe berpirsiyar dibe û neheqî nî ne û na yê kirin .
- 26) Pêxemberê min ... Bêje : Xudayê min , tu xudanê milkê şahî û dewlemendî yî , tu ji kîjkî re dixwazî padişahiyê didî û ji kîjkî dixwazî padişahiyê distîni , her kesê ko tu dixwazî serfiraz û serbilind dikî û her kesê ko dixwazî reben û şermisar dikî , qenci di destê te de ye , tu bi her tiştî dikarî , ê xudanqudret tu î .
- 27) Bi fermana te şev digehin rojê û roj digehin şevê , û ew hin kurt û hin drêj dibin ; tu ji miriyan saxan û ji saxan miriyan dertîni . Ji kîjkî re dixwazî bê hesab mal û milk didî .
- 28) Nabe ko mirovên bawermend dest ji misilmanan berdî û ji xwe re kafiran bikin hevalbend û arîkar .
Yê ko wisa kiriye li gora emrê Xwedê ne meşiyaye ; meger ko cih li we teng dibe û hon bi wan re midarayê dikin. Xwedê , emrê xwe pêş we dike û we bi ezabî ditirsîne ; guh bidin ê . Dergehê we dergehê Xuda ye . Dergehê we ê paşîn, dergehê Xuda ye .
- 29) Bêje : Tiştên ko hon di dilê xwe de vedişêrin an eşkere dikin , Xuda pê dizane . Her tiştên erd û ezmanan jê re xuyani ne . Xuda bi her tiştî dikare , yê xudanqudret ew e .

- 30) Di roja piştawiyê de , her kes kedê xwe jê qenc û xirab , di ber xwe de , wê bibîne û ji xwe re dê bêje : Xwezî emelê min ê xirab nizkî min ne hata . Xwedê di - xwaze ko hon dest ji gunehan berdin . Xuda bi evdên xwe re mihriwan û dilnêrm e .
- 31) Pêxemberê min ... Ji Cuhî û Filan re bibêje : Heke hon ji Xwedê hez dikin , werin bindestiya min bikin , dako Xwedê ji hejî we bike û di gunehên we bibore . Xuda ewî û toban dide , Xwedê piyar e .
- 32) Bêje ... Bindestiya Xwedê û pêxemberê di wî bikin , heke hon xwe jê didin paş , bizanin ko Xuda ji kafiran hez na ke .
- 33) Xuda Adem , Nûh , Malbata Ibrahim û Imran ji bo erd û ezmanan bijartine .
- 34) Ew hemî ji çêliyekê ne , ji xwîn û rayekî ne . Xuda dibihîse û Xwedê zana ye .
- 35) Binin bira xwe ... Jina Imran ji Xudanê xwe re goti bû : Xudayê min , ev zaroyê ko hêj di maka min de ye , min ji te re nezir kiriye , tu wî ji xwe re qebûl bike ; ji ber ko tu gotina min dibihîsi û qesda min dizani .
- 36) Gava jina Imranî zaroyê xwê anî û dît ko keçikek e , dilê wê şikiya û got : Xudanê min , min keçikek anî .
Xuda zani bû çî zaye , ji xwe keçikek ne kurek e .
Jina Imran got : Min navê wê kir Meryem ; û min keça xwê û çêliyên di wê , bi te sipart , Xudayê min , wan ji Iblîsê recimkiri bisitirîne .
- 37) Xuda Meryem bi awakî delal qebûl kir û wî ew bi xweşî da xweyî kirin û Zekeriya bû bergerê wê . Her cara ko Zekeriya diçû balê , didît ko cem Meryemê zad û fêkî peyda dibûn . Zekeriya jê pirs kir û got : Lê Meryemê , ev zadê ha ji kû tê ? Meryemê got ê : Ev zad ji bal Xuda ve ye , ji ber ko Xuda ji her kesî re ko dixwaze rizqekî bêhisab dide .

- 38) Zekeriya hema derbazi hundurê mezela xwe bû û got : Xudayê min , ji kerema xwe ji min re zarokekî çak bide , ji ber ko tu diayan dibihisî .
- 39) Ew hêj di mihrabê de disekinî û nimêj dikir ko Cebrail banî wî kir û got : Xuda , ji kerema xwe , bi Yehyê mizgî - niyê bi te dide , Yehya tesdiqdarê hatina Îsa Pêxember , ji bal Xwedê ve ye . Yehya ji mirovên salih re dê bibe Pê - xemberek , û wê bibe mirovekî pehrîzkar û mezinê miletê xwe .
- 40) Zekeriya lê vegerand û got : Ma çawan ji me zarokek çê - dibe , ez pîr im û jina min stewr e ? Cebrail got ê : Emrê Xwedê ev e ; û Xuda her çî jî dixwaze dike .
- 41) Zekeriyayî got : Xudanê min , delîlekî pêş min bike da ko ez bi avisbûna jina xwe bawer bim .
Xuda got ê : Kê ji te re delîlek ; tu ê sê rojan bêdeng bimîni , lal bibî û bi xelkê re bi îşaretan bipeyivî .
Navê Xudanê xwe her bine bîra xwe û şev û roj dest ji kişandina tesbîhê bermede .
- 42) Wê demê binin bîra xwe ... Cebrail ji Meryemê re got : Lê Meryemê , Xuda tu bijartîye û ji gunehan paqij kiriye . Xwedê tu ji hemî jinên dinyayê çêtir girtiye .
- 43) Lê Meryemê ... Ji Xudayê xwe re bindestiyê bike , guh - darî emrên wî bibe û bi nimêjkeran re secde bibe Xudayê xwe û xwe lê bitewîne .
- 44) Pêxemberê min ... Qiseyên Meryem , Zekeriya , Yehya û Îsa tiştine keybê ne ; em ê ji kerema xwe wan tiştan bi te didin zanîn ; herwekî gava ji bo bijartina bergerê Meryemê , bist û heft mirîdên Dergehî , qelemên xwe avêtin avê û gava ew li hev ketin , tu ne li cem wan bûyî û pê ni zanî .
- 45) Wê demê binin bîra xwe ... Cebrail got : Lê Meryemê , Xuda bi pirsekê mizgîniya kurekî bi te dide , navê wî Mesîh Îsa kurê Meryemê ye . Qedrê wî , di dinya û axiretê de wê mezin bibe ; ew yek ji yên nîzîkî Xuda ye .

- 46) Ew , hêj di landika xwe de , bi xelkê re wê baxêve û di mezinahiya xwe de jî bi wan re dê bipeyive .
Ew ji dilpakan e .
- 47) Meryemê got : Xudayê min , tu mêr nîzîkî min ne bûye , çawan ji min zarokêk çêdibe ? Cebrail got ê : Emrê Xwedê ev e , Xuda her kesê ko dixwaze dixuliqîne . Ji xwe gava Xwedê bi çêbûna tiştêkî mirad dike , ji wî tiştî re di - bêje : Bibe , û ew tişt çêdibe .
- 48) Xwedê jê re kitêb û hikmetê û Tewrat û Incilê dê bide zanîn .
- 49) Xuda Isa , ji lawên Israîl re , bi pêxemberîtiyê dê bişîne û Isa ji wan re dê bibêje : Ez ji bal Xuda ve , bi ayet û delîlan hatime nik we . Lawên Israîl wê jê bipir - sin û bibêjin : Delîlên te çi ne . Isa ji wan re dê vege - rîne û wê bibêje : Ez ê ji ax û heriyê ji we re teyrekî çêkim û jê re bi kerema Xwedê can bidim , ez ê yên ko ji deya xwe kor bûne , sax bikim ; çavên wan dê vebin ; û nexweşên bawesînê bigehînim saxiyê û bi destûra Xwedê mi - rriyan vejînim ; û herçend jî min tiştên ko hon dixwin û mala xwe de kom dikin ne ditîne , ez ê navê wan bi we bi - dim zanîn . Ev delîl û hicetên pêxemberîtiya Isa yên hêja ne ; heke we baweriya xwe pê aniye ! ...
- 50) Isa wê bibêje : Ez tesdiqdarê kitêba we Tewratê me û tiştên ko ji we re hate heram kirin , ez ê wan ji we re dîsa helal bikim û ez , ji we re , bi ayetên Xuda têm , ji Xwedê tirsiyar bibin û bindestiya min bikin .
- 51) Ji ber ko Xuda , Xudayê min û we ye , jê re taet û iba - detê bikin , reya rast ev e ; û reya rast , reya Xwedê ye .
- 52) Gava Isa bi kafiriya cuhiyan hesiya , pirsî û got : Di reya Xwedê da , heval û arîkarên min kê ne ? Hewariyan lê vegerand û got : Em di reya Xwedê de arîkar û destbrayên te ne , me baweriya xwe bi Xwedê aniye û tu bibe şahidê me ko em misilman in .

m, r, a, d, s

- 53) Xudayê me , me baweriya xwe bi Incîla ko te şandiye xwar aniye û bîndestîya pêxemberê te kiriye , me ji şahidên mezinahiya xwe bihesibîne .
- 54) Cuhî di heqê Îsa Pêxember de , dest bi bêbextiyê kirin . Xuda ji di heqê cuhîyan de welê kir . Xuda di her tiştî de , ji her kesî xurtir e .
- 55) Bîne bîra xwe ... Xwedê , ji Îsa re got : Pêxemberê min , ez ê te binivînim û piştî te bal ezmanan , cihê melyaketan ve hilînim û ez ê te ji dijminên te pak û safî bikim . Ez ê tabîfên te , di axiretê de , li ser kafîran serfiraz û cihbilînd bikim . Di roja pişdawayê de kafîr wê bîn pêşîya min , û wê bikevî hafa min , û li ser tiştê ko we bi hev ne dikir , ez ê pîrsa xwe ya paşîn bibêjim û hikmê xwe bidim .
- 56) Ez ê kafîran , di dinya û axiretê de , bi ezabekî giran biêşînim ; kes ni kare tê de arîkariya wan bike .
- 57) Lê yê ko misilman bûn û tiştine qenc li hev anîne , em ê wan bigihînin kerem û comerdiya xwe . Xuda ji xedaran hez na ke .
- 58) Em bi wehî û ayetên xwe ji te re tiştên hêja û hikmetdar didin zanîn .
- 59) Zayîna Îsa , li ba Xwedê weke afirandîna Adem e ; Xuda Adem ji axê da afirandî û jê re got : Bibe û ew çêbû .
- 60) Herçî ko ji bal Xuda ve ye , bêşik rast e , dudiliyê me ke .
- 61) Piştî hatîna delîl û hicetên Pêxemberîtiya Îsa , heke dîsa hinan berberîya te kir , bêje wan : Gelfî mirovîno... Werin , em banî jinên xwe û wê , zaroyên xwe û wê , nefsiên xwe û wê bikin û piştî niyazmendên Xuda bibin û ji bona derewkeran dest bi xwestîna laneta Xuda bikin . Yê ko Pêxemberîtiya Îsa înkâr dikin , divê bikevin laneta Xwedê .
- 62) Ev qiseyên hanî , qiseyên rast in . Ji Xuda pê ve , tu

Xuda nî ne , ji Xwedê pê ve delal , fêris û xudanqudret tu kes nî ne .

- 63) Heke wan ji qebûlkirina rastiye xwe dane paş , bila bizanin , Xuda mifsidan nas dike .
- 64) Pêxemberê min ... Ji Cuhî û Filan re bêje : Xudankitê - bino ... Werin em ê li ser qiseya ko , di heqê wê de , gotina kitêb û pêxemberên Xuda yek e li hev bîn û em bibê - jin : Em yekîtiya Xwedê dizanin , ji Xuda pê ve , ji tu kesî re , ibadetê na kin , tu kesî na kin hevrfî û hempayê wî , ji wî pê ve tu kesî na hesabînin mezin û sermiyanê xwe . Pêxemberê min ... Heke wan xwe jê dane paş , bêje wan : Hon bibin şahidê me ko me baweriya xwe bi yekîtiya Xwedê aniye , û em misilman in .
- 65) Gelf xudankitêbino ... Cuhî dibêjin , Ibrahîm ji me ye ; File jî dibêjin , no ew ji me ye ; çire hon wisa berberiya hev û du dikin ; ma hon bîr na bin ko Tewrat û Incîl , ji we re piştî wî hate rêkirin .
- 66) Hon çî milet in ... Bi tiştê ko hon esl û rastiya wî dizanin qail na bin û baweriya xwe pê na yênin , zidê wî dimeşin ; û bi tiştê ko hon ni zanin berberiya hev û du dikin . Xuda pê dizane , lê hon pê ni zanin .
- 67) Ibrahîm ne Cuhî , ne jî File , lê misilmanekî pak û dilraşt bû û ne ji koma kafiran bû .
- 68) Nizîkên Ibrahîm ew in ko li ser şopa wî çûne û ew jî pêxember û mirovên bawermend in .
Xuda xwedî û arîkarê bawermendan e .
- 69) Birek Cuhî dixwazin we ji dinê we vegerînin , we şaş bikin lê ew bes nefsa xwe şaş dikin û pê na hesin .
- 70) Gelf xudankitêbino ... Ayetên Xwedê inkar mekin û pê kafir me bin , hon delîl û hicetên pêxemberîtiya Bezma Mihemed xweş nas dikin .
- 71) Gelf xudankitêbino ... Li rastiye cilên nerastiye me kin , rastiye veneşêrin , hon bi xwe dizanin .

- 72) Ji xudankitêban hinan ji hinan re got : Destpêka rojê de , baweriya xwe bi Quranê bînin û dawiya rojê de bi wê kafir bibin , da ko misilman we bibînin û bikevin dudiliyê û ji dînê xwe vegerin .
- 73) Gava cuhiyên Xîberê dîtî ko hîlebaziya wan bi kêr ne hat , ji cuhiyên Medînê re gotîne : Bi tenê bi mirovên ji dînê xwe bawer bin . Pêxemberê min , bêje wan : Dînê heq, dînê islam e û reya rast , reya Xwedê ye .
- Cuhiyên Xîberê ji cuhiyên Medînê re digotin : Hikmet û zanîn , gezû û kutefir bi tenê ji we re û/^{ji}keynî we , ji tu kesî re ne hate dayîn û baweriya xwe me yênin ko misilman li cem Xwedê dikarin berberiyê bi we bikin .
- Pêxemberê min ... Bêje wan : Zanîn û kerem di destê Yesdanê pak de ne , ew ji kîjkî re dixwaze jê re dide .Xuda zane ye û zanîna Xwedê kûr û fireh e .
- 74) Xuda ji kîjkî re dixwaze , pêxemberîti û reya rastiye dide , kerem û comerdiya Yezdan mezin e .
- 75) Ji cuhiyên xudankitêb hin hene ko tu ji wan re qentarek zêr bikî emanet , ew wî vedigerînin te û hin hene ko ji wan re zêrekî bidî , heta ko tu pê ne di erdê , ji te re wî zêrî venagerînin ; ji ber ko ew ji xwe re dibêjin : Heçî ne cuhî ne û Tewrat ne xwendine , malê wan ji me re helal e .
- Ew bi xwe dizanin ko derewan dikin , Xwedê di Tewratê de tiştêkî welê ne gotiye .
- 76) Belê , gotina wan ne rast e , Xwedê ji mirovên xudan bext û camêr hez dike , ji yê ko gava ji wan re tiştêk bi emanetî tê dayîn wê emanetê ji xwediye wê re vedigerînin û ji Xuda ditirsin û destê xwe ji gunehan dikşînin .
- 77) Ew cuhiyên ko seba xatirê peran , emrên Xuda davêjin piştguhê xwe , mana Tewratê diguhêrînin û bextê xwe xira dikin , ew ji nîmeta axiretê bê behr in . Yezdan di roja pişdawayê de li wan na neyire , bi wan re na peyive , û

wan ji gunehan paqij na ke . Ji wan re ezabekî giran heye.

78) Ji cuhiyên xudankitêb hin hene ko mana Tewratê guhar -
tine û ew , vê guhartoyê bi devkî xweş dixwînin , da ko
hon cihên Tewratê ên guhartî seh ne kin û wan cihan jî ,
ji eslê kitêbê bihesibînin . Ew dibêjin ew cihê he jî , ji
eslê Tewratê ye ; lê ne were ye ; û dîsa ew dibêjin : Ew
ji ji nik Xuda ye ; lê ew cihên he , ne ji nik Xwedê ne .
Ew derewan dikin û pê dizanin ; pirsên ko ne yên Xuda ne ,
dikin yên Xwedê :

79) Ma layiqî mirovekî ye ko jê re Xwedê kitêb û pêxemberîti
daye , raê û xelkê re bêje : Dev ji Xuda berdin û bibin
evdê min .

Mirovekî wisâ divê , li sér reya Xwedê bisekine , xweş
hîni emrên Xwedê bibê û herwekî , jê re , hate gotin , ji
xelkê re , dinê Xwedê bide zanîn û pey emr û fermanên Xwe-
dê bimeşê .

80) Ew ji we re na bêje : Pêxember û malyaketan bikin ji
xwe re xwedî . Ma kengê ew piştî ko hon misilman bûne , bi
kafirîtiyê emrî we dike .

81) Bînin bîra xwe ... Xwedê bi hemî pêxemberan li hev hat
û ji wan re got : Piştî kitêb û hikmeta ko min bi we da ,
ez ê pêxemberekî rêkim , ew tesdiqdarê kitêbên li ba we ,
Tewrat û Incilê ye . Divê hon baweriyê xwe bi wî , bi Bez-
ma Mihemed , binin û arîkariya wî bikin .

Xuda ji pêxemberan pirsî : Gotina me yek bû , we gotina
xwe da ? Pêxemberan lê vegerand û got : Belê , gotina me
yek e , me gotina xwe da .

Xwedê gote wan , Bibin şahidên vê gotinê û qerarê , ez
jî bi we ra şahid im .

82) Yên ko piştî vê qerarê xwe jê didin paş , ew minafiq û
kafir in , fasiq û mizawir in .

83) Ma ew , ji dinê Xwedê pê ve , dinckî dixwazin !

Her tiştên erd û ezmanan , bivê nevê birûdestiya Xuda
dikin , xwe dispêrin wî ; û hemî dê vegerin ba Xwedê .

- 84) Pêxemberê min ... Bêje : Me baweriya xwe bi Xwedê û bi Qurana ko ji me re û bi kitêbên ko ji Ibrahim , Ismail , Isheq , Yaqûb û çêliyên di Yaqûb re û bi Tewrat û Incîla ko ji Mûsa û Isa re û bi kitêbên ko ji Pêxemberên Xuda yên din re dahatine , aniye . Em tu ferqê na êxin di navbera wan de û me xwe sipartiye Xwedê û em xulamên wî ne .
- 85) Yê ko ji dînê islamê pê ve dîneki dixwaze û dibe , ew dîn jê weke dîneki rast na yê qebûl kirin û ew di axiretê de dixesire .
- 86) Ma çawan Xwedê mileteki ko baweriya xwe tine û piştire kafir dibe digihîne rastiye !
Delîlên pêxemberîtiya Bezmî Mihemed giha bû wan û wan bi pêxemberîtiya Canabê Mihemed şehdetî da bûn . Xuda qewmên zalim , na gihîne rastiye .
- 87) Ewe cezayê wan ; laneta Xwedê , melyaketan û laneta xelkê li wan e .
- 88) Ew di vê lanetê de her dimînin , ezabê wan sivik na be û tu kes li wan na neyire , li halê wan fenakire .
- 89) Lê yên ko di piştire poşman û tobekekar dibin û nefsa xwe îslah dikin , bila bizanin ; Yezdan ji tobedaran re tobe dide , Xuda mihriwân û piyar e .
- 90) Lê yên ko baweriya xwe anîne û piştire kafir bûne û li ser vê pê dane erdê û wilo kifra xwe hêj zêdetir kirine , tobe wan na yê qebûl kirin , ew mirovên rêşaskirî .
- 91) Yên ko kufir kirine û pê mirine , ew kafir in , heke li cem wan zêrê dinyayê hebe ji û ew wî zêrî fedî bikin ji , ji wan re/nî ne ; ji bona wan ezabekî dijwar heye û ji wan re tu arîkar nî ne .
- 92) Heta ko hon ji malên xwê ên hêja di reya Xwedê ne din , hon na gchin xoyr û qeşciyê . Yezdan her eynî ko hon dikin dizane .
- 93) Ji lawên Israîîl re , her zad helâl bû , bes erî ya hatina Tewratê , wan xwarina hîn tiştan seba nezûkê ji

- xwe re heram kiri bûn ; weka şîr û goştê devê .
- Pîstre Çuhî rabûn û gotin herambûna wan di Tewratê de nivîsandiye . Bêje wan : Heke hon dilpak û rastiya in , ka Tewratê binin û bixwinin .
- 94) Heçî piştî wî , gotina vir li ser Xwedê dikin , ew ezabdarên nefsa xwe ne .
- 95) Pêxemberê min ... Bêje wan : Xuda rast got , Yezdan rastiye dibêje , bi gotina wî qail bibin , bikevin pey miletê Ibrahim . Ibrahim li ser rastiye sekiniye û ji bédinan ne bûye .
- 96) Mala pêşin ko ji bo bawermendan hate ava kirin . Mala Xuda ye ; di Mekê de . Qedrê wê giran e û ew ji erd û ezmanan re şani reya rastiye dide .
- 97) Di Mala Xuda de , delîlên mezinahiya wê ên aşikare he- ne , weke Meqamê Ibrahim û ji wî pê ve her kesî ko dikeve hundurê wî , ji talan û kuştinê ewle dibe û Xwedê ji her kesî re ko taqeta wî heye , qesda ziyareta Hecê emir û ferman kiriye . Yê ko emrên Xuda davêjin pişt guhên xwe bila bizanin ... Xwedê ne hewcedarê taet û ibadeta wan e . Xwedê , mezin û dewlemend e .
- 98) Bêje wan : Geli xudankitêbino ... Çima hon ayetên Xuda li ser Hecê inkar dikin , Xwedê emelên we dizane .
- 99) Bêje wan : Geli xudankitêbino ... Ma çire hon dest bi vegorandina mirovên bawermend ji reya Xwedê a rast dikin? Hon bi xwe dizanin ko dinê heq , dinê islam e . Xuda ji emelên we ne bê hay e , ew pê dizane .
- 100) Geli bawermendino ... Heke we , bindestiya mirovên xudankitêb kir , divê bizanin , piştî ko hon misilman bûne ew ê we ji nû ve , ji dinê islamiyetê dertêxin û vedigerinin kafiritiyê .
- 101) Ma hon çawan kafir dibin ? Ji we re Quran tê xwendin û pêxemberê Xwedê di nav we de ye û ji we re şîretan dike . Yê ko li gora emir û fermanên Xuda dimeşin û xwe dispê -

- rin Xwedê , bila bizanin ! Yezdan wan digihne reya rastiye .
- 102) Gelf bawermendino ... Emir û fermanên Xuda her binin bira xwe , ji dil , ji Xuda bitirsin , berî nîzîkbûna mirîşê bibin misilman û misilman bimirin .
- 103) Bi dilekî xurt bikêvin ser reya Xwedê û bi ya Quranê bikin , devê jê bermedin û destê hev bigirin , gotîna xwe bi yek bikin , û kerema Yezdan binin bira xwe , hon dijminên hev bûn , wî dilê we li hev anî û bi kerema wî hon bûne brayên hev , hon di bêr lêva kortalekê têragir de bûn ; wî hon jê xelas kirin . Xuda bi wî awayî ayet û delîlên xwe şanî we dide , fa ko hon li gora wan bimeşin û binîn ser reya rastiye .
- 104) Divê ji we miletek rabe ko ji xelkê re li gora şerîetê bi cihanîna qencyê û bi nekirîna xirabiyê emir dike . Miletên wisa bextxweş in û digihin rastiye .
- 105) Me bin , weke wan mirovên ko piştî hatîna ayetên Xwedê , dîsa gotîna xwe na kin yek , li hev dikevin , qayîş û berberîya hev dikin . Ji wan re ezabekî mezîr heye .
- 106) Di roja piştawiyê de , rûyên hinan gewr û rûyên hinan bibe reş û ji yêr rûreş re dê bê gotî : We bawerîya xwe anî û hon jê paşê kafîr bûne , ji ber wê yekî , niho ji herin , tama dojhê biceribînin .
- 107) Lê yêr rûgewr dikevin bihuştê û ew tê de her dimînin .
- 108) Ev ayet û hikmên Xwedê ne , ji te re rast tên xwendin ; Xuda na xwaze chlê erd û ezmanan biêşîne .
- 109) Her tiştên erd û ezmanan milkê wî ne û her tişt vedigere ba Xwedê .
- 110) Miletê çêtir hon in ; hon ji xelkê re li gora şerîetê bi cihanîna qencyê û bi nekirîna xerabiyê emir dikin û bawerîya xwe bi Xwedê tînin . Heke xelkên xudankitêb jî bawerîya xwe bianiyana , ji wan re qenc dibû . Rast e ko ji wan hin mirovên bawermend hene , lê bêtirên di wan fasiq in .
- 111) Zererê wan na gihe we ; ew , we bes acîz dikin , heke wan

bi we re dest bi şerî kir ; dê bêne şkênandin û wê baz bidin û nisret na keve destê wan û ew na gehin felatê .

- 112) Ew li kû derê ji bibin ew ê bikevin perîşanî û şermisariyê , meger ko misilman dibin an dikevin bextê misilmannan . Herwekî wan , ji rastiyê xwe dane paş , arna Xwedê giha wan , ew dê şerpeze û belengaz bibin .

Ji ber ko wan ayetên Yezdan inkar kirin û pêxemberên Xuda bê rê kuştin , ji ber ko wan gunohkarî dikirin û tiştine dikirin ko ji serê wan zêda bû .

- 113) Xudankitêb hemî ne weke hev in , ji wan milotek heye ko li ser baweriya xwe sekiniye , di şevê de ayetên Xuda di xwînin û secde ji Xwedê re dibin .

- 114) Wan bawerîya xwe bi roja piştawiyê aniye ; ew li gora şerîtetê bi eihanîna qencyê û bi ne kirina xirabiyê emir dikin û di kirîna qencyê de bi lez û bez in û ew ji mirovên salih in .

- 115) Yên ko qencyê dikin , divê bizanin ko qencya wan tu caran na yê ji bîr kirin . Xuda ji wan re bi zêdahî qencyê dide . Yezdan emelên evdîn xwe ên qenc û dilpak dibîne û dizane , Xuda qedirdan e .

- 116) Mal û zar û zêçên kafiran , tu caran ni karin li ber Xwedê arîkariya wan bikin . Ew dojekketî ne û tê de her dimînin .

- 117) Di dinyayê de comerdiya wan kafiran mîna zewiya gunehkaran e ko bayekî sar û cemidî/dide û zadê wê zewiyê dişewitîne . Xwedê ew ne şandine , ew bi destê xwe mala xwe xira dikin .

- 118) Geli bawermendino ... Cuhîyan me kin hevalê xwe ; divê misilman , di nav xwe de , bibin hevalên hev . Cuhî bi her awayî xirabiya we dixwazin û tu caran jê dest na kişînin ; ew minêkarê perîşanî û şermisariya we ne . Dilê wan ji dev û gotina wan reştir e . Em ayet û şîretên xwe şanî we didin da ko hon pê serwext bibin .

Heke we seh bikira ...

- 119) Geli bawermendino ... Divê hon ê halê Cuhiyân xweş bi -
zanin .Hon hejî wan dikin , lê ew ji we hez na kin . We
baweriya xwe bi hemî kitêbên Xwedê aniye ; ew bi tenê gava
bi we re ne dibêjin : Ma baweriya xwe bi Quranê aniye , lê
gava ji we vediqetin û bi tenê dimînin , ji erna xwe ku -
mikên tiliyên xwe gez dikin . . .
- Pêxemberê min ... Bêje wan : Di erna xwe de bifetisin...
Yezdan kin û erna dilê wan dizane .
- 120) Gava qencyek digehe we , ji dexsê bihna wan teng dibe
û mirûçê wan diqermiçe ; lê gava xirabiyek dest bi we di-
ke , we diêşîne , rûyê wan dikene , kêfxweş dibin . Heke
hon seh dikin û ji Xudayê xwe tirsîyar in , bizanin ko ze-
rera kin û hilebaziya wan na gihê we ; ji ber ko zanîna
Yezdan dora emelên wan digire û cezayê wan mizawiran dide.
- 121) Wê demê bine bira xwe ... Te sibe zû zaroyên xwe berda
û bi qesda rastkirina sergehêkê - ji bo bawermendan - tu
ji mala xwe derketî . Xuda bihistiyar û zana ye .
- 122) Du bir ji we , dest bi bazdanê kiri bûn . Lê piştî ze-
nîn ko Xwedê xwedî û arîkarê wan e . Misilman divê dilê
xwe bi Xwedê bigirin , Yezdan nisretê dide wan .
- 123) Di şerê Bedir de jî , hon hindik bûn ; lê Xuda ji kere-
ma xwe nisret da we ; ji Xudayê xwe tirsîyar bibin da ko
hon bi nîmeta wî şikirdar bibin .
- 124) Pêxemberê min ... Te ji bawermendan re digot : Xuda bi
sê hezarmelyaketên ko da dahatîna arîkariya we dikir ; ma
ev ne besî we ye .
- 125) Heke hon dilê xwe sist na kin , sebr dikin , guhadrê
emrên pêxemberê xwe dibin û jê ditirsînin ; bizanin ko heke
dijmînen we li we har bûn Yezdan bi pênc hezar melyaketên
nîşankirî arîkariya we dike .
- 126) Herwekî Xuda ji we hez dikir , bi vê arîkariyê mizgî -
niyê dide we , ta ko tirs ne-keve dilê we , dilê we sist
ne be . Di şerî de nisret ji kerem û dana Xwedê ye . Xuda
fêris û delal e .

- 127) Xuda di roja şerê Bedir de ji kerema xwe bi kuştina hin kafiran û bi xistina hinên din li erdê , zora wan bir , ew şikestin û nisret da we .
- 128) Heke Xwedê dixwaze tobe dide wan , an wan diêşine , ji ber ko ew zalim in . Pêxemberê min ... Tu têkilî şuxlê wan na bi .
- 129) Her tiştên erd û ezmanan milkê wî ne ; ji her kesî re ko dixwaze tobe dide û her kesê ko dixwaze diêşine . Xuda gunehan xira dike , Xuda piyar e .
- 130) Gelf bawermendino ... Du bare , sê bare faizê mestinin û me xwin , ji Xudayê xwe tirsiyar bibin da ko hon ji ezabê axiretê ewlê bin ; ezabê axiretê ne gihe we .
- 131) Ji agirê ko ji bo kafiran hatiye dadan , we hay ji xwe hebin , jê bitirsin .
- 132) Bindestiya emrên Xuda û pêxemberê di wî bikin ta ko hon bigehin rehma Xwedê .
- 133) Li hev anîna tiştên rast û qenc de lezê bikin xwe heta ko hon bigehin xifrana Xwedê û bihuşta ko pehnî , firehî û mezinahiya wê bi qasî erd û ezmanan e û ji bo mirovên dilpak û bewermend hatiye ava kirin .
- 134) Yên ko di tengî û firehiyê de destvekirî ne û arîkariya mirovan dikin , emna xwe hiltinin , xwe digirin û xelkê di sûçên xwe diborinin bila bizanin ... Xwedê hejî qencikeran dike .
- 135) Yên ko tiştê neçê dikin an ezabdarê nefsa xwe dibin , divê Xwedê binin bîra xwe , tobedarê wî bibin û jê toban bixwazin . Ma ji Xuda pê ve kî dikare di gunehê xelkê bi - bore . Ew divê ji xirabîya ko kirine û pê birewer bûne destê xwe bikişînin û lê venegerin .
- 136) Mikafatê qencikeran çiqas spehî ye , Xuda gunehên di wan efiv dike , ji bona wan bihuştina tîr av û kanî hene û ew tê de her diminin .

- 137) Berî we jî , jî miletên dinyayê re emrên Xuda dahat û
pir tişt qewimîne ... Di erdê de bigerin û xweş binêrin :
gelo dawîya dilxar û derowkeran çawan bû .
- 138) Quran halê wan pêş we dike , reya rastiye şanî we dide
û li mirovên ko/Xwedê ditirsin şîretan dike .
- 140) Gava hon çikevin tengiyê , birindar dibin , bînin bîra
xwe ko ew tiştên ha li dijminên we jî diqewimin . Carna
hon , carna ew birindar dibin . Xuda bi vî awayî we dice -
ribîne û mirovên bawermend nas dike û wan digehîne nîmeta
şehadetê . Xwedê jî xedaran hez na ke .
- 141) Xuda bi vî awayî , mirovên bawermend ji gunehan paqij
dike û pê kafiran diperçiqîne .
- 142) Gelo we jî xwe re digot ... Berî ko Xwedê şerkerên reya
cihadê û mirovên xudansebr nas bike , hon ê hema bikevin
bihuştê .
- 143) Beriya ko şer û kuştin destpê bike hon di reya Xuda de
mirêkarê mirinê dibûn , lê gava ev çêbû , we jî dîr ve
nihêrt .
- 144) Mihemed Pêxemberek e , berî wî jî Pêxemberên din hatin
û çûn , heke ew bimira an bihata kuştin ma hewe pişt pêh -
niya xwe bi wan ve bikira û baz bidaya ? Yê ko baz didin
zererekê jî na gihfnin Xuda . Ew ezabdarên nefsa xwe ne .
Yezdan ne hewceyê mêraniya wan e . Lê Xuda camêr û şikir -
daran digihîne xeyr û qencyê .
- 145) Tu kes bê emrê Xwedê na mire , dema mirina her nefsekî
li cem Xuda nas e . Em ji mirovan re , wextê ko ew sewaba
dinyayê dixwazin , jê didin û ji yê dî re ko ji ya axi -
retê dixwazin wê digehinin wan .
- 146) Ma çend car Pêxemberên Xuda bi komên mezin re dest bi
şerî kirin û hatin kuştin , lê wan tu caran dilê xwe sist
ne kir , jî şerên reya Xwedê aciz ne bûne , wan xwe ne avêt
bextê dijminên xwe , xwe pîs ne kirin ; Xuda jî mirovên
dilgirtî û xudansebr hez dike .

- 147) Gotina wan ev bû û wan ji vê pê ve tişilîk ne digotin : Xudayê me , di gunchên me bibore , dilê me bişidîne û li ser qewmê kafiran nisretê bide me .
- 148) Yezdan ji kevema xwe ji wan re sewaba dinyayê , nisret dewlemendiyê û sewaba axiretê a spehî û qedirbilind , bi - huşt da . Xuda hejî qencîkeran dike .
- 149) Gelf bawermendino ... Heke hon , guh li kafiran didin , ew we vedigerînin li ser dinê xwe û dinya û axireta we di - çe , winda dibe .
- 150) Lê hon dizanin ... Xudan û sermiyanê we Yezdan e , Xu - dan û sermiyanê bilindtir û spehîtir ew e .
- 151) Em ê dilê kafiran bitirsînin ... Ji ber ko wan , bê iz - na Xwedê tiştine dikirin hevber û hempayê Xwedê . Cihê wan dojah e , dojah ji xedaran re cihekî têr êş û têr ezab e .
- 152) Xuda li ser gotina xwe sekiniye , lê diviya bû , hon dest bi kuştina dijminên xwe bikin . We çî kir ? We sistî û kêmasî kir , we guh ne da emrên pêxemberê xwe , we baz da , her çend jî reya nisretê pêş we de bû ; hin ji we we - tin pey malê dinyayê , dest bi talanê kirin ; ji we , bi tenê hinan di reya Xwedê de dest ji şer û kuştinê berrêdan . Ji bo ceribandina we , Yezdan berê we ji dijminên we zivî - randin û wî hon şkênandin . Piştî , herwekî hon poşman bûne , Xuda ewîw da we ; Xuda bi bawermendan re comerd , delal û keremkar e .
- 153) Gava hon şikiyan û hilkişiyên ser çiyê , we baz dida û li dora xwe ne dinehêrt ; pêxemberê Xuda , peyayên di wî di dora wî de , banî we dikir , we guh ne dida ; bi derbekê dengê rabû û got : Mihemed hate kuştin . Yezdan bi êşa şkênandinê û bi hawara kuştina Bezmâ Mihemed , hon xistin halekî welê ; ta ko hon li ber kuştina hevalên xwe û ta - lanê ko ji destê we çû ne kevin û xemdar ne bin ; Xwedê emelên we dizane .
- 154) Piştî vê êş û zarîne , ji bo rahetî û ewlêbûna we , Xu -

da xeweke sivik hi ser we de anî , dilê we rahet bû û pê
şidiya . Lê ji we birekî din diket derdê halê xwe û weke mi-
rovên dema nezaniyê zen dikirin ko Xwedê ne heq e , û ji
xwe re digotin : " Îşê bezma Mihemed naçe serî" û jê re di-
gotin : Ma ji emr û mizgîniya nisreşa Xwedê para me heye
an na? Pêxemberê min , bêje wan : Her tişt bi emrê Yezdan
çêdibe . Pêxemberê min ... Tiştin hene ko ew di dilê xwe
de vedîşêrin lê ji te re na bêjin , herwekî gava ew dîrî
te ne dibêjin : Heke li gora gotîna Mihemed , Xuda û nisre-
şa wî bi me re biwa , em ne dihatin şikestin û hevalê me ,
ne dihatin kuştin . Pêxemberê min ... Bêje wan : Divê hon
bizanîn ... Heçî ji we ko Xwedê bi mirîna wan emir kiriye ,
di mala xwe de rûniştî bûna jî , bivê nevé , ew li gara em-
rê Xwedê ji mala xwe wê derketana û di meydana şerî de wê
bihatana kuştin .

Emrê Xuda ew bû , da ko nependiyên dilê we aşikare bi -
bin , û dilpak û fitnekar ji hev çihê bibin û dilê we ji
destê Îblîsê waswas bifilite . Xuda weşartiyên dilê we nas
dike .

155) Di roja şerê Ihidê de , yên ko hatine şikestin ketî bûn
dawa Şeytân , dest ji parastina asêgehê berdan û xwe da bûn
pey talanê .

Lê Yezdan ji kerema xwe di gunehên wan borî , ji ber ko
Xuda ji tobedaran re tobe dide . Xuda delal û dilnêrm e .

156) Self bawermendino ... Ne bin mîna kafirên ko di heqê mi-
rovên di xwe de ko di reya ticâretê de , di welatê xerîbiyê
de dimirin an di reya Xwedê da tîn kuştin dibêjin :

" Heke ew li cem me , di Medînê de biwana , mirinê dest
bi wan ne dikir û ew ne dihatin kuştin . Hicrana gotina
wan ew e ko ; Xuda dil dîke wan biceribîne û biêşîne . Yê
ko mirovan vedijîne û dimirîno Xuda ye . Xuda binayê eme-
lên we ye ; û her tiştê ko hon dikin ew wî dibîne .

157) Ji we re , kuştina we di reya Xwedê da an mirîna we di

xaniyê xwe de û efiw û piyariya Xuda ; ji zêr û malê wan kafiran ko ew dicivînin , bê şik çêtir e .

158) Heke hon mirin an di reya Xwedê da hatine kuştin , hon ê vegerin ba Xudayê xwe , û ev ji we re xeyr e .

159) Pêxemberê min Bihinfirehiya te bi wan re , ji kerema Xuda ya ; heke te dilê xwe teng bikira û zorê li wan bidaya , ew ê ji dora te belav bibûna . Qisûrê wan efiw bike û ji bo wan diayê bike da ko Xwedê tobe bide wan . Gava tu dest bi îşekî dikî , bi wan re bişewire û ko te qerrara xwe da , êdî ji Xudayê xwe hêvidar be , Yezdan ji hêvidarên xwe hez dike .

160) Gava Xuda , ji kerema xwe , nisretê dide wê , êdî kes ni kare zora we bibe ; heke wî nisret ne da , ji wê pê ve ma kî dikare arikariya we bike . Ji ber wê yekê divê mirovên bawermend ji Xudayê xwe hêvidar bibin ; kerem û comerdiya wî bixwazin .

161) Pêxemberê Xwedê , tu cara di belavkirina talanê de bê bextiyê na ke . Her kesê ko vê bextreşiyê dike , di roja piştawiyê de wê neheqîtiyê di pêş xwe de dibîne . Her kes li gora emelê xwe tê ceza an mikafat kirin û ji tu kesî re neheqîti na ye kirin .

162) Mirovên ko li gora emrê Xuda dimeşin , ma kengê mina wan in ko bêbextiyê dikin û Xuda ji wan dixeyide . Cihê wan dojeh e û dojeh çî cihekî têr tirs û ezab e .

163) Cihê mirovên çak , li nik Xuda bilind e . Yezdan emelê mirovên camêr û peyayên bêbext dibîne .

164) Xuda bi mirovên bawermend re gelek keremkar û comerd bû . Wî , ji wan re ji milletên wan pêxember şandin da ko ew ji wan re ayetên Xuda bixwinin , wan ji gunehên wan paqij bikin û ji wan re kitêb û hikmetê bidin zanin . Berê ew milletên he , nezan bûn û reya xwe şaş kiri bûn .

165)

dema şerê Ihdê de ko ji we heftê zelum hate kuştin , we hema got : Ev çima hat serê me ? Pêxemberê min , bêje wan: Ev îşê destê we ye , Xwedê ji we standi bû . Xuda bi her tiştî dikare .

- 166) Ew tiştên ko di roja şerê Ihdê de qewimîne bi destûra Xuda çêbûne , Xuda dixwest mirovên bawermend nas bike .
- 167) Û dixwest ko mirovên durû jî bêne zanîn . Ji wan re di-hate gotin : Werin di reya Xwedê da dest bi şer û kuştinê bikin ... Werin arikariya koma şerkeran bikin . Wan digot: Me îşê şerî bizaniya , me arikariya wan bikira , lê , ji xwe , ev ne şer e , hon xwe rast bi rast davêjin mirinê . Ne wisa bû ... lê ew di wê rojê de , ne nîzîkî baweriya pak , lê ciranên kufrê bûn . Ew tiştên ko ne di dilê wan de ye hema bi zmanê xwe dibêjin . Xwedê tiştên ko ew di dilê xwe de vedîşêrin pê dizahe .
- 168) Ew tirsonek û minafiqên ko di roja şerê Ihdê de ji bajarê Medîne derneketî bûn , wan di heqê mirovên di xwe de yê ko di reya Xuda de hati bûn kuştin digot : Heke wan biya me bikirana , ne dihatin kuştin . Bêje wan : Heke gotina we rast e , gava mirin nîzîkî we dibe ka hon canê xwe jê xelas bikin .
- 169) Yê ko di reya Xwedê da ketine , hon wan mirî mehesibînin . Canfedayên reya Xwedê ne mirî ne , Xuda wan bi xwedî dike .
- 170) Ew gihane kerema Xwedê û pê dilxweş û bextiyar in û ew dixwazin ji hevalên xwe re ko reya Xwedê da xwe didin kuştin mizgîniya xweşiyê bigehînin û ji wan re bidin seh kirin ko ji bo wan ne tirsar roja pişdawayê û ne jî xem û axîn heye , cihê wan bilind e û qedrê wan wê bête girtin .
- 171) Mizgîniya kerem û nîmeta Xwedê digehe wan û ew soh di-kin ko Xuda sewaba qenci û mêraniya wan ne ji bîr dike û ne jî dihêle ko ew winda bibe .
- 172) Yê ko di şerê Ihdê de , piştî ko birîndar bûne , dişa

li qora emrê Xuda meşiyane û/ji wan ko bindestiya Xwedê^{yên} û Pêxemberê di wî kirinc û tiştinc qenc pêk anîne û ji xirabiyê xwe dane paş , ew ê bigehin xeyreke mezin .

173) Bînin bîra xwe gava mirovên minafik kom bû bûn û ji şerkerên roya Xuda re digotin : Dest bi şerê me kin , dij - minên we gihane hev , hon hindik in , ew pir in , hon qels in , ew xurt in , hon bi wan ni karin : Gotina fitnekaran , baweriya şerkerên roya Xuda hêj qaimtir fikir , dest û lepên wan dişidiya ; dilê wan xurt dibû û guh li gotina fitnekaran ne didan û vedigerandin wan û digotin : Xuda besî me ye ; jê xwestir arîkar poyda na be .

174) Bi arîkariya Xwedê ew ji mêdana şerî bê xisar û zehmet zivirîn û bi mêraniyê ketin pay emrê Xwedê . Kerem û cewabê Xwedê mezin e .

175) Bi wê gotinê Iblîs dixwest arîkarên xwe bitirsîne . Ma ne hiş e ? Heqî ko pay bezma Mihemed ne çûn şerî , arîkariya Şeytên kirine . Her wêkî hon mirovên bawermend in , ne ji Iblîs û hevalên di wî , lê ji min bitirsin .

176) Dilê te , ji emelê kafirên ko xeyreta hev dikişînin û xirabiyê de pêşî/^{ji}hûvûdu distînin xemdar ne be . Ma ni karin ji Xuda û bindestiyên wî re tu zererê biguhînin . Xuda di roja pişdawayê de , ji xweşayê par kê ji na d wan . Ji bona wan êsêke mezin haya .

177) Têko baweriya xwe a pak bi huftê difiroşin û dikin bihayê wê , ji Xuda re tu zererê na kin , ji bo wan ezabekî dijwar haya .

178) Kafir biltê kêfxweş û dilşoş me bin , û ji xwe re ne bawerî ko ew jiyîn û emrê dirêj û nihsota mezin , ji bo wan çare . Ma ew tişt da wan da ko guncê di wan zêdetir bibin . Ew , di roja pişdawayê de bi serkeşiya xwe hej - ran û bêcare de bimînin . Ji bona wan ezabekî giran û cewabê haya .

179) Xuda mirovên bawermend re to wextêkî , di tawasiyê de

dihêlo , herwekî tengiya we a hazirî , da ko tê we bîdî
qenc û xirab ji hev veqetin ; û ne qesda Xwedê ye ko ew ji
we re nependiyên hikmeta xwe bide zanîn . Lê Xuda li gora
daxwaza xwe , ji hin pêxemberên xwe re hikmeta veşartiyên
xwe dide seh kirin . Baweriya xwe bi Xuda û bi pêxemberên
di wî binîn . Heke hon bawermend in û ji Xudayê xwe tirsyar
in , bizanin ko Xwedê sewabeke mezin digihinc we .

- 180) Divê mirovên çavteng û destgirtî xweş bizanin ; Heke ew
ji malê ko Xuda da wan , di reya Xwedê da na din , ew çav
tengiya wan bi berî wan na yê û ew ji wan re ne tu xêr e ,
lê belê ew birînek e , xirabiyek e .

Malê wan di roja piştawiyê de wê bibe nîrê stoyê wan ê
guneskar , miratxwerê erd û ezmanan Yezdan e , herkes dê
here û wê bixîne . Xuda ji emelên we xebardar e .

- 181) Xuda gotine wan bihistiye ; wan digot : Xuda pêlîngaz e ,
em dewlemend in . Em vê gotinê qeyd dikin û ji birî
ko wan pêxemberê Xuda bê rê kuştine . Lê ew wan bixîne doja-
hê û ji wan re dê bibêjin : Lezeta agirî tam bikin çawan
e ?

- 182) Ew dê bibe zecayê kuştina pêxemberên Xuda , an ne , Xuda
bi ewên xwe re ne zalim e .

- 183) Mesîhên Suhîyan digot : Hêze bike , Xuda emrê xwe bi me
da , divê em heya ko pêxemberekî welê bê ko gava em qurbe-
nekê şerjê dikin û berdidin mezelekê , bi emrê wî ji esmên
agirek datê û wê qurbanê dişewitîne ; baweriya xwe bi tu ko-
sî ne binîn .

Pêxemberê min ... Bêje wan : Berî min , ji we re bi delîl
hicet û nûcizan , herwekî hon dibêjin , pêxember hatin . Heke
hon rastdîl in , çirê we ew kuştin ?

- 184) Heke ew bi gotina te qail na bin û derew bi alî te ve di-
din , tu xendar me be , ji ber ko ew bi gotina pêxemberên
berî te jî û bi kitêb û hicetên Xwedê yên din ji qayê bû
bûn .

- 185) Her nefs lezeta mirinê wê tam bike . Di/pîştawiyê de ^{roja} her kes li gora emelê xwe berpirsiyar dibe ; yên ko ji eza-
bê dojhê xelas dibin û digihin nîmeta bihuştê çiqas bex -
tiyar in . Ji yîna dinyayê xew û xewnek e û xapandina deme-
kê ye .
- 186) Xuda we , bi can û malê we , dê biceribîne . Yên ko ji
wan re berî we kitêbên Xuda hati bûn şandin , yanî xudan -
kitêb û dîn- nezan jî ; bi çend awayî wê bîne qehirandin û
ezibandin . Meke hon sebr dikin û ji Xudayê xwe tirsîyar
dibin û di reya rastiye de pê didin erdê , êdf aşîkar dibe
ko hon , li gora emrê Xuda meşiyane .
- 187) Wê demê bînin bîra xwe ... Mezinên xudankitêban ji Xuda
re suna xwari bûn ko ew hicetên pêxemberîtiya Bezma Mihe -
med venaşêrin û wan pêş xelkê dikin . Lê wan piştê , ji bo
xatirê çend peran , bextê xwe reş kir û sunda xwe avêt pişt
guhê xwe . Ew dan û standina wan bi çiqasî kirêt û ne hêja
ye .
- 188) Juh me de wan ... Ew nefsa xwe , bi tiştên ko pêk ne
anîne , li ber xelkê mezin dikin û zirtê xwe didin û di -
xwazin ko xelk jî pesnê wan bide . Wan xwe ji cizayê Xuda
xelas ne kiriye , ji bona wan êşeke giran heye .
- 189) Erd û ezman milkê Kwedê ne û Xuda bi her tiştî dikare .
- 190) Di afirandina erd û ezmanan de û di çûn û hatin û kurt
û drêjbûna şevan de , ji bo mirovên bîrewer hikmetine hêja
hene .
- 191) Ew , di rabûn , rûniştin û raketinê de Xudayê xwe ê me-
zin tînin bîra xwe û bi hikmeta afirandina erd û ezmanan
mijûl dibin û dibêjin : Xudanê me , te erd û ezman bê se -
beb ne afirandine ; me baweriya xwe bi te girtiye , me ji
ezabê dojhê biparêze .
- 192) Xudayê me ... Mirovê ko tu davêjî agirê dojhê , perfî -
şan û şermisar dikî . Ji ezabdarên nefsa xwe re tu arîkar r
ne .

- 193) Xudanê me ... Me dengê Quranê û Pêxemberê ko li ser reya rastî û baweriyê banî me dikir bihîst . Wî digot : Bawe - riya xwe bi Xwedê binin ; me jî baweriya xwe pê anî . Xu - danê me , di gunehên me bibore û sûcên me efiw bike , canê me di dema standinê de , bike hevalê canê qencîkeran .
- 194) Xudanê me ... Sewaba ko te mizgîniya wê , bi pêxemberên xwe re , bi me da , bide me û me di roja piştawiyê de şerpeze û şermisar me ke . Tu mezin î , bextê xwe xira na kî .
- 195) Xudanê wan , ji kerema xwe li wan vegerand û got : Ez qenciya kirin û emelê we nas dikim û ew li cem min winda na be . Qencîker jin an mêr bin , di nav wan de tu ferq nî ne , ew weke hev in . Yên ko ji bo parastina dînê xwe ji welatê xwe hatine derêxistin û di reya min de hatine êşandin û dest bi şerî kirin û gihane mirinê ; ez di gunehên wan diborim û wan digihînim bihuştên têr av û kanî . Ev şabaşa Xuda ye û tu şabaş ji ya Xwedê ne spehîtir e .
- 196) Di dinyayê de dewlemendî , çûn û hatin û zirt û fortê kafiran bila we ne xapînin .
- 197) Ev tiştên he , kêmqedr in , dawiya wan kafiran ketine dogehê ye ; dogeh cihekî têr şerm û ezab e .
- 198) Lê yê ko ji Xudayê xwe tirsîyar in , li gora omrê Xuda dimeşin , xweyî bext in , ji dîn welatê xwe hez dikin , xebatker in , derewan na kin , pakbeden û pak dil in , qenciye dikin û ji xirabiyê dest dikişînin , destvekirî ne , ne çavteng in , arîkariya feqîr û sêwîyan dikin ; ji bona wan bihuştên têr av û kanî hene û ew her tê de dimînin . Di wan bihuştan de ji bo wan , ji bal Xwedê ve , her tiştên çak û pak pêda dibin . Ji bo bawermendan ji kerem û rehmeta Xuda xwestir tu tişt nî ne û her tiştê ko ji bal Xuda ve ye baş e .
- 199) Ji xudankitêban , heçî ko baweriya xwe bi Xwedê û bi Qurana ko ji we re dahatiye û bi Tewrat û Incîla ko ji wan re hate şandin anîne û ji Xudayê xwe tirsîyar in û bi

ayetên Xuda tiştine erzan na kirin , qedrê ayetên Xuda digirin , sewaba wan li nik Yezdan heye . Xuda hesabê emelên evdên xwe zû diqedîne .

- 200) Gelf bawermendino ... Gava dikevin tengiyê , xwe sist û pis me kin , xudansebr bin , dilê xwe xurt bikin , hêj mêrtir bibin , berê xwe bidin dijminên din û welatê xwe , si-norên welatên xwe bi peyari be , bi siwari be ji dijminên xwe biparêzin , gava zorê didin we , pê bidin erdê , ji Xudayê xwe tirsiyar bin , li gora emrê wî bimeşin da ku hon serfiraz û serbilind bibin û bigihin felat û xelasê .

IV

S Ü R E Y Ê J I N A N

SER û HEFTÊ û PENC AYET IN , DI MEDINE DE DAHATIYE
BI NAVÊ XUDAYÊ PAK Ê DILOVAN û MIHRIVAN

- 1) Gelf mirovino ... Ji Xudayê xwe tirsiyar bibin , ew e ku hon ji nefseki , Cenabê Adem , afirandin û ^{ji} perastiya Ademê jina wî Hewa xuliqand û ji wan her diwan , jin û mêrên bê hejmar anîne wicûdê . Ji Xwedê bitirsin , hon bi navê Xwedê ji hev û du hêviya qencyîyê bikin ; qedrê mirovên di xwe digirin . Mûda we disitirine , ew sermiyanê we ye .
- 2) Gava sêwî digihin bilûxê , malên di wan bidin wan , û malên wan ên hêja bi yên xwe , ên ne hêja me guherinin ; û malê wan têkilî malê xwe me kin û me xwin ; ev xwarina malê sêwiyan gunehkî gelokî giran e .
- 3) Heke hon , ji qenci û edaleta xwe ne ewle ne , sêwiyan ji xwe re me kin jin , ji jinên ko hon dicibinin , ji xwe re werfîn , yek , dido , sisê an çaran . Eger hon dîsa ne ewle

(ne ko bikarin , di nav beyna jinên xwe de , bi edaletê bimeşin , ji xwe re cêriyekê werînin .

Amfina jineke bitenê an standina cêrikê îşê we û meşa we li gora edaletê sivik dike .

Behra jinekê , jê re , bi dilxweşiyê bidin , heke jinek jê , bi rizayê xwe , parekê vedigerîne we , jê bibin û bi xwin û pê şa bibin .

- 4) Divê bergerê sefh û bodileyan , malê wan ne din destê wan , ew mal emaneta Xuda ye , lê divê ji wî malî nefeqe û heqê cilên di wan bidin û bi sefh û bodileyan bi delalî bakêvin û bimeşin .
- 5) Welf welf û bergerên sêwîyan ... Bqlê sêwîyan heta gihaştina wan biceribînin , ko dema gihaştinê hat, û bûne puzde salî û birewer û îşên xwe seh kirine , malê wan bi dîna wan . Malê sêwîyan bi fikrên xirab , weke sibe sêwî dê mezin bibê û malê xwe ji min bistîne , lez me xwin , pê wê sêbelaviyê ne kin. Heke bergerên sêwîyan dawlemend in , divê ji bi navê heqê bergeriyê , ji malê wan tu tiştî ne cînin , heke hewcedar in jê bila tiştêkî kêm li gora malê sêwî û nefeqa xwe , bibin ; ko sêwî mezin bûne û hon malê war wêlîmî wan dîkin , divê şahid hazir bibin . Sizanir ko hîcêbêwê mezinîtir Xuda ye ; diristî û nediristîya wêlî wê , ew wîzane ; ji Kudayê xwe tirsîyar bibin .
- 6) Nîrata dê û bav û îletan kêmbê , zêdebê , ji gora wêlî şerîetê , ji bo mîran parek û ji bo jinên pîrê bibe .
- 7) Bi dema parkirina nîratê de , heke hin ji min wê kesê nîrî yên ne nîratwer û hin sêwî û belengaz hazir in , divê hon dilê wan ji bi dana tiştêkî xweş bikin û pê sêwî wan bigirin .
- 8) Welf û bergerên sêwîyan û hemî kesên ko sêwîyê dihewînin , divê ji Xuda bitirsînin û sêwîyan ne cînin û xirabîyê li wan ne kin , divê ew binin bira xwe , sibe bibe ko zaroyên wan ji sêwî bimînin .

9) Yën ko bê heq û sebab , malê sêwiyân dixwin , divê bi -
zanin ko ew agirî dadiqurtînin û ew digehin perengên do -
jehê .

10) Gava ji we kesek dimire , emrê Xuda li ser parên mîrat-
xweran ev e : Kurik du paran û keçik parekê dibin . Heke
zaro hemî keçik in û dido ne , an hêj zêdetir in , du pa -
rên mîratê di nav wan de têne belav kirin ; heke keçikek
bi tenê ye , nivê mîratê dibe ; ko zaro an neviyên kesê mi -
rî hene , ji dê û bav , her yekê ji mîratê şeşyêkekê dis -
tînin ; lê eger tu zaroyên kesê mirî nî nin , û ew bi tenê
mîratxwerên mîrathîştî ne , seyêkek ji dê re û ê mayî ji
bavî re ye . Heke xweh û bra , an zîrxweh û zirbrayên hiş -
temîratî hene , vê gavê dê şeşyêkekê distîne . Berî belav -
kirina mîratê wesiyetdêr divê jê deynê mîrathîştî bide û
wesiyetên di wî bine cih .

Ev emrên Xuda li ser parkirina mîratê ne ; li gora emrê
Xwedê bimeşin ; hon ni zanin di dinya û axiretê de ji mi -
rovên di xwe , kî ji we re nîziktir e ; vî tiştî Xuda di -
zane .

11) Heke tu zaro nî nin , nivê mîrata jînkê , ji mêrê wê re
ye . Heke zaroyên wê hene , çaryeka mîratê mêrê wê dibe .
Berî belavkirina mîratê , wesiyetdêr divê jê deynê mîrat -
hiştî bide û wesiyetên wê bine cih .

Heke tu zaro nî nin , çaryeka mîrata mêrî , ji jîna wî
re ye , heke zaro hene heqê jînikê heştekek e . Heke mîrat -
hiştî ne dê û bav û ne ji zaro hiştîye , wê gavê xweh û
bramakôn wî , ji mîrata wî behrêkê distînin . Heke xweh an
brayekî wî hoya şeşyêkekê dibe , heke bira an xwehên wî , ji
yekî zêdetir in , seyêkekê dibin û ev di nav xweh û brayên
wî de tîn belav kirin .

Berî belavkirina mîratê , wesiyetdêr divê jê deynê mîra -
thîştî bide û wesiyetên wî bine cih . Na be ko mirov berî

mîrat

mirina xwe , ji yekî biyanî re , ji malê xwe ji sêyekekê
dêstir wesiyetê bika û bi mikurhatina daynên derowîn , ze -
rorê bigohîna miratxworên xwe . Ev emrên Xuda ne , divê mi -
rov emrên Xuda bîna cih . Xuda zana û dilnema .

- 12) Ev sînorên emrên Xuda ne , yê ko bîndestîya fermînên
Xuda û pêxemberê wî dikin ; divê bizanin : "Xuda wan dige -
hîna bihuştên têr ew û kanî û ew tê de her dimînin û ev ji
bona wan serfirazîyeke mezin û hêja ye ."
- 13) Yê ko serhişkiyê li bar Xwedê û pêxemberê di wî dikin ,
tadakerên sînorên Xuda dibin , divê bizanin , Xuda wan da -
vêje agirê dojhê û ew tê de her dimînin û ji bo wan ezabe -
kî dijwar heye .
- 14) Ko yekê ji jinên we zina kir , banî çar şahidên bikin ,
heke wan li ser zinakirina wê şehdetî da , jinê xwe li cem
xwe bigirin heta mirina wê û bermedin ko ew ji malê derke -
ve ; an li hêviya reya ko Xuda , dê şanî we bide , bimînin.
- 15) Divê hon , her kesê ji we ko zinayê dikin biêşînin û bie -
zibînin . Heke ew tobedar dibin , êdf dest ji ezibandin û
êşandina wan bikişînin ; Xuda ji tobedaran re tobê dide , di
gunehên mirovan dibore , Xuda piyar e .
- 16) Xuda di gunehên gunehkarê ko ji nezaniyê , gunehê dike
û zû poşman û tobedar dibê , dibore . Xuda zana û fêris e .
- 17) Tobê Xwedê ne ji bona wan e ko di gunehkariya xwe de pê
didin erdê û dest ji gunehan na kin û gava mirin dest davê -
je wan dibêjin : Ez ketim bextê Xwedê ; û dîst ne ji bo wan
e ko kafir dibin , kafir dimînin û kafir dimirin û di roja
piştawiyê de dest bi toban dikin . Ne ji bona wan ezabekî
dijwar û cegersûz pêk aniye .
- 18) Geli bawermendino ... Di belavkirina miratekê de heke ji -
nek bû para we , wê bi zorê me bin û ji xwe re me kin jin,
ev ji we re ne helal e . Heke wê jinekê zina ne kir , mehro
ko jê re hate dayîn jê mestînin û wê neşidînin û me rencî -
nin û heke ew ji xwe re mêrekî dibijêre manî fî ziwaca wê

ne bin . Bi jinên xwe re nerm bin , qadrê wan bigirin,
zorê li wan me din , gava hon ji wan dienirin jî , bi
wan re gulçin bipeyivin . Heke dilê we ji jinên xwe
sar bû. û hon êdî hejî wan na kin jî sebrê biline
xwe û xwe ragirin , pir caran hon ji tiştokî hoz
na kin , lê di dawiyê de dibinin ko Xwedê bi vî tiştî
xweşiyê digihîne we .

19 - Heke dilê we , ji jina we sar bû û we ew bêsûç
û sebeb berda û we jineke din anî , ji qelenê jina
xwe a berî tu tiştî jî xwe re bi şûnda me lin vegerandin,
heke we jê re qentareke zêr da be jî ; ji ber ko
ev gunehêke eşkere û kêmasiyêke mezin e .

20 - Çawan dibe ko hon jê tiştokî bistînin ; gotina
we bû bû yek û can û bedena we giha bûn hev .

21 - Jinbavên xwe ji xwe re me kin jin , ev tiş-
teki kirêt e û Xwedê jê dienire ; neger we ew berî
dahatina emrê Qurane kiri be ; Xwedê li gunehên we
dibore .

(ne qediyaye).

22 - Ji we re mehrkirina dê , dot , xwişk , met , dêza , brazê , xwarzê , dayfn , xweha şîrî û xwesiya we heram e . Ji we re mehrkirina zirkeçên we heram e , heke ew keçik di mala we û di bin terbiya we de ne ; meger ko hon berî nîzîkbûna jinkê , jinik dimire an hon wê berdidin ; wê gavê mehrkirina keça wê ji we re helal e .

Mehrkirina jinên kur , nevi û neviçirkên we , û wivandina du xwişkên di mehrekê de ji wê re ne helal e , meger ko ev tişt berî dahatina Quranê çêbûne . Xwedê di gunehên we , di gunehên gunehkaran dibore , Xwedê piyar e .

23 - Mehrkirina jinên xelkê ji we re heram e , meger ko ew di meydana şerî de ketine destê we û bûne cêriyê wê . Dot û jinên din hemî ji we re , bi emrê Xwedê hatine helal

kirin , da ko hon dest ji zinayê bikişînin û di reya helalê de , bi pereyên xwe , li gora daxwaza dilê xwe , ji xwe re jin û cêriyên helal werînin .

Gava hon , ji xwe re , jinan datînin û nîzîkî wan dibin divê hon mehra wan herwekî hate gotin û heke hon dil dîkin hêj bêtir jî bidine wan . Heke hon bi wan re li hev tînin û wan jê parekê an mehra ko ji we birin bi temamî vedigerînin we , standina wê ji we re na be tu guneh . Xwedê zana û fîrîs e .

24 - Heke destê we teng e û hon ni karin ji xwe re jineke misilman û aza werînin , bila cêriyeke misilman pêda bikin û bi destûra xwediye wê , wê ji xwe re binin û li gora adet û edalê mehra wê bidin xwediye wê . Xwedê baweriya we û halê we dizane .

Herwekî hon hemî , aza û cêrî , ji hev û du hatine afirandin , heye ko hin ji we ji hinên din çêtir in .

Cêriya ko zewicî divê qedrê namûs û şerefa xwe bigire , mirovekî din ji xwe re ne ka dost û yar û zinayê ne ke .

Heke cêrî paş sazîwacê van tiştan dike , cezayê wê nivê cezayê jinikeke aza ye .

Destûra anîna cêriyan herçend jî , ji mirovan re hate

dayn ko bê jin ni karin bisekinin û ji kirina zîyayê
ditirsin; lê her hal ne anîna cêriyan û sebir kirin ji
we re bigêrtir û çêtir e . Xwedê delal û rehîm e .

25 - Xwedê dixwaze hikim û emrên xwe şanfî we bide û we
bigihîne reya yê berî we , reya Ibrahim û Ismail a rast .
Xwedê rêberiya we dike da ko hon xwe ji guneham
bidih paş .

Xwedê ji tobekaran re tobê dide , Xwedê delal û fêris e .

26 - Xwedê dixwaze ko hon tobekar bibin û ew di gunehên
we bibore ; xudankiçêb û dîn-nezan dil dîkin we ji
reya rastiye derînin .

27 - Herwekî mirov qels hatine afirandin, Xwedê
dixwaze barê mirovan sivik bike .

28 - Geli bawermendino !... Malê hev û du bê heq û bê rê
me stînin û me xwan , meger ev di reya ticaretê de û bi
riza û qailiya her du terefan çêbibe . Nefsa xwe me kujin
û bi kuştina mirovên din canê xwe me din kuştin .

Xwede , bi we re , delal û dilnêrm e .

29 - Yê ko van tiştan dîkin divê bizanin ko em ê wan
bavêjin agirê dojehê û gihandina wana wê derê ji me
re ne tu zehmet e .

30 - Heke hon destên xwe ji gunehên mezin dikişînin ,
em gunehên we yê piçûk jî efiw dîkin û we digihînin
bihuştê .

31 - Minêkariya dewlemendî û siûda xelkê ko, Xwedê bi wan hinan
ji hinên din çêtir girtiye , dewlemendtir û bextiyartir kiriye
, ne kin. Dest ji hesûdiya xurtî û xweşhaliya mirovan
berdin . Mêr ji qenciya xwe û jin jî ji qenciya xwe
behirdar in . Lavekarê kerem û comerdiya Xwedê bibin .
Xwedê her tiştî dizane .

32 - Me mîratxwerên dê û bav û mirovên di wan û dest-
brayanê şanfî we dan , ji mîratê parên wan bigin

û bizanin ko Xwedê her tiştî dibîne û şahidê wan e .

33 - Mêr bi tevdir , sebr û giraniya xwe û bi dana

mehr û nefeqeyê jinan ji wan zêdetir in û Xwedê mêr kirine çavnêrê jinan . Jinên çak ji Xudayê xwe tirsiyar in , qedrê mêrên xwe digirin , gava mêrê wan ne hazir in herwekî Xwedê ew parastinc , ew jî wiha , bi dilpakîyê nefsa xwe ji gunehan û malê mêrê xwe ji xirabîyê diparêzin .

Heke hon ji asêbûna jinên xwe ditirsin , şîretan li wan bikin û ko wan guh ne dan , bi nexeberdanê an bi nenîzîkbûna wan , wan birencînin û ko dîsa dest ji serhişkiyê bernadin wan biêşînin ; lê heke wan dev ji serhişkiyê û serkeşiyê berdan , di sûçên wan biborin û bizanin ko yê mezintir Xwedê ye û Xwedê ji zilm û xedrê hez na ke .
34 - Gelf bawermendino ! ...

Heke hon dibînin ko jin û mêr bi hev na kin û hon ji hev bûna wan ditirsin , ji mala her diwan navbiran bişînin ba wan da ko ew bi destûr û kerema Xwedê wan li hev binin ; Xwedê bihistiyar û fêris e .

35 - Ji Xudayê xwe re perestişê bikin û tu kesî me kin hevber û hompayê wî .

Gelf bawermendino ! ...

Qedrê dê û bavê xwe bi her awayî bigirin , dilê mirovên di xwe û û yê sêwîyan xweş bikin , ji parsek , belengaz , rêwîngî û cîranên xwe yê dûr û nîzîk re - ew mirovên di xwe bin an ne - arîkariyê bikin , xweşhaliya wan bi-xwazin ; hevalê hevalê xwe bibin , dilê xadim û xulaman me şîkînin , wan me êşînin û bi wan re comerd bin . Xwedê ji nefsmezinan û ji yê ko fortê xwe didin hez na ke .

36 - Yê ko çavteng û destgirtî ne û li xelkê şîreta çavtengî û destgirtîyê dîkin û nîmeta ko Xwedê da wan vedîşêrin divê bizanin ko ji bona kafiran ezabekî dijwar heye .

37 - Yê ko ji malê xwe , seba dîtina xelkê , bi riya-kariyê comerdîyê dîkin û bawerîya xwe bi Xwedê û bi axi-

axiretê na yênin , wan , ji xwe re , şeytan kiriye
heval , şeytan çi hevaleki kirêt e .

38 - Ma çi dibû , heka wan baweriya xwe bi Xwedê û bi
roja piştawiyê bianiyana ûji malê ko Xwedê da wan di reya
Xwedê da bidaya ? Xwedê wan û veşartiyên dilê wan nas
dike .

39 - Xwedê , ji tu kesî re , neheqiyê na ke û Xwedê qedrê
qenciyeke piçûk jî digire û ji kerema xwe , ji xwediye
wê qen ciyê re , sewabeke mezin dide .

40 - Roja ko em ê , ji her mileteki , li ser kirinên kafiran
şahideki binin û Pêxemberê min em ê te ji bikin
şahidê kirinên wan , gelo wê demê halê kafiran wê çilo
bibe ? !...

de
41 - Di wê rojê şeyên ko kafir bûne û li ber Pêxemberên
Xwedê serhişki kirine , wê bixwazin ko erd , di bin
lingên wan de biheze û ji hev bibe û ew bikevin ê û tê de
winda bibin ; ma ew kengê dikarin gotin û kirinên xwe
ji Xwedê veşêrin ! /

42 - Gelf bawermendino ! ...Gava hon serxweş in , heta ko
serxweşiya we ne bore û gotina xwe ni zanin , nîziki
nimêjê me bin ; gava hon bi cinobe dibin , beriya ko
destmêja xwe ya mezin rakin , ranebin nimêjê .

Heke hon nesax in , an rêwingî ne û ji her du royan
tişteki derketiye , an hon nîziki jinan bûne û ko av bi
dest we na keve , bi axa pak teyemimê bikin , rû û destên
xwe pê bifirikînin . Xwedê karê evdên xwe sivik dike û
di gunehên wan dibore , Xwedê piyar e , rehîm û dilovan e .

43 - Ma hon na binin û birewer na bin ko zanayên cuhiyan
seba xatirê çend peran metna Tewratê digûhêrinin û
dixwazin we ji reya rastiyê derfinin .

44 - Xwedê dijminên xwe nas dike ; bizanin ko arifari
û sermiyaniya Xwedê besî we ye .

45 - Ji cuhiyan hin hene ko cihê kilaman diguhêrnin û dibêjin : Me bihistiye û me isyan kiriye ; an ew ji dil inkar dikin û bes bi zmanê xwe muqir tên û emrên kitêbê qebûl dikin û bi ser ve zêde dikin û dibêjin : " Tm me dibihîsî , lê em te na bihîsin , li me binêre dako em bêjine te û gotinên te seh bikin . Ew bi wange gotinan dijûnker dibin û henekê xwe bi dînê Xwedê dikin .

Hoke wan bigota : " Me emrên Xwedê bihist û me itaet kir , gotina me bibihîse ~~ê~~ û li me mûze bike , ev di heqê wan de çêtir dibû , lê seba kufrê Xwedê ji wan standiye , laneta Xwedê li ser wan e , bitenê çendek ji wan ba - wermond bûne .

46 - Golf cuhîno !...Beriya ko em ê rûyê we biçilmîsinin û halê we xira bikin û laşê we ~~mîna-mirovên~~ bidewîsinin û we mîna mirovên ko di roja şembê de masîvanî kirina bê-xinc laneta Xwedê , baweriya xwe bi Qurana ko , kitêba we Teweate tesdîfî dike binin û bizanin ko emr û فرمانên Xwedê tên cihê xwe .

47 - Xwedê di gunehên mirovên ko hevbarê wî tiştêkî dikin na bore . Xwedê di gunehên xelkê yê din , ew guneh piçûk an mezin bin , li gora teqdîr û daxwaza xwe dibore û ji gunehkaran re ofiw û toban didê ; lê yê ko ji Xwedê re tiştêkî dike hevber û hempa , divê bizane ko wî destê xwe xistiye gunehêkî giran û pê gunehkar bûye .

48 - Ma tu cuhî û filan na binî , ew xwe bi xwe nefsa xwe ji gunehan paqij dikin...lê ne were ye , Xwedê bitenê , li gora daxwaza xwe , evdên xwe ji gunehan paqij dike . Xwedê , di cezadabê de , ji tu kesî re bi qasî niqutokê jî zilmê na ke .

49 - Pêxemberê min ..li wan binêre , çawan ew darewan bi alî Xwedê ve didin , ji xwe ev gunehê wan besî perîşaniya wan e .

(ne qediyaye .)

